

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkesztő:

Besenyői BEÖTHY KÁLMÁN őrnagy

Segédszerkesztő:

BENEDEK MIHÁLY százados

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

BUDAPEST,

II. KERÜLET, FŐ-UTCA 71. SZÁM.

Postatakarékpénztári

cekk száma:

25.342

Megjelenik:

minden hónap 1-én és 15-én

Telefon: 153-079

CSENDŐR-TÍZPARANC SOLAT.

Két év alatt megismertem a csendőr lelkét vágyaival, örömeivel és bánatával egyaránt; láttam áldozatkészségének és önzetlenségének ragyogó példáit, vele örvendtem a szerényen, névtelenül, de fáradhatatlanul végzett munka eredményei felett, szomorúsággal értesültem botlásokról, amelyeknél az előljáró és a bajtárs keze segíteni hiába igyekezett.

A magyar csendőr kimagasló erényeinek, valamint azoknak a küzdelmeknek és nehézségeknek a megismerése, amelyek a csendőrt szolgálatában és magánéletében kísérik, készítetett a Csendőr-tízparancsolat kiadásának kezdeményezésére.

Nem mások ezek az acélkemény és kristálytisza mondatok, mint egy Veletek élő láthatatlan előljáró és bajtárs, aki nehéz, veszélyes és áldozatos munkátokban Elöttetek, Mögöttetek és Bennetek van. Elöttetek járó erő e tízparancsolat, amely minden nehézséget legyőz, amit mint katona, mint csendőr és mint magánember Magatok előtt találtok. Veletek járnak ezek az igazságok, mert Veletek emberek élete, vagyona, jóléte, a magyar sors kialakítása elválaszthatatlanul van összeforrva. Ne nézzétek ezeket másként, mint életetek Bibliáját, amellyel a legfönségebbeket: az Istent és a Hazát szolgáljátok.

Olvassátok és tegyétek magatokévá a Csendőr-tízparancsolatot:

1. Megemlékezzél arról, amivel Istenednek tartozol!
2. Én vagyok a Te hazád: Nagymagyarország!
3. Hűséged, becsületed, vitézséged nem eladó!
4. Légy erkölcsös, józanéletű, engedelmes!
5. Tiszteld előljáróidat, mint atyádat; szeresd bajtársadat, mint tenmagadat!
6. Tanulj és tudj; a tudás második fegyvered!
7. Védj a másét, a magadét ne pazarold!
8. Mögötted a törvény, előtted is az legyen!
9. Igaztalanul ne vádolj, fegyvered ártatlant ne bántson!
10. A család szentély; ha magadnak nincs, őrödben megtalálod!

VITÉZ NEMEREY tbk.

sekkel és adatszolgáltatásokkal mindenkinek hazafias kötelessége késedelem nélkül rendelkezésre állani. Ebben a törekvésben mi — csendőrök — igen hasznos szolgálatokkal segíthetünk. E rövid összefoglaló tanulmányomnak a célja az, hogy könnyű áttekintést nyújtsak a népségi nyilvántartásának jelenlegi helyzetéről s ne kelljen ehhez az érdeklődőknek a terjedelmes utasításokat áttanulmányozniok.

Most rátérek a rendszer — elsősorban bennünket is érdeklő — általános ismertetésére a következő sorrendben:

1. A „Népmozgalmi nyilvántartás” (Nmny. U.).
2. A honvédelmi nyilvántartás (1939. II. t.-c. végrehajtási utasítása: Hvt. U.).
3. A csendőrségi nyilvántartás.

A népmozgalmi nyilvántartás közbiztonsági vonatkozásaival azonkívül külön tanulmány keretében foglalkozom.

1-hez: A „Népmozgalmi nyilvántartás.”

Az egésznek az alapja a „Népmozgalmi nyilvántartás” (100/1940. eln. B. M.). Ez állapítja meg a népmozgalmi nyilvántartók (röv. Nmny-tó) összes tennivalóit és teljes ügykörét és kiterjeszti a személyes bejelentési kötelezettséget. Ezt az utasítást azért kell megismernünk, mert minden egyéb, így a mai csendőrségi nyilvántartásunk is erre van felépítve, bele van illesztve ebbe a rendszerbe, továbbá, mert nem lebecsülendő közbiztonsági jelentősége is van!

Népmozgalmi nyilvántartók: községekben a jegyző, városokban a polgármester a szükséges személyzettel.

Népmozgalmi nyilvántartást kell vezetni minden magyar honos

- a) férfiről 12—70 éves korig és mindazokról a
- b) nőkről 16—50 éves korig, akiknek a honvédelem szempontjából jelentős szakképzettségük van.

Mindezekről egyénenként „nyilvántartólapot” kell kiállítani és egyénenként külön igazolvánnyal az ú. n. „Polgári személyi lap”-pal is el kell látni őket.

A nyilvántartólapokról községenként betűrendes „Névmutatót” kell vezetni. A nyilvántartólapokat községenként elkülönítve kell kezelni, a Nmny. U.-ban meghatározott fő- és ezeken belül több alcsoportra kell felosztani, a szakképzettséggel rendelkezőket pedig külön meg kell jelölni. Férfiak nyilvántartólapja fehér, a nőké világoszöld. A népmozgalmi nyilvántartólapnak 33 rovata van és kb. 50 adatot tüntet fel. Ez a nyilvántartás lehetővé teszi a név, nem, kor és szakképzettség szerinti teljes és könnyű áttekintést. (Maga a nyilvántartólap — a fehér — is igen elmésen megkönnyíti a csoportosítást és az ellenőrzést: ugyanis csoportonként különböző helyen lyukakat kell rajta kivágni s rendben van a csoport, ha az összeszorított lapok lyukai egybeesnek.)

A nyilvántartólapokat első ízben a népszámlálás számlálólapjai, az ellenőrző bejelentések és az általános bejelentési kötelezettség folytán beérkező be- és kijelentő lapok alapján állítják ki. Adatainak valóságosnak és hitelesnek kell lennie. A Nmny-tók az adatokat a névmutatóval együtt folytatólagosan kiegészítik, helyesbítik és egyeztetik, mielőtt valamely változás bekövetkezett. Az adatgyűjtés igen sok eszköze áll rendelkezésükre.

Az általános bejelentési kötelezettség folytán a lakóhely megváltoztatása esetén külön be- vagy kijelentőlapon kell egyénenként bejelenteni:

a) minden férfit 12 éves kortól;

b) minden nőt 16 éves kortól kezdve;

továbbá minden önálló nőt; minden szakképzett nőt 50 éves korig; minden gyermeket, ha nem a családfő nevét viseli.

Be kell jelenteni külön minden fiút és leányt abban az évben is, amikor 12., illetve 16. életévét be-tölti, az év július 31., illetve január 31. napjáig.

Be kell jelenteni („Sz” bejelentőlapon) minden szakképzettség megszerzését.

Külön „Cs” jelű kijelentőlapon a tényleges csendőri (katonai) szolgálatra való bevonulást és a nem-tényleges viszonyba való helyezést a fél helyett az állományteste köteles bejelenteni, a személyes bejelentési kötelezettség fenntartása mellett.

A honvéd- (csendőr-) egyénekre a következő bályok érvényesek:

Laktanyákban, ahol 10-nél több tiszt, tisztviselő, hivatásos állományú altiszt és tisztos állandóan lakik, a laktanyaparancsnok köteles betűsoros nyilvántartási jegyzéket vezetni és a Nmny. U. 7. §. illetve a Hvt. U. III. R. 4. Cím 26. §. 5. b) pontja értelmében az ott lakók személyes bejelentési kötelezettségének teljesítését ellenőrizni. Ez a személyes bejelentési kötelezettség a már említett „Cs” jelű kijelentőlapra előírtakat nem érinti. Egyéb épületekben lakó honvéd- (csendőr-) egyének bejelentési kötelezettségeiket éppen úgy tartoznak teljesíteni, mint a polgári egyének.

Az itt felsorolt összes bejelentéseket a nyilvántartólapok folytatólagos, állandó helyesbítésére kell felhasználni, de köteles ezen túlmenően is a Nmny-tó minden lehetőséget és alkalmat az adatok ellenőrzésére és kiegészítésére igénybe venni: így pl. az adóösszeírás, választók névjegyzéke, anyakönyvek, O. T. I. nyilvántartások, lajstromok, lövész- és leventecsoport nyilvántartások, állítási lajstromok, iskolai törzslapok stb. adatait. Az állami anyakönyvvezetők kötelesek minden halálesetről és a születési anyakönyvekbe bejegyzett változásokról a Nmny-tót mindig értesíteni.

A nyilvántartólapok adatainak a valóságos helyzetnek megfelelő állandó kiegészítése természetesen csak akkor lehetséges, ha az egész rendszer éppen olyan mozgékony, mint az emberek maguk. Ahogy a népmozgalom következtében egyik helyről a másikra vándorolnak az emberek, ahogy lakóhelyüket, foglalkozásukat változtatják vagy korhatáron átlépnek stb., ugyanúgy kell, hogy a nyilvántartás is párhuzamosan és egy időben együtt haladjon velük. Késedelmes, sokára utánakullogó helyesbítéseknek nem lenne értelme. Ezért a Nmny. U. a lakóhely megváltoztatásának bejelentését (akár helyben, akár más községbe s 45 napnál hosszabb időre) 24 órán belül, a szakképzettség megszerzésének bejelentését pedig 8 napon belül teszi kötelezővé. Ha valaki kijelentette magát, mert végleg elköltözik, az új Nmny. köteles a régi lakóhely Nmny.jától a nyilvántartólap azonnali megküldését kérni.

A Nmny. köteles minden, vele közölt vagy általa megállapított változást a nyilvántartólapon azonnal keresztül vezetni és a változásról a Nmny. U.-ban megjelölt hatóságokat és parancsnokságokat késedelem nélkül értesítenie kell.

Látjuk tehát, hogy az új nyilvántartási rendszerben minden feltétel meg van adva ahhoz, hogy ez a nyilvántartás valóban a *tényleges népmozgalom* tükré lehessen.

A községenkénti nyilvántartásoknak egymagában persze nem volna semmi különös jelentősége. Azáltal azonban, hogy a Nmny. U. a községi adatok bizonyos területi (sőt országos) *összesítését* rendeli el és olyan helyzetet teremt, hogy bármikor és bárhol azonnal meg lehet állapítani minden, éppen szükséges népmozgalmi adatot, tökéletesnek mondható nyilvántartási rendszert teremtett meg.

A Nmny-tók a nyilvántartólapokról számszerint és szakképzettség szerint a hétféle állapotról *heti zárlatot* adnak. (Háború idején naponkénti zárlatot készítenek.) Ezenkívül minden július 1. napjának megfelelő állapotról kimutatást szerkesztenek. Ezeket a kimutatásokat a járási főszolgabíró, majd pedig a járásiakat a vármegye alispánja összesítő kimutatásba foglalja. A járási összesítésekből egy példány a honvédelmi miniszterhez is kerül, a vármegyei kimutatásokat pedig az illetékes országmozgósítási kormánybiztoshoz és hadtestparancsnokhoz küldi meg az alispán. Így kapcsolódik a rendszer tökéletes egészébe.

Nagyon szerencsés új bevezetés a „*Polgári személyi lap*” is. (Erre még a közbiztonsági vonatkozásoknál vissza fogok térni). Mint már előbb mondtam, mindenki, akinek nyilvántartólapja van, kap ugyanazzal a sorszámmal jelzett „*Polgári személyi lapot*” is. A polgári személyi lapon a 11 rovattal együtt 15 adat szerepel, amelyeket a nyilvántartólapokból kell kitölteni. A Nmny. U. szerint a személyi lap a nyilvántartás alá eső személy *személyazonosságának* igazolására szolgál. Erre feltétlenül alkalmas is, mert a benne levő adatokat a Nmny-ban a legrövidebb időn belül ellenőrizni is lehet. Minden törlést és helyesbítést áthúzással kell végezni, úgy hogy a régi szöveg olvasható maradjon és magán a személyi lapon hivatalosan igazolni kell. Vakarásnak nem szabad előfordulni; rövidítéseket mellőzni kell. A személyi lapot gondosan meg kell őrizni. Aki személyi lapját elvesztette, köteles ezt a lakóhelyén levő Nmny-nak *azonnal* bejelenteni. A nyilvántartó új személyi lapot állít ki, amelynek jobb felső sarkába „*Új személyi lap*” szöveget írja. Minden visszaélést a személyi lappal, szigorúan büntetnek.

2.-höz: A honvédelmi nyilvántartás.

A honvédelmi nyilvántartás felőleli mindazokat, akik a népmozgalmi alapnyilvántartás adatai szerint a következő *honvédelmi kötelezettségek* teljesítésére tekintetbe jönnek:

I. *Leventekötelezettség* teljesítőit (12—23 éves korig, illetve a tényleges katonai szolgálat megkezdéséig) a járási katonai parancsnokságok keretében működő levente körzet és csapatparancsnokok *lajstromozzák*.

II. *Hadkötelezettség* teljesítésére kötelezettek (18—60 éves korig) egységes nyilvántartása a kiegészítő parancsnokságok feladata, korcsoportok és szolgálati kötelezettség szerint, azonban a nyilvántartás bizonyos részletfeladatait egyéb szervek végzik.

a) A tényleges szolgálatban álló, valamint a *hivatásos katonákat* (csendőröket) állománytesteik külön szabályok szerint tartják nyilván.

b) Valamennyi 18—60 éves korú *kiképzett, nem tényleges* állományban levő katonát (csendőrt) katonai nyilvántartólapokkal a kiegészítő parancsnokságok és külön szabályok szerint állománytestük is nyilvántartja.

c) A *lövészkötelezettek* (18—42 éves kiképzett katonák) részletes nyilvántartását a járási katonai parancsnokságok keretében működő lövészcsoporthoz tartozó leventeparancsnokok végzik.

III. A *közérdekű munkaszolgálati* kötelezettséget teljesítőket a kiegészítő parancsnokságok és a munkaszolgálatos zászlóaljparancsnokságok (állománytestek) tartják nyilván.

IV. A *honvédelmi munkára* kötelezetteket, valamint

V. a *személyes légvédelmi* kötelezettség teljesítésére figyelembejövőket a Nmny-k tartják nyilván a Nmny. U. rendelkezései szerint.

A népmozgalmi és a külön vezetett honvédelmi nyilvántartás között összhangot az „N” bejelentőlapok megküldésén és a változások kötelező közlésén kívül az évenként előírt legalább egyszeri egyeztetés és az *ellenőrzési szemlék* biztosítják. Az ellenőrzési szemlék megtartását a honvédelmi miniszter rendeli el és a kiegészítő parancsnokságok által alakított *ellenőrzési osztagok* (1 tiszt, 1 altiszt, 1 kürtös) fogantatosítják. A szemlék célja a szemlére behívottak állományrendezése, adataiknak egyeztetése és helyesbítése, továbbá a figyelembejövő újabb rendelkezések és kötelezettségek ismertetése. A szemlék és az ezeken való megjelenés katonai szolgálati ténykedés. A szemlék megtartásának módjáról és részleteiről a Hvt. U. III. R. 4. Cím részletesen intézkedik.

Bennünket — csendőröket — annyiban külön is érdekelnek az ellenőrző szemlék, amennyiben a rend és nyugalom fenntartása a szemle helyén, a szemle előtt és után a főszolgabírónak a feladata és ő köteles gondoskodni arról, hogy rendfenntartás céljából megfelelő csendőrrerő jelen legyen. A rendfenntartásra kivezényelt csendőrrerők vezetője az ellenőrzési osztag parancsnokánál jelentkezzen. A szemlekötelesek a kiküldött polgári tisztviselő vezetése és felügyelete alatt polgári ruhában jelennek meg. Fegyvereket, botokat és más hasonló tárgyakat a szemle kezdete előtt félre kell tenni.

A szemleköteleseket a szemle alatt elkövetett minden katonai bűncselekmény miatt a katonai büntető és fegyelmi szabályok szerint kell felelősségre vonni. Az ellenőrző tiszt fegyelmi fenyegető hatalommal van felruházva. Az általa kiszabott fegyelmi fogságfenyegetéseket katonai épületben kell végrehajtani. A fenyegetett a végrehajtásra írásbeli parancsot kap s ha ennek szándékosan nem tesz eleget, a *csendőrség* (rendőrség) *útján kell elővezetni*. Ha a szemleköteles cselekménye katonai büntetőbírói elbírálást követel és ha az ellenőrző tiszt előzetes letartóztatásba is helyezte, a legközelebbi honvéd fogháznak (fogdának) kell átadni.

A honvédelmi nyilvántartással kapcsolatban a *nemtényleges viszonybeliek* (honvédek, csendőrök) *magatartása* is általános szabályozást nyert. Fontosabb *tudnivalók a legénységi személyek részére*:

szolgálati ügyeket tárgyaló beadványt — ha más rendelkezés nincs — a főszolgabíró útján kell az illetékes kiegészítő parancsnoksághoz juttatni, utóbbi pedig az elintézésre hivatott parancsnokságnak küldi meg;

katonai egyenruhát nem szabad viselni;
bejelentési kötelezettségükre mindenben a Nmny. U. általános szabályai érvényesek;

akár bel-, akár külföldi 14 napnál hosszabb távollét esetén kötelesek megbízható *közvetítő* kijelölni, aki a részüre érkező rendelkezéseket átveszi és nekik továbbítja;

kivándorlási engedélyt nem kell kérniök a 36. életévüket betöltött tartalékosoknak és mindazoknak, akiket felülvizsgálattal vagy szolgálatképtelenség miatt a honvédség (csendőrség) kötelékéből elbocsátottak;

külföldön tartózkodó nemténylegesen köteles (60 éves korig) mozgósítás esetén azonnal hazatérni, ha a behívás reá is kiterjed;

nősülési korlátozás csak a hivatásos állományból származó altisztek és tisztesekre áll fenn;

polgári bíróságok és hatóságok illetékessége alá tartoznak (kivételt a törvényben felsorolt büntettek, vétségek és fegyelmiel fenytendő cselekmények képeznek);

polgári büntetőbíróság által hivatalvesztésre jogerősen elítélt nemténylegesen elveszti esetleges nyugdíját (kegydíját), rend- és díszjelét;

nemténylegesen viszonyban lét alatt kiszabott, zárt helyiségben végrehajtandó fogságfenytéseket (büntetéseket) katonai épületben kell végrehajtani;

honvédbírósági ítélet vagy fegyelmi úton eltávolított, vagy nemténylegesen viszonyban léte alatt erkölcsileg alkalmatlanná vált csendőrt vissza kell helyezni a honvédség állományába.

3.-hoz: A csendőrség nyilvántartása.

A csendőrség állománya a tényleges és nemténylegesen állományból áll.

A csendőrségi nyilvántartás e szerint két csoportra tagozódik:

a) a ténylegesek és

b) a nemténylegesen nyilvántartására.

Mind a két csoport nyilvántartását az állománytestek (osztályparancsnokságok) vezetik. A nemténylegesen állományba is csak kiképzett csendőr kerülhet; vagyis, akit csendőrségi próbaszolgálat után véglegesítettek, vagy akik, mint nem hivatásos csendőrök a csendőrségnél legalább egy évet szolgáltak.

Az állománytestek mind a tényleges, mind a nemténylegesen állományt a csendőrségi állományvezetés általános szabályai szerint tartják nyilván.

A nemténylegesen csendőrlégénységet azonban az illetékes kiegészítő parancsnokságok a nemténylegesen viszonybeli kiképzett katonákkal azonos módon szintén nyilvántartják. Nemténylegeseink nyilvántartására mindig a lakóhely szerinti osztályparancsnokság illetékes.

Itt most azt ismertetem, ami a katonai nyilvántartásból (Hvt. U. R. 4. Cím) reánk csendőrökre is vonatkozik.

Az állománytestek (osztályparancsnokságok) a tényleges viszonybeliekről *katonai nyilvántartólapot* nem vezetnek. (Mind a kiképzett nemténylegesen katonát — csendőrt — 60 éves korig katonai nyilvántartólap útján csak a kiegészítő parancsnokságok tartanak nyilván.)

Bekapcsolódásunk a katonai nyilvántartásba ott kezdődik, midőn a katonailag kiképzett honvéd sze-

mélyek közül valakit csendőrségi próbaszolgálatra ielvezünk. Ekkor köteles a volt honvédségi állománytest az illető *Anyakönyvi lapjának másolatát* azonnal az illetékes csendőr állománytestnek megküldeni; az *eredetit* pedig akkor, ha a csendőr-állománytest értesítette, hogy a próbaszolgálatra felvett a csendőrségnél véglegesítette. Ezzel a csendőrség állományába való áthelyezése végleg megtörtént és egész tényleges szolgálati ideje alatt szünetel a kiegészítő parancsnokságok nyilvántartásával minden közvetlen kapcsolata mindaddig, míg nem elsőizben a nemténylegesen viszonyba kerül.

Tényleges viszonyból elsőizben *nemténylegesen viszonyba* helyezés esetén az osztályparancsnokság (állománytest) a leszerelőt „Igazolványi lap”-pal köteles ellátni és katonai *nyilvántartólapot* *szekeszt* róla. Ezt a választott lakóhelyén illetékes kiegészítő parancsnokságnak megküldi, saját tényleges állományából pedig átírja a nemténylegesen állományba. (A „Cs” jelű kijelentőlap alkalmazását már előbb tárgyaltam.)

A polgári életbe visszatérő nemténylegesen csendőr bejelenti magát a lakóhelyén levő Nmny-tónál és ettől kezdve párhuzamosan halad egymás mellett az illetékes állománytest, a kiegészítőparancsnokság és a Nmny-tó nyilvántartása. A két előbbi 60, utóbbi 70 éves korig tartja nyilván. A személyi adataiban *előfordult változások* közlése így történik: a Nmny a lakhelyváltásról az „N” bejelentő lapot (esetleg „Sz” bejelentő lapot is és az Nmny. U.-ban előírt értesítéseket) megküldi a kiegészítő parancsnokságnak, a „K” szelvényt az állománytestnek;

az évi egyeztetést és ellenőrző szemléket is erre használja fel a kiegészítő parancsnokság;

név, állampolgárság megváltoztatásáról és elhalálozásáról a kiegészítő parancsnokság 7 napon belül értesítést köteles küldeni az állománytestnek;

vallásváltozást és a megbízhatóság változására vonatkozó adatokat minden esetben külön közli a kiegészítő parancsnokság az állománytesttel;

az állománytestek pedig mindazokat a változásokat kötelesek a kiegészítő parancsnokságokkal közölni, amelyek közvetlenül nekik jutottak tudomására vagy amelyeket az állománytest intézkedése eredményezett.

Ha a nemténylegesen viszonyba kerülő csendőr 60 éves elmúlt, nyilvántartólapot a kiegészítő parancsnokságnak nem kell küldeni.

A rangsorolt csendőr altisztek (Csapat- és szakszolgálatos alhadnagyok, tiszthelyettesek és vizsgázott törzsőrmesterek) nemténylegesen viszonyba helyezését az állománytesteknek a H. M. 20. osztállyal minden esetben Változási kimutatással közölniök kell.

Ha a csendőrség állományában lévő legénységi személyt szolgálatképtelenség miatt vagy más okból a csendőrség kötelékéből végleg elbocsátanak, erről nem kell nyilvántartólapot szerkeszteni, hanem a kiegészítő parancsnokságot Változási kimutatással kell értesíteni. (Ennek ugyanis katonai szolgálati kötelezettsége megszűnt és ezért nem kerül a „nemténylegesen” állományába.)

Ha a nemténylegesen tényleges szolgálata bevonul, „Igazolványi lapja” adatait az állománytest

ellenőrizni és kiegészíteni köteles. A szolgálatteljesítést névjegyzék útján a kiegészítő parancsnoksággal közölni kell.

A más állománytest területére elköltöző nemtényleges csendőrt állománybavétel és nyilvántartás végett összes okmányaival együtt át kell adni területileg illetékes új állománytestének s erről a kiegészítő parancsnokságot is értesíteni kell. Az Igazolványi lap 14. és 15. rovatában a régi bejegyzést törölni kell és az új állománytest ide az új adatokat jegyezi be.

A népmozgalmi nyilvántartásnak minden magyar állampolgárra — így minden csendőrré is — érvényes tudnivalóit ennek az ismertetésnek 1. alcíménél már tárgyaltam.

Most egy példa segítségével még azt szemléltetem, hogy a nyilvántartási rendszer miként kíséri végig egy 12 éves fiút — akiből csendőr lesz — egész életén át mindaddig, amíg 70 éves korát eléri, illetve elhalálozik.

Abban az évben, amelyben a fiú 12. életévét eléri, köteles őt a családfő az erre szolgáló bejelentőlapra a Nmny-nak (rendőri bejelentő hivatalnak) bejelenteni. A Nmny-tó *Nyilvántartólapot* és *Polgári személyi lapot* állít ki részére. Az „N” bejelentőlapot (mert a fiú leventeköteles) megküldi a járási katonai parancsnokságnak. A fiút 23 éves koráig (illetve a tényleges katonai szolgálat megkezdéséig) a járási katonai parancsnokságok keretében működő levente csoportparancsnok a *Leventekötelesek lajstromában tartja nyilván*. Esetleg időközben szerzett szakképzettségét „Sz” bejelentőlapra külön be kell jelentenie. 21 éves korában *állításköteles* és belekerül az illetékes kiegészítő parancsnokság *Állítási lajstromába*; sorozásra elővezetik, besorozzák (avatják) és mint *újonc*, bevonul valamelyik fegyvernemhez tényleges katonai szolgálatra. A kiegészítő parancsnokság az *Avatási jegyzékönyvi kivonattal* együtt bevonulása előtt már 10 nappal megküldi a járási katonai parancsnokságtól *beszerzett leventeokmányait* a katonai állománytestének. Az állománytest a bevonult újonc okmányai alapján megszerkeszti az *Anyakönyvi lapját* és felveszi az *Alosztály-névjegyzékbe*. Ezek útján tartja nyilván egész tényleges katonai szolgálata alatt. A lakóhely szerint illetékes Nmny-tónak azonnal „Cs” *kijelentőlapot* küld az állománytest.

A tényleges szolgálati kötelezettség (3 év) letelte után a katona *nemtényleges viszonyba kerül*, de állománytestének nemtényleges állományában megmarad. Állományteste a nemtényleges viszonyba helyezéskor *katonai nyilvántartólapot* állít ki róla, amit az illetékes kiegészítő parancsnokságnak küld meg, és *Igazolványi lapot* tölt ki, amit kellő kioktatás mellett a leszerelőnek átad. A Nmny-tónak *ismét* „Cs” *kijelentőlapot* küld. Megérkezvén polgári életének lakóhelyére — a most már nemtényleges katona — *bejelentési kötelezettségét teljesíti*. A kiegészítő parancsnokságnál, illetve a lövészcsoportnál mint *lövészkötelezett* kerül most nyilvántartásba és az első két év alatt mint *leventeoktató* nyer beosztást.

Tényleges katonai szolgálati kötelezettségének letelte után már *jelentkezhetik felvételre a m. kir. csendőrség kötelékébe*. Ha mint próbacsendőrt be-

hívják, lakóhelyén *kijelenti magát* és bevonul. Csendőrségi állományteste „Cs” *kijelentőlapot* küld a lakóhelye Nmny-tójának, Igazolványi lapját bevonja, volt honvéd állománytestétől *anyakönyvi lapjának másolatát* kéri és a kiegészítő parancsnokságot *érteti a változásról*.

Ha próbaszolgálat után a csendőrségnél *véglegesítik*, volt honvéd állománytestétől *eredeti anyakönyvi lapját* és okmányait el kell kérni, a kiegészítő parancsnokságot pedig erről az újabb *változásról is értesíteni* kell. Tényleges csendőrségi szolgálata egész idején át a külön csendőrségi szabályok szerint tartja nyilván az állományteste.

Ha nemtényleges viszonyba kerül, állományteste *katonai nyilvántartólapot* állít ki róla s megküldi ezt az illetékes kiegészítő parancsnokságnak, „Cs” *kijelentőlapot* pedig annak a Nmny-tónak küld, ahonnan tényleges csendőrségi szolgálatra bevonult. (Most azonban egyelőre oda, ahol elsőízben népmozgalmi nyilvántartásba vették.) Továbbra a választott lakóhelye szerinti csendőr állománytest (osztály) nemtényleges állományába kerül okmányaival együtt. A kiegészített *Igazolványi lapját* kellő kioktatás mellett a leszereléskor megkapja. Ha a *rangsorolt altisztek* csoportjába tartozott, állományteste a honvédelmi miniszternek is változási kimutatást terjeszt fel.

Választott lakóhelyén a leszerelt eleget tesz személyes bejelentési kötelezettségének. Ha nem ugyanott telepedik le, ahonnan bevonult, az új Nmny-tó elkéri a régítől ottani népmozgalmi nyilvántartólapját és saját nyilvántartásába felveszi.

Állományteste és a kiegészítő parancsnokság 60 éves koráig, a Nmny-tó 70 éves koráig (illetve haláláig) tartja nyilván. Hetven éves kora, illetve halála után a Nmny-tó fogyatékbba veszi, de nyilvántartólapját még 5 éven át megőrizni köteles.

II. RÉSZ.

Az elmondottakból világosan látszik, hogy ez a kiváló nyilvántartási rendszer elsősorban a céltudatosan megszervezett nemzeti erő kifejtésének érdekeit és céljait van hivatva szolgálni, nem utolsósorban azonban közbiztonsági vonatkozásban is igen jelentős tényező. Már maga az a tény, hogy minden magyar állampolgár férfit és nőt név és lakhely szerint több mint 50 személyi adatával együtt állandóan számontartunk, önmagában is beszél! Mit jelent ez nekünk? Azt jelenti, hogy az ország területén mindenkit meg tudunk találni, akit keresünk s hogy személyazonosságát bárkinek biztosan megállapíthatjuk a legrövidebb időn belül. A lakóhelye szerint illetékes népmozgalmi nyilvántartónál (röv. „Nmny-tó”) minden férfinak 12—70 éves korig és minden szakképzelt nőnek 16—50 éves korig nyilvántartásban kell lennie. Aki nincsen nyilvántartva, az vagy bejelentési kötelezettségének nem tett eleget, sőt a népszámlálás (népösszeírás) alkalmával sem töltötte ki számlólapját s ezért nem kerülhetett nyilvántartásba, vagy pedig külföldi állampolgár. Ez utóbbinak azonban a külföldiek részére előírt igazoló okmányok valamelyikével kell rendelkeznie (útlevél, úti igazolvány, lakhatási engedély stb.).

(Folytatjuk.)

Nagyváradi.

Kincses Erdély.

Írta: Gáspár Gyula.

Erdély földje.

I.

A régi írások Erdély földjét Tündérkert néven emlegetik. A játékos mesék és a komor balladák földje valóban a tündérek kertjéhez hasonlít. A mesék Tündérkertjében nem járt még élő halandó. Oda csak a szegény székely ember tizenkettedik fia szokott eljutni. És amikor megmenti a tündérkirálynőt a boszorkány rontásából, jutalmul kapja a fele királyságot. A mese végén azonban rendesen újabb fordulat következik. Tündérország hőse visszavágyakozik szülőtte földjére. Erdély visszahívja fiait Tündérországból.

Erdély, a mi szép Tündérkertünk szebb, mint a mesék országa.

Erdély hazánk keleti fele, hegyekkel körülrzött földrajzi egység. Északon, keleten és délen a Kárpátok koszorújának feszített nyíl kávájához hasonló íve határolja. Nyugaton a Sziget-hegység hegyvonulatai néznek le a Nagy Magyar Alföld felé. A hegyekkel körülrzött Erdélyi Medence a földtörténelem harmadkorában tengerfenék volt. Az itteni tenger vize nyílt összeköttetésben állott a Magyar Alföld

medencéjének tengerével és azon át a világtengerekkel. A két tenger legszelesebb összekötő szorosa a mai Szilágyság és Lápos vidékén lehetett. Később az Erdélyi Medence tengere olyan körülmények közé került, hogy kevesebb édesvíz jutott belé, mint amennyi elpárolgott. Ilyenkor a keskeny szoroson át az Alföld tengeröbléből kapott sósvízbeáramlást. Az olyan tenger pedig, amelybe csak sósvíz kerül és édesvize túlságos mértékben párolog, lassan tömény sóoldattá válik. Sorsa elkerülhetetlenül bizonyos: a kiszáradás.

Erre a sorsra jutott Erdély tengere is. Vize sóoldattá vált, aztán kicsapódott belőle a só és a tenger kiszáradt. Fenekén mérhetetlen mennyiségű só rakódott le. A medence közepére a szelek később ráhordták a szomszédos hegyek törmelékét és porát. A hegyipatakok pedig rárakták hordalékukat és a mérhetetlen idők során vastagon befedték a sóréteget. A régi tenger partszélein azonban csak vékonyabb réteg hordalék rakódott le. Ilyen helyeken már a felszínhez közel megtalálhatjuk a sóréteget. Bent a keleti részen ez a réteg nemcsak közel maradt a mai térszínhez, de valami gyűrődés következtében felpúposodott és hegyalakban kiemelkedett. (Parajd, Szováta). A só ugyanis nagy nyomásra úgy gyűrhető és alakítható, mint a dagasztott tészta. A gyűrődés vonalai nagyon szépen láthatók a marosújvári bánya óriási sófalán.

A tenger vizéből azonban nemcsak só rakódik le, de gipsz, mész és más üledékes kőzet is. (Egeres, Zsobok, Torda, stb.) Mindezek megtalálhatók az erdélyi medence földjében. Ha a lerakódott mészréteget vulkáni hatás éri, a láva izzó melege átkristályosítja a meszet és márvány keletkezik belőle. Így született meg a Székelyföld kincse, a ditrói márvány, tudományos nevén ditroit.

Ennek a régi tengernek köszönheti a felsoroltakon kívül Erdély földje gazdag földgázforrásait is. A földgáz keletkezése igen érdekes. Minden tengerben megszámlálhatatlan sok állat él. Ezek bizonyos idő múlva elpusztulnak és holttestük lesüllyed a tenger fenekére. Hosszú évezredek során ezek az állati hullák jelentős mennyiségben kerülnek a tenger aljára és rájuk rakódik az iszap. Ha most a tenger víze valami oknál fogva túlsóssá válik, a benne élő állatok tömegesen pusztulnak el. Így történt ez, mint említettem már, az erdélyi tengerben is. Az elhullott állatok teteme bomlásnak indult és gázzá alakult. Eltávozni azonban nem tudott, mert már föléje rakódott a só-, gipsz- és mészréteg. Ez a hatalmas gázmennyiség mégis utat keresett magának, beszivárgott a homokrétegekbe. Ha most valami különös erő folytán a vízszintesen fekvő rétegek egyensúlya megbomlott, felpúposodott, a gáz feltört a hajlások dombíregeibe. Ilyen gáztartalmú gyűrődés hullámhegyét sikerült Kissármáson átfúrni a kálisó után kutató magyar geológusoknak a világháború előtt.

Ebből a gázpúpból azóta nagymennyiségű gáz (naponként mintegy 140 vasúti kocsi köszén fűtőértékével egyenlő) tör fel.

A kissármási gázfeltörés előtt Erdély földjén már ismertek gázelfordulást. Báznán az egyik kútból tört elő, de felbukkant Fogaras mellett Sórostélyon, Szászkezdén és más helyeken is. A kissármási gázfeltörés után a magyar állam Magyarsároson végeztetett sikeres földgázfúrást. A megszállás óta a románok is megkísérelték a földgázkutatót, azonban a hozzá nem értés miatt súlyos szerencsétlenség keletkezett belőle. A fúrást Medgyestől nyugatra Nagyekemező határában kezdték meg, de mielőtt celhoz értek volna, abbahagyták a munkát. A megbolygatott gáztömeg a fúrás lezárása miatt rendes útján nem tudott feltörni, és utat keresett magának más helyen. Feltört az egyik kis oldalvölgyben. Ezt a fúrás felügyelői nem vették észre és a hanyag felügyelet miatt a gáz meggyulladt. Hosszú évekig égett az óriási lángsugár, messzire megvilágította a vidéket és megközelíthetetlen hőséget sugárzott maga köré. A láng körül a forró levegő állandó forgószélet idézett elő, mely izzó porforgatagot kavart a magasba. Messze körzetben vetetlenül maradtak a kiégett földek éveken keresztül.

Az erdélyi föld felszínén sok érdekességet láthatunk. A Kárpátok hegyvonulatában több, egymástól elütő felépítésű hegyet különböztethetünk meg. A Kárpátok külső peremén vonul a homokkő-övezet.

Temesvár.

Arad.

Ennek részei a Máramarosi-havasok, a Tölgyes-, Békás-, Gyimesi-, Ojtozi-szorosok vidékén levő hegyek, a Berecki-, Bodoki-, Baróti-, Persányi-hegység, a Brassói-havasok (Bucsecs 2506 m.) és a Krassószerényi hegységek. A homokkő övezeten belül találjuk a kristályos övezetet, melynek hegyei felszínre nem tört vulkáni lávaanyagokból épülnek fel. E hegyekben a láva a föld mélyén hosszú idő alatt hűlt le, tehát átkristályosodhatott. Ilyen kristályos hegyek: Gyergyói havasok, Csiki havasok, Fogarasi havasok (Negoj 2544 m.), Szebeni havasok, Páreng, Retyezát, Kudzsiri havasok és a Szárkő. Ugyanilyen a Sziget-hegység déli része: az Erdélyi Érchegység, a Drócsa és a Hegyes. A Kárpátok legbelsőbb vonulata a vulkáni övezet. Ennek hegyei felszínre tört vulkánok lávaanyagából épültek fel. Ilyenek északról déli irányban: Kelemen-havasok, Görgényi-havasok, Mező-havas, a Hargita és a Sziget-hegységben a Vigyázó. (Sok földrajzkönyvünk helytelenül magyarból románosított Vlegyásza néven ismerteti.) A három fő hegyvonulaton kívül találunk Erdélyben még régi tönkhegyeket és mészkőhegyeket is. Tönkhegyek: Gyalui-havasok, Bihar-hegység, Radnai-havasok, Rézhegység, Bükk- és Meszeshegység stb. Az Orsovai-hegység mészkőfelépítésű.

Erdély hegyekkel körülzárt medencéjében terül el a Mezőség. Bár neve után óriási kiterjedésű la-

pálnak képzelné az ember, valóságban nem az. A régi tengerfenék mélyedésébe lerakódott földrétegek felszínét a víz és szél munkája felszabdalta. Ma már jelentős magasságú domborokat és fátlan domboldalakat találunk itt síkság helyett.

Külön érdekesség a folyók völgye. Minden folyó partján három lépcsőzetet tudunk megkülönböztetni. A legalsó maga a folyó mai völgy szintje, felette találjuk a városi lépcsőt (nevét onnan kapta, hogy ezen a szinten épültek a folyómenti városok, a legfelső lépcső pedig a fellegrvári szint. Ezen épült a régi fellegrvárak jórésze. Mindhárom lépcsőzet a folyók mélyebbre és mélyebbre bevágó munkájának eredménye. Kolozsváron a fellegrvári szinten ott találjuk a Fellegrvárat, a városi szinten a várost és a folyóvölgy szintjén a Szamos vizét.

Erdély folyói a hegyekben erednek. Legnagyobb folyója a Maros, mely az Olttal csaknem egy helyen. Csik vármegyében ered. A Maros előbb északi irányba indul, de a Gyergyói-havasok és a Kelemen-havasok kemény sziklái eltérítik útjából. Előbb keletre, majd délre fordulva, átszeli az Erdélyi-medencét és az erdélyi Érchegység déli oldalát érintve, a Magyar Alföldre lép. Szeged határában ömlik a Tiszába. Az Olt a Nagyhagymás hegységből délfelé indul, de csakhamar többször irányt változtat, keresztül folyik a Barcaság síkján, majd áttöri a Kár-

pátok kristályos vonulatát és a Vöröstoronyi-szoroson keresztül Havasalföld síkságára lép. A harmadik nagy erdélyi folyó a Szamos, két ágból ered. A Kis-Szamos a Gyalui-havasokból, a Nagy-Szamos a Radnai-havasokból indul Dés felé, ahol a két ág egyesül. Ettől kezdve kanyargós úton északnyugati irányban halad a Tisza felé. A Hármaskörös (Fehér-, Fekete- és Sebes-Körös) az erdélyi Sziget-hegység nyugati hegyeiből ered és a Magyar Alföldön egyesül egy folyóvá. Az egyesült Körös Csongrád táján ömlik a Tiszába. A Rettyezát folyója a Zsil, melynek völgyében gazdag széntelepek rejtőznek. Ez az Olthoz hasonlóan elhagyja Erdély földjét és a Havasalföldön keresztül igyekszik a Duna felé. A Kis- és Nagy-Küküllő, valamint a Nyárad, a Hargita vulkáni hegyei között ered. Mindhárom a Marosba hordja vizét. A Keleti Kárpátok szorosain lép ki hazánk földről az Aranyos-Beszterce, a Tölgyes, a Békás és a Bodza-patak. Déli részen jelentősebb folyók még: a Cserna, Néra, Karas, Temes és Béga.

Erdély két állandó szele a háromszéki és csiki medencében a Nemere, Krassószörény vidékén a Kossava. Éghajlata szélsőséges. A tél nagyon hideg, a nyár a medencékben meleg, de a hegyvidékeken hűvös. A havasok között az éghajlat zord. A csapa-

déket a nyugati szelek hozzák, de ennek legnagyobb része a Sziget-hegységben hull le. A mezőség nagyon kevés esőt kap.

Közigazgatás szempontjából Erdély tizenhét vármegyére oszlik. Két törvényhatósági joggal felruházott városa: Kolozsvár és Marosvásárhely.

Vármegyéi:

1. Csik vármegye (Csikszereda).
2. Háromszék vármegye (Sepsiszentgyörgy).
3. Udvarhely vármegye (Székelyudvarhely).
4. Maros-Torda vármegye (Marosvásárhely).
5. Brassó vármegye (Brassó).
6. Fogaras vármegye (Fogaras).
7. Szeben vármegye (Nagyszeben).
8. Hunyad vármegye (Déva).
9. Krassószörény vármegye (Lugos).
10. Beszterce-Naszód vármegye (Beszterce).
11. Szolnok-Doboka vármegye (Dés).
12. Szilágy vármegye (Zilah).
13. Kolozs vármegye (Kolozsvár).
14. Torda-Aranyos vármegye (Torda).
15. Nagy-küküllő vármegye (Segesvár).
16. Kis-küküllő vármegye (Dicsőszentmárton).
17. Alsófehér vármegye (Nagyenyed).

Kolozsvár,

Brassó.

Erdély földje tengerből támadt. De eltűnt a hatalmas víztömeg és a régi tengerfenék helyén viruló élet, viruló városok, falvak épültek. Nem hazudik a

régi írás: Erdély valóban Tündérből. A leggyönyörűbb! És ez a Tündérből visszavárja még a székel mesék hőseit is.

Hibák a bűnügyi feljelentésekben.

Írta: Dr. DEMKOVITS LEÓ ny. kir. ügyész.

A csendőr egyik legfontosabb és legértékesebb tevékenysége a nyomozás. Ez tisztázza nemcsak a bűncselekmények elkövetésének körülményeit, hanem azoknak elkövetőit is. A csendőr akár maga szerez tudomást valamely hivatalból üldözendő bűncselekményről, akár másnak feljelentése alapján értesül erről, köteles nemcsak feljelentést tenni, hanem a nyomozást is lefolytatni s a feljelentést az arra illetékes bírósághoz vagy hatóságához betérjeszteni.

Ami a csendőri feljelentéseket illeti, azokról megállapítható, hogy általában kifogástalanul jók. Minden csendőr igyekszik tudásának legjavát nyújtani. Mindenik kimerítően végzi a nyomozást, úgy, hogy annak kiegészítése csak ritkán válik szükségessé. Már pedig ez a biztos jele annak, hogy a nyomozás jó s így a feljelentés alapján a bűnügy érdemben elbíráلható akár vádirattal, akár a nyomozás megszüntetésével.

A bűnügyi előkészítő eljárás vagy nyomozásból, vagy vizsgálatból áll. Vizsgálat általában ritkán van, még pedig csak súlyosabb természetű, vagy bonyolult bűnügyekben; egyébként elégségesnek mutatkozik a nyomozás, mert ez is teljesen tisztázza a tényállást. Ezért kell tehát a nyomozást kimerítően lefolytatni, hogy se nyomozáskiegyesítésre, se vizsgálatra szükség ne legyen. Az természetes, hogy a csendőri feljelentésekben is fordulnak elő hibák vagy hiányok, amelyeket ki kell javítani, vagy pedig pótolni. E soraim célja épen az, hogy reámutassak a gyakrabban előforduló, vagy lényegesebb hibákra, hogy a jövőben ezek is kiküszöbölhetők legyenek és ezáltal a csendőrség feljelentései még jobbakká, még hibátlanabbakká váljanak.

1. *Czikornyás, „hivatalos“ fogalmazás.* A csendőr arra törekszik, hogy a feljelentésbe mindent belevegyen, ami lényeges, de azért a feljelentés ne legyen hosszú. Azt tömör, helyesebben mondva: szűkszavú fogalmazással igyekszik elérni. De miközben tömören akar fogalmazni, elfelejtkezik arról, hogy a feljelentésnek világosnak és érthetőnek is kell lennie. Ezért a mondanivalóját erőltetett módon fogalmazza meg, ami a szöveget érthetatlenné, vagy legalább is, nehezen megérthetővé teszi. Ezt pedig kerülni kell.

E hibát a csendőr úgy kerülheti ki, hogy az előadnivalóját úgy írja le, mintha azt közvetlen módon, szóval mondaná el. Ha a csendőr ezt tartja szem előtt, ezt a hibát nem fogja elkövetni.

2. *Igazat kell írni.* Igen fontos, hogy minden leírt szó igaz legyen, mert ez fokozza a csendőr iránti bizalmat. A csendőr buzgalmában olyat is beleír a feljelentésbe, aminek valóságáról maga nem győződött meg, de jóhiszeműen valónak tart, pedig nem az. Már most az ügyész a feljelentésben foglaltakat valónak fogadja s ennek alapján adja be a vádiratot. A főtárgyaláson azután kiderül, hogy a feljelentésnek vonatkozó része nem felel meg a valóságnak. Ki marad ilyenkor szegényben? Nem más, mint a csendőr, de nem ritkán az ügyész is, aki valónak fogadta el a csendőr feljelentésében foglaltat. Pedig ennek nem volna szabad megtörténnie.

Pl. testi sértés nyomozásánál valaki azt állítja, hogy a gyanúsított hamar veszi elő a bicskáját, mert szeret verekedni. A csendőr ezt a kijelentést beleveszi a feljelentésbe, anélkül, hogy ennek valóságáról bármi módon meggyőződött volna. A tárgyaló ügyész arra készül, hogy ezt a körülményt, mint rendkívül súlyosítót fogja kiemelni. A bíróság meg akarja állapítani, hogy a vádlott szokott-e verekedni. A kihallgatott tanúk vallomásából az állapítható meg, hogy eddig még verekezésben sohasem vett részt s hogy a vádbeli alkalommal is csak sértett kihívó magaviselete folytán ragadtatta el magát arra, hogy kését kirántsa. Tehát azzal, hogy a csendőr a fenti állítást nem tette beható nyomozás tárgyává, lehetővé tette azt, hogy egy igen súlyosnak tartott súlyosító körülmény semmivé váljék.

3. *A gyanúsított védekezését is elő kell adni.* Habár ritkábban, de mégis előfordul, hogy a feljelentésből kimarad az, hogy a gyanúsított mit adott elő védekezésül; már pedig ezt az ügyésznek tudnia kell, hogy előkészülhessen a védekezés megcáfolására. Pl. lopásnál a gyanúsított azzal védekezik, hogy a lopottnak mondott ingót sértettől megvette, tehát joggal vihette el. Ha ez a védekezés valónak bizonyul, akkor lopás nem forog fenn, mert saját tulajdonát senki sem lophatja el, a bíróság kénytelen lesz a tényállás tisztázása végett a főtárgyalást elnapolni.

4. *Nem szabad erőszakolni a bűncselekménynek minél súlyosabb minősítését.* Ne igyekezzék a csendőr érvekkel és magyarázatokkal bizonyítani, hogy a cselekmény így, vagy úgy minősül. A csendőrnek a feladata az, hogy megállapítsa a pontos tényállást. A minősítés kérdése az ügyészség és végső fokon a bíróság feladata.

Amikor a csendőr tudomást szerez valamely bűncselekményről, természetesen, minősíti is azt. Tudjuk, hogy minél több súlyosabb bűncselekményt nyomoz ki, annál értékesebbnek kell tartanunk a tevékenységét. Ez azonban nem engedi meg azt, hogy a csendőr a cselekményt a valóságnál súlyosabban minősítse. Pl. a gondatlanság által elkövetett testi sértést nem szabad szándékosnak minősíteni. A motorkerékpáros valakit véletlenül elgázol; ezt nem szabad úgy minősíteni, mintha az elgázolás szándékosan történt volna, mert ekkor a cselekmény megállapítanál pl. a szándékos emberölés büntetett; már pedig a két cselekmény súlyossága közt igen nagy különbség van. Vagy pl. nem szabad a szándékos emberölést gyilkosságnak minősíteni. A bűncselekményt az ügyészség minősíti először a csendőri feljelentés alapján. Lehet, hogy elfogadja a csendőr minősítését, de lehet, hogy eltér attól. Az ügyészség hajlandó a cselekményt szigorúbban minősíteni, ez természetes is, mert, mint vádló, igyekszik a cselekményt minél súlyosabbnak beállítani. Itt tehát a csendőr súlyosabb minősítése esetleg még keresztül megy. De már a bíróságnál a főtárgyalás adatainak figyelembevétele mellett ez a szigorúbb minősítés nem megy keresztül. Az ítélet megállapítja, hogy a vádlott nem gyilkosságot, hanem szándékos emberölést követett el. És ebben valamennyien megyugszunk. Ilyenkor olvassuk, hogy a bíróság a vádlottat a vádtól eltérően enyhébb bűncselekményben mondta ki bűnösnek.

5. *Tényálladási elemek hiánya.* A nyomozásnak feladata, hogy mindent kiderítsen, amiből valamely bűncselekmény felépül. A bűncselekmények tényálladási elemekből tevődnek össze. A tényálladási elemek pedig a Btk. különböző §-aiban vannak meghatározva. A lopásnak a Pinczés-féle Btk. szerint 6 tényálladási eleme van. (Lásd I. kötet 261. oldalt.) Ha már most ezek közül csak egyik is nem nyert tisztázást a nyomozás folyamán, akkor az ügyészség nem tudja a cselekményt minősíteni. Pl. nincs megállapítva, hogy a tettes a lopást nyílt helyen követte-e el, vagy bemászás útján, amely esetben a cselekmény az ellopott ingók értékére való tekintet nélkül, büntetett.

6. *Olvashatatlanság.* A csendőrnek vigyáznia kell arra is, hogy tisztán és olvashatóan írjon. Ha valaki nem tud megfelelni ennek a követelménynek, ezáltal nehézséget okoz az ügyészségnek, valamint a bíróságnak is, mert a szöveg kibetűzése és megértése fáradságba kerül, késlelteti a munkát. De ennek a nehézségnek elhárítása ma már nem okozhat gondot; az írógép használata kiküszöböli ezt a hibát. Sem az írógép beszerzése, sem a használat megtanulása nem nehéz és így meg lehet követelni azt, hogy a feljelentés formás és esinos legyen, mert ez jó benyomást kelt.

7. *A feljelentésben részletesen és külön-külön legyen benne mindegyik tanúvallomás,* hogy ezekből a tényállást pontosan meg lehessen állapítani.

Pl. nem szabad a csendőrnek azt írnia, hogy a megnevezett 3 tanú egybehangzóan ezt és ezt vallotta. Mert ebből azt lehetne következtetni, hogy a három tanú teljesen azonos vallomást tett, már pedig jól tudjuk, hogy még két tanú sem szokott egyformán vallani. Lehet, hogy a tanúk vallomása közt lényeges különbség van, habár ez a különbség első pillanatra fel sem tűnik. A főtárgyalás feladata annak megállapítása, hogy tulajdonképpen mit vallott a tanú és hogy mi a vallomásának lényege és az ügy szempontjából való fontossága.

8. *Bűnjelek őrizetbevétele.* A csendőr nem „foglal le” ingókat, hanem azokat csak „őrizetbe veszi” addig, amíg az arra illetékes hatóság (bíróság, rendőri hatóság) a lefoglalás tekintetében nem határoz. Tehát az most a kérdés, hogy mi irányítsa a csendőrt az őrizetbevételnél? Ha a kérdéses tárgy olyan, hogy azt el kell kobozni (Btk. 61. §.), akkor kétségtelenül őrizetbe kell venni. De már abban az esetben, ha olyan tárgyról van szó, amely a bűnvádi eljárás során mint bizonyíték lesz felhasználható, a csendőr mérlegelésére van bízva, hogy azt őrizetbe veszi-e, vagy sem. Itt tehát az a kérdés, hogy egyrészt a tárgynak, mint bizonyítéknak, fontos szerepe lesz-e a további eljárás során, másrészt pedig, hogy az őrizetbevétele nem okoz-e valakinek szükségtelenül érzékeny anyagi kárt. Mert az őrizetbevétel azt jelenti, hogy az a tárgy tovább nem lehet használatban s épen ez okozhat anyagi kárt.

Képzelnék el, hogy egy faluban — mint az lenni szokott — mindössze egy cséplőgép van, tehát ez fogja a falu egész termését kiesélni. Most felmerül a gyanú, hogy a gép csalás útján került a tulajdonos birtokába. Bármennyire fontos bizonyíték is itt a gép, az őrizetbevételét mellőzni kell. Ugyanis ebben az esetben az őrizetbevétel azt jelentené, hogy a gép tovább nem folytathatná a cséplést, hanem a községi

előjáróság udvarán állna tétlenül. A cséplésre várók pedig kénytelenek volnának tetemes költséggel valahonnan egy másik cséplőgépet hozatni és ez a késedelem is tetemes kárt okozna. A lényeges az, hogy a gép a főtárgyalásig meglegyen. Ez pedig biztosítva van akkor is, ha a csendőr a községi előjáróságot figyelmezteti, hogy a gépre ügyeljen, mert arra, mint bizonyítékra, még szükség lesz. Az előjáróság egész biztosan gondoskodni fog arról, hogy a gép szükség esetén az eljáró hatóság rendelkezésére álljon. Ha tehát a csendőr a gépet mégis őrizetbe vette volna, ezzel több kárt okozott volna, mint amennyi haszon származott belőle.

Mellőzni kell az őrizetbevételt akkor is, ha az őrizetbe veendő tárgy semmit sem bizonyít, vagy ha a cselekmény elkövetését a tárgy őrizetbevétele nélkül is bizonyítani lehet. Erre különösen akkor lehet szükség, ha az őrizetbe veendő tárgy nagymennyiségű, nagyterjedelmű, nagysúlyú, ha az elszállítása, megőrzése nehéz, vagy ha a főtárgyalásig való megőrzését őrizetbevétele nélkül is biztosítani lehet (pl. megbízható egyén őrizetében van). Ilyen esetben a tárgyat a sértettnek is ki lehet adni, ha az ő tulajdona és ha kötelezettséget vállal arra, hogy a főtárgyalásig el nem idegeníti.

Nem lehet azonban mellőzni az olyan tárgyak őrizetbevételét, amelyen bizonyító nyomok vagy elváltozások vannak, vagy amelyekre a bizonyítás szempontjából a főtárgyaláson okvetlenül szükség lesz. Ilyenek pl. azok az eszközök, amelyekkel ember élete elleni vagy testi épség elleni bűncselekményeket követtek el, vagy pl. pénzhamisításra szolgált anyagok és készülétek, hamis vagy hamisított okiratot, stb., stb.

9. *A beismerő vallomás megrögzítése.* Mindennapos dolog, hogy a gyanúsított a nyomozás során beismeri a bűncselekmény elkövetését, de a főtárgyaláson a beismerését visszavonja, még pedig rendszerint azzal az indokolással, hogy a csendőr őt bántalmazta s a gyanúsított inkább magára vállalta a bűncselekmény elkövetését, minthogy a bántalmazást elszenvedje. Ez a védekezés természetesen alaptalan. A csendőr a gyanúsítottat már csak azért sem bántalmazza, mert ez büntetendő cselekmény (Btk. 473. §.). Inkább arra kell törekednie a csendőrnek, hogy a bűnösségre vonatkozóan tárgyi bizonyítékokat szerezzen be. Maga a beismerés is bizonyíték ugyan, de mit ér, ha a gyanúsított bármikor visszavonhatja? Hogy a visszavonásnak elejét vegyük, arra kell törekednünk, hogy a beismerő vallomást valamely hatóság is megrögzítse. Erre a célra legalkalmasabb a községi előjáróság, mert ezzel a csendőr a nyomozás folyamán gyakran érintkezik. Tehát jól teszi a csendőr, ha legalább a súlyosabb bűncselekmények esetén a beismerésben lévő gyanúsítottat az előjáróság által is jegyzőkönyvileg kihallgattatja. Ez az eljárás kezd a gyakorlatban is mindinkább érvényesülni és pedig igen hasznosan. Ha a gyanúsított ezek után is visszavonja a beismerő vallomását, a visszavonásnak senki sem fog hitelt adni, minthogy a beismerés két helyen is megtörtént és jegyzőkönyvben, tehát közokiratban is rögzítve van.

10. *Kiderítetlen esetek ráfogása valakire.* Nem túlgyakran ugyan, de megtörténik, hogy egyes örsök, ha cigányt, csavargót fognak, aki bűncselekményt követett el, igyekeznek az örsön nyilvántartott kide-

Tisza-híd Visknél.

(Tari István őrm. felv.)

rítetlen esetek közül is minél többet beismertetni vele csak azért, hogy a közbiztonsági zavartól megszabaduljanak. A gyanúsított a legtöbb esetben vállalja is a tettességet, de persze csak a csendőrök előtt; a bíróság előtt mindjárt visszavonja a beismerését.

Az ilyen eljárást, véleményem szerint, szigorúan üldözni kell, mert nemcsak a kir. ügyészségnek és a bíróságnak ad felesleges munkát, hanem a csendőrség megbízhatóságába vetett hitet is megingatja. Nem is beszélve arról, hogy a csendőr ilyen feljelentése az eset körülményei szerint hamis váddá is minősülhet, ez pedig súlyos következményekkel járó bűncselekmény.

Olyan esetben, amikor tömegesen derülnek ki olyan bűncselekmények, amelyek eddig kiderítetlenekként voltak nyilvántartva s főként, ha valamennyi miatt ugyanazt a tettest vagy tetteseket jelentik fel, célszerű utánanézni, hogy nem történt-e ilyen ráfogás?

11. *Helyszíni rajz hiánya.* Gépkocsibaleseteknél a bíróság tájékoztatása végett a feljelentéshez helyszíni rajzot is kell csatolni. Többször előfordul, hogy a csendőr nem csatol helyszíni rajzot, vagy pedig a rajz nem bizonyul pontosnak, mert a keréknyom, a fékezési nyom stb. adatai a valóságtól eltérnek, tehát a bűnügy elbírálásánál nem vehetők figyelembe. Ennek pedig nem szabad előfordulnia. Igen hasznos eszköznek bizonyult e tekintetben a fényképezőgép, amelyet — ha a csendőrnél nem volna —, a közlekedési őr vagy nyomozó alosztály rendelkezésre bocsát, fényképezőit is kirendeli.

12. *Bizalmi egyén alkalmazása.* Ez azért történik, hogy a gyanúsított a beismerő vallomását utóbb ne vonhassa vissza, vagy ha visszavonja, a bizalmi egyének bizonyíthassák, hogy a beismerés minden kényszer nélkül történt meg. Mégis előfordul, hogy a csendőr a feljelentésben hivatkozik bizalmi férfiakra, akiknek jelenlétében kérdezte ki a gyanúsítottat, ez pedig azzal védekezik, hogy a kihallgatásnál nem volt jelen bizalmi egyén. A bizalmi egyén kihallgatása pedig azt igazolja, hogy ő a kihallgatásnál valóban nem volt jelen. Ennek nem szabad előfordulnia, mert a csendőr szavahihetőségét rontja le. Ha a főtárgyaláson a feljelentésben foglaltak valóban bizonyulnak, akkor inkább csak szépséghibáról lehet szó; ha azonban a feljelentésben foglaltak a főtárgyaláson megecfőlést nyernek, ez már megszé-

gyenítő a csendőrré, de ezenkívül valótlan jelentés miatt felelősségrevonásnak is kiteszi magát.

13. *Különböző bűnügyek együttes feljelentése.* A csendőrnek ügyelnie kell arra, hogy csak együvé tartozó ügyek kerüljenek ugyanabba a feljelentésbe, mert ha nem együvé tartozó bűnügyek kerülnek bele, ez az egész ügyet zavarossá teszi. Mi legyen tehát itt a csendőr számára irányadó? Az, hogy ugyanabba a feljelentésbe csak a tettestársakat és a bűnrészeseket szabad belevenni, más senkit. Ezeknek az ügye összetartozik s ezt együttesen kell elbírálni. Viszont, ha ugyanolyan bűncselekményt többen követnek el egymástól függetlenül, azokat külön-külön kell feljelentés tárgyává tenni, mert a cselekmények közt nincs semmi összefüggés, még ha a minősítésük azonos is. Minden esetben más a cselekmény elkövetője, minden tettes önállóan határozza el magát a bűncselekmény elkövetésére s önállóan hajtja is azt végre és cselekményét a bíróság is külön bírálja el. Itt tehát semmi ok nincs arra, hogy ezek a bűncselekmények ugyanabban a feljelentésben szerepeljenek.

14. *Bizonyítékok beszerzése a gyanúsított beismerése esetén.* Előfordul, hogy a gyanúsított a bűncselekmény elkövetését a nyomozás során beismeri s ilyenkor a csendőr nem tartja szükségesnek a tárgyi bizonyítékok beszerzését, pedig a Bp. 139. §-a ezek beszerzését ilyenkor is kötelezően előírja. Ha a gyanúsított a főtárgyaláson is beismerésben van, akkor nincs baj. De baj van akkor, amikor a vádlott a beismerő vallomását a főtárgyaláson visszavonja. Ekkor nem lehet mást tenni, mint a főtárgyalást elnapolni, hogy a terhelő bizonyítékok beszerezhetők legyenek. Ha a csendőr a beismerő vallomás mellett is beszerezte volna a terhelő bizonyítékokat, akkor nem kellett volna a főtárgyalást elnapolni.

Ha a gyanúsított a nyomozás folyamán a cselekmény elkövetését beismeri, ez még nem jelenti a bűnösség beismerését. Nyomozás tárgyává kell tenni nemcsak az elkövetés körülményeit, hanem főleg annak okát is. Ilyenkor nyer megállapítást pl. az, hogy a gyanúsított jogos védelemben követte el a cselekményt, tehát nincs bűncselekmény. Vagy a tolvaj azt vitatja, hogy az elvitt ingók az ő tulajdona. Ha védekezését csak valószínűsíteni is tudja, nem forog fenn lopás. Magánlaksértés esetén gyanúsított bizonyítani tudja, hogy sértett hívta őt magához az elszámolás megejtése végett. Ezeknek a körülményeknek kinyomozása tehát a csendőrnek elsőrendű kötelessége.

15. *Végül reá kell mutatnunk arra, hogy a csendőrnek jól kell tudnia a büntetőtörvényt.* Itt mindig az a csendőr van előnyben, aki a törvényt jól tudja, mert hamarabb és helyesebben állapítja meg, hogy mily bűncselekményről van szó, ezzel kapcsolatban mily körülmények kinyomozása szükséges, tehát hamarabb tud intézkedni.

Olyan könyvet kell használni, amely hasznos gyakorlati magyarázatokkal és megfelelő utasításokkal van ellátva, hogy abból a csendőr minden segítséget megkaphasson, amire csak szüksége lehet. Nagyön jó kézikönyv a dr. Miskolczy—Pinczés-féle tansegédlet, amely minden vonatkozásban teljes útmutatással szolgál. Az egyes eseteket példákkal világítja meg; felöleli az egész érvényben levő joggyakorlatot úgy, hogy minden tekintetben igen jól használható.

Portyázás.

Erdély. Vannak közöttünk, akik husz éve nem bírták leírni ezt a szót. Gondoltak rá szüntelenül, de így betűkkel papírra vetni a bűvös szót, — ehhez nem volt erő. Túlságosan fájdalmas lett volna, mint ahogy az ember az elvesztett szeretteinek a nevét is csak a lelkében hordja kitéphetetlenül, de nem mondja ki, talán soha, a feltámadásig.

Sokáig tartott, de most már elérkeztünk oda, hogy elbírnuk a betűvetést ennél a szónál is: Erdély. A sokat látott és hallott név most új alakot és benne új értelmet kap. Husz évig csak eszmei fogalom volt, mert olyan messze esett tőlünk, mintha nem is ezen a földön lenne. Most kezdünk megint ismerkedni egyenként a betűkkel. Leírjuk, kerekítjük, megállunk, elmerengünk, újra és újra eszmélni kell, nem álom-e a közeli megvalósulás és írjuk remegő kézzel: E, aztán er, majd dé... Erdély.

E sorok írója 1918 őszefelé a kolozsvári pályaudvaron vonatra várt, a perron végén, kívül, már nem a tető alatt s a szürke eső kövér cseppekbe sűrűsödött az olajos síneken. Akkor már sejthette, aki tudott sejteni, hogy minden elveszett. És e sorok írója azóta gondolatban számtalanszor élte át azokat a perceket, kívül a tetőn, a perron végén, az esőcseppes, olajos sínek mellett hányszor állott és kérdezte a sorsot, vár-e még az életben vonatra ugyanannak a váltónak a sarkában s ugyanúgy féldoldt fordulva a perron felé, mint akkor?

Tulajdonképpen ilyen apró képekből áll az ember emlékező élete. Az a kolozsvári perronsarok egy embernek egész Erdélyt jelenti. Valamit Erdélyből, ami csak az enyém. Egy pillanat, egy keramitkocka, egy esőcsepp, egy mozdonyfüttty a messzeségből és mindenkinek valami hasonló apróság és mégis minden. Időben, eseményben, tárgyban, emberekben és ki tudná felsorolni, mi mindenben.

És sokaknak otthagytott öreg szülők. Ősi házak, sokszorosan több a perronsaroknál. Mit érezhetnek most ők? Talán még mindig nem merik megnyitni az emlékezők zsilipét? Még mindig azt a biztos bizonyosságot várják, amiben már nem lehet tévedés, ami nem hozhat csalódást?

Bizonyára. Még mindig. De mégis, mennyire más ez most már. Amilyen erő és szívósság, nagyvonalú időszemlélet kellett a hithez még nemrég, olyan gyengeség kell most ahhoz, hogy ne higgyünk valamiben, ami holnap-holnapután Erdélyt visszahozza nekünk, hiszen most már megfogható, szinte számtani pontosságú valóságok állanak a nemrégien még egyedül virrasztó hit mellett.

Igen, ezt mindenki tudja és érzi, de nem lehet

ellene tenni, hogy visszafojtjuk a gondolatokat s a hangok csak akkor törnek majd ki, amikor először simogatjuk meg a valóságot. Amilyen gyötrelmes az ilyen várakozás, olyan szép is. És jele olyan fegyelmeknek, amit csak sok szenvedés után, ezer év küzdelmeiben lehet egy népnek vérévé tennie.

Hiszen, ha nem volna ez a nemesen szerény és fegyelmezett várakozás, micsoda hangorkán tombolna ebben az országban máris, benne ezzel az egyetlen szóval: Erdély!

Hogy nem tör ki belőlünk ez a hangorkán, fajtánk politikai és történelmi érettségét mutatja. Két évtizedig szüntelenül írtuk és mondtuk: — Nem, nem, soha! — Egész világ gunyolt érte bennünket, de mi hangoztattuk és kiáltottuk. A fenyegetések, kiegyezések és megalkuvások számtalan változatával próbálták szomszédaink ezt a hangot elfojtani bennünk, de mi makacsul és nyersen visszavágtunk mindig: — Nem, nem, soha! — Ökölbesorított kézzel, csikorgó foggal, a legsötétebb reménytelenségek időszakában is: — Nem, nem, soha!

És most nem mondjuk, pedig ma a világ nagyobb részében megértő visszhang, a szomszédban pedig ijedt csend lenne rá a válasz. De éppen ezért nem mondjuk, mert nekünk ez a három szó nem a szavakat jelentette, hanem a hit erejét és konokságát. Mondottuk eleget akkor, amikor még másban nem volt erőnk, csak ebben a három szóban. Mondottuk azért, hogy egyáltalában elbírnék az akkori magyar életet. Mondottuk a gyengeség idején az erősek felé, de nem mondjuk most, amikor mi lettünk erősek és mások gyengék.

Most mi nem mondunk semmit, mert a revízió a hitet fenntartó szavakból kilépett a valóságok mezejére. Mi nem színházat játszottunk a három tagadó szócskával, hanem belesűrítettük a keserűségünket és a hitünket, amikor még semmi másunk nem volt.

Ma azonban már van helyette fegyverünk és az akkori világhelyzetet felváltotta valami más, a mienk, a józanság és igazi erőegyensúly világhelyzete. Mi most a puskát markoljuk és nem beszélünk, átengedjük másoknak a szavakat, amelyek a példák szerint ma elhangzanak azért, hogy holnap elsöpörjék őket a tények. Most odaát mondják, hogy egy barázdát sem, de rá kell nézni a térképre, mennyi barázda leszakadt már onnan s a mi ősi barázdáink is szakadoznak erre felé.

Ezért nem mondjuk mi már: — Nem nem, soha! — Már nem kell mondanunk, hanem meg kell valószínűsíteni s ehhez nem tüntetések, szavazások kellenek, hanem fegyelem, türelem. Ehhez az egész nemzetnek hangtalan csendben ugráskészen kell állania, a szavakat immár átengedjük másoknak. Csak a hitet és jogosultságot nem engedhetjük át, mert ehhez a hegyeknek helyet kellene változtatniuk, a folyóknak visszafelé kellene haladniuk és a magyar történelemből ezer évet ki kellene törölni. Mi ugyanis mind-

Ki tudta?

A szív átlag 5000-szer ver óránként. Ha egy évet 365 nappal számítunk, egy év alatt 43.800.000 dobbanást végez a szív.

ezeket sürítettük bele ebbe a három szóba: — Nem, nem, soha!

Akinek van hozzá hegye, folyója, történelme, az átveheti a szavakat, különben pedig célszerűbb lesz, a valóságokkal megalkudva, csendben maradni.

Hetekkel ezelőtt még államszövetségre akartak lépni angolok és franciák, most pedig ágyuznak egymásra.

Manapság mindent el kell hinnünk, még a hihetlent is, habár csakugyan olyan hihetetlenül hangzik ez az angol-francia összecsapás? Milyen hittel, milyen alapon indultak ekkora nagy nemzetek ebbe a döntő küzdelembe? Hát teljesen vakok és süketek voltak?

Azzá tette őket a propaganda. De melyik propaganda? Világmárkája van ennek a propagandának és éppen úgy otthon volt Páris utcáin, mint a magyar falvak kertekalján. Ezt vadászgattuk mi szorgalmasan a nyomozó kulccsal és irtottuk sajtóból, politikából, népgyűlésekről, a közélet minden teréről.

Hát, ezt csakugyan jól tettük. Ez a propaganda elhitette az angolokkal és franciákkal, hogy a németek az éhhalál küszöbén tántorognak és pakundekliből készültek a tankjaik. Ez a propaganda mindent gyűlölt, ami nemzeti és keresztény, annyira gyűlölte mindent, hogy maga is süket és vak lett tőle. Hát még azok, akik hallgattak rá! Mire rájöttek, már késő volt, de akkor sem a propagandát verték fejbe, hanem egymást.

Mert ez a húsz éve tomboló és garázdálkodó propaganda illanóbb a kámfornál, egyesek szerint. Mi nem hisszük ezt. Eleven emberek csinálják, ha ugyan embernek számítanak. És meg lehet őket fogni, csak akarni kell. Hányszor ordítottak csendőri brutalitásról, de nekünk ugyan ordítozhattak. Aztán megpróbálták a jogrend páncéljába öltözni, mi onnan is kipiszkáltuk őket.

Hogy mennyire jó munkát csináltunk, mutatja az a hihetetlen valóság, hogy a világ leghatalmasabbnak tartott népei emiatt az aranyradász propaganda miatt kerültek a barátból lett ellenség hideg-lélős szerepébe.

A világ aranyának nyolcvan százaléka a föld egyetlen államában tétlenkedik. Ezt a töméntelen aranyat egyszerű német bakák zavarták át az óceánon, bizonyára utána is köptek egyet az undortól. Vigye az irháját ez az undok kalmárfém, amiből egy jóra való kapát, vagy puskát sem lehet kalapálni.

De mégis: nyolcvan százalék?! Mi történt itten? Hiszen az arany a munka és kenyér kifejezője? Mi lesz a világ többi részével, egész Európával, ha neki csak húsz százalék marad? Emberemlékezet óta mindig azt tanultuk, hogy az értékek értéke az arany s most egyszerre kitűnik: vigye kánya, megleszünk lassacskán nélküle is! Sőt, nélküle talán jobban, mint vele.

Még csak egyet kívánunk. Menjen utána a nyolcvan százalék arany a azoknak a nyolcvan százalék is, akik ezt az aranytömeget összeharagcsolták. Nélkülük aztán még könnyebb lesz a sorunk.

Egyébként: valami igazán nagy fordulat készül a világban, ha az aranyról a világ nagyobbik része

ilyen könnyű szívvel le tud mondani. Még kisül a végén, hogy az arany nem is az életnek, hanem csupán az üzletnek volt olyan sokat hangoztatott alapja. Az élet alighanem mást igényel: munkát, tisztességet, ami még akkor is többet ér az arany-nál, ha a munkaeredmények kicserélése pitykegombokkal történik.

Óh, aranyos aranyemberek, Isten veletek! Óriás grájzlerájt csináltatok a verejtékező világból, de a grájzleráj megbukott s most ehettek kanállal az aranyat. Mi meg csak sütogetjük nyárson a szalon-nát, de ezt nem rakjuk a páncélszekrénybe, hanem megfalatozzuk, jobb az az arany-nál.

EMCÉKEZZÜNK!

Kovács Márton vajszi őrbeli csendőr 1910 július 16-án szolgálat közben Vukovár alatt a Dunába fulladt.

Czollner Lajos járásőrmester, vasvári járás- és őrsparancsnok a lucki csatában 1916 július 18-án orosz hadifogságba esett, ahol odaveszett.

Kornyestyan János máramarosszigeti szárnybeli csendőr, címz. őrmestert Szerbiában, Rekovac-on 1916 július 20-án komitácik agyonverték.

Fery Oszkár altábornagyot, a Magyar Szent Korona országaihoz tartozott csendőrség felügyelőjét, Borhy Sándor alezredest, a budapesti III. számú csendőrkerületi parancsnokság beosztott törzstisztjét és Menkina János alezredest, a Magyar Szent Korona országaihoz tartozott csendőrség felügyelőjének segédtisztjét vörös terroristák Budapesten 1919 július 21-én kivégezték.

Pásztor József tiszalöki őrbeli csendőrt 1915 július 22-én a felsőodori őrsön orosz puszkagránát robbanása megölte.

Ódor Gábor vépi őrbeli csendőrt, mikor 1914 július 23-án a magasfeszültségű villanyvezeték leszakadásának helyére sietett, az áram megölte.

Matuska István isaszegi őrbeli csendőr az orosz harctéren szerzett járványos betegségben 1915 július 23-án Munkácson meghalt.

Adler Károly és Junker János törökkanizsai őrbeli csendőröket búcsúügyelet alkalmával a fel-dühödött néptömeg Gyálán 1886 július 25-én megölte.

Musztács Ferenc bölcskei őrbeli őrmestert egy elfogandó megszökött rab 1933 július 25-én Madocsán agyonlőtte.

Friedmann Jakab gesztelyi őrbeli csendőrt 1888 július 27-én egy veszélyes gonosztevő Megyaszon orvul agyonlőtte.

Chikán József ölbői, Ernst Károly kitidi, Telcsei György szováti őrbeli csendőr címz. őrmesterek és Szücs Miklós kismarjai őrbeli csendőr a szelwowi csatában 1916 július 28-án elesetek.

Szabó István 1. oszt. őrmester, a hidjapusztai őrs parancsnoka, a harctéren szerzett betegségében Szekszárdon 1917 július 29-én meghalt.

Bárány Béla nagyváradi szárnybeli csendőr orv-radászok üldözése közben 1899 július 30-án erdei vasút kisiklása következtében életét veszítette.

A gazdátlan ember.

Írta: FECSŐ.

A csillagok fényesebbjei már pislákolni kezdtek, jóllehet nyugaton a hegy mögött még sárga volt az ég. Esteledett s éppen be akartunk térni vacsorázni a laktanyába, mikor egy ötven év körüli, szakállas fűszerkereskedő elibénk állt az utcán s nagy örömmel ujságolta, hogy már megvan az élesztő.

— Miféle élesztőről beszél maga? — kérdezte a törzsőrmester úr kedvetlenül és sokkal kevesebb érdeklődéssel, mintha a vacsorával kapcsolatban jelentette volna neki valaki, hogy készen van.

— Hát az urak még nem hallották?

Panaszos mindjárt bővebben kezdte magyarázni a dolgot, sok „h“-val és kérelemmel keverve.

— Thetszik thudni khérem... — és elmondta, hogy 15 doboz élesztő érkezett vasúton a címére. Fogadott egy fuvarost, aki behozza neki. Az állomáson egy gyerek nagyon ajánlkozott a fuvarosnak, hogy segíti a dobozokat felrakni a szekérre, de a fuvaros nem vette igénybe a szívességét. Hazahozta az élesztőt. A fiú azonban követte a szekeret s az üzlet előtt meg a lerakodásnál akart segíteni.

— Thetszik thudni khérem, péntek van és ilyenkor valamivel korábban szoktunk zárni... — s az ezután következő kéremekekből és hák-ból megtudtuk, hogy mire a lerakodással végeztek, egy doboz élesztővel kevesebb lett, mint kellett volna. Keresni kezdték, újra megolvasták, de a doboz csak nem lett több tizennégynél. És a dobozzal együtt eltűnt a fiú is. Károsult azonnal szólt egy községi rendőrnek, aki szerencsére, éppen látott egy fiút egy dobozzal a piactér felé sietni. Azonnal utána ment és meg is találta a fiút is, és élesztőt is és mindkettőt bevitte a község házára.

Mivel ilyen szépen együtt volt minden, a község háza, a sértett, gyanúsított, bűnjel, eltekintettünk a vacsorától és bementünk a község házába.

A lámpa alatt két községi rendőr irogatott.

— Adjon Isten!

— Jó estét kívánunk.

— Na, mi van azzal az élesztős gyerekekkel?

— Azt mondja, el akarta adni és kenyeret akart az árán venni, mert nagyon éhes volt. De már megmagyaráztuk neki, hogy nem szabad lopni...

És jelentősegteljesen pislantott a fogason függő gumibot felé.

Ezt sértett is megértette, mert elégedetten elmosolyodott az arcát borító szőrzet alatt s mikor megpillantotta a szekrény tetején az élesztős dobozt, mintha mondani akart volna valamit, de meggondolta és mégsem szólt.

— Na, hozzák csak be azt a gyereket.

— Hozd be, Pista, ott van a kulcs a szegen.

Gyanúsított 15—16 éves lehetett, rongyosan öltözve, mezítláb, sapka nélkül. Szabályos, barna arca csinos is lehetett volna, ha legalább hírből ismerte volna a mosdóvizet, haja gesztenyebarna, hosszú és gondozatlan, csak a szeme volt fényes, fekete.

Úgy jött be, mint a megvert kutya, amelyik csak azért jön, mert a gazdája parancsolta neki és fél, mert ha nem is tudja, de sejti, hogy nem jó szót fog kapni. Amellett, hogy az arca majdnem kedves volt, a fekete, fényes szemek nem sok értelmet árultak el, inkább csak félelmet. Nekem azonban valahogy tet-

szett a gyerek. Különben is szeretem a csillogó szemű gyereket, ezé különösen csillogott, ha véletlenül felnézett. De az ritkán fordult elő, mert mintha csak keresett volna valmit a földön, következetesen a padlót nézte.

— Hogy hívnak? — adta föl a kérdést az asztaltól a törzsőrmester úr.

A gyerek nem szólt.

— Kérdezzék már tőle, mert ez se tud magyarul, — szólt oda fáradtan a rendőröknek.

— Evan Vaszil.

— Mikor született?

— 1925-ben.

— Melyik hónapban?

— Nem tudja.

— Hol született?

— Rahón.

— Apja neve?

— Nem tudja, meghaltak a szülei.

— Hol lakik?

— Itt. A munkácsi úton.

— Kinél?

— Rokoszozik Györgynél.

— Rokona?

— Nem. Dolgozik nála és ezért kap enni és szállást.

— Mióta van ott?

— Nem tudja. Néhány hónapja lehet.

— Azelőtt hol volt?

— Egy másik gazdánál.

— Miért lopta el az élesztőt?

— El akarta adni, mert nagyon éhes volt és kenyeret akart venni.

— Otthon nem kap enni?

— Ma nem volt nekivaló munka s enni csak akkor kap, ha dolgozik. Szállást akkor is kap, amikor nem dolgozik.

Az asztalhoz támaszkodva hallgattam a kikérdezést s úgy magamban mérlegeltem az eseményeket, illetve a hallottakat. S ahogy a kérdés-felelet egymást kergették, egyre megdöbbentőbben állt előttem ennek a gyerekeembernek a sorsa.

Jelenleg 15 éves. Szüleit nem ismerte, rokona nincs. Az emberek részéről soha mással nem találkozott, csak durvasággal. Kinek is volna ezen a vidéken szíve és módja egy senkit eltartani? Kinek is jutna eszébe, hogy csak egyszer is barátságosan szóljon egy ilyen ninestelenhez? Akinak a pusztá megjelenése maga a bizalmatlanság. Kinek jutna eszébe, hogy ez is olyan ember, mint én? Hogy ennek is vannak vágyai, tervei, hogy szeretne valami jobbat, — de az is lehet, hogy nem tudja mit, mert nem tudja, mi a jó, — hogy ez is vágyik szeretet után, még akkor is, ha nem tudja, hogy mi az, mert sohasem szerette még senki...

Fejemben egymást kergették a gondolatok. Úgy éreztem, valahol valami nincs rendben és kerestem valamit, nem tudom, mit, talán feleletet rengeteg sok kérdésre, amelyek egymás után álltak elibém, vagy talán a kapcsolatot, az összefüggést az Istenben vetett hit és az élet között...

Ki az, aki az embersorsokat így irányítja? Mi a terve azzal, hogy embereket enged élni úgy, hogy szeretettel soha nem találkoznak? Ki tudja, miért nem én vagyok az, aki a csendőrök előtt áll, mert élesztőt lopott? Mi lenne, ha én születtem volna

helyette és ő helyettem? Ki tudja, álltam volna-e úgy a helyemet, mint ő? Birtam volna-e úgy a soromat, lettem volna-e olyan is, mint ő? Nem lázadtam volna-e ezerszer, minden lélegzetvételnél a sors, a Gondviselés, a világ ellen és az emberek ellen, akik csak ütni tudnak, mert enni akartam? Ütni tudnak, mert én is élni akarok. Nem azért, mert élni jó, hanem, mert élni kell. Milyen szerencsés, hogy nem tudja, hogy neki mennyi mindent nem adott meg az élet... És milyen szerencsétlen, hogy nem tudja, mennyi minden van az életben, ami szép, ami jó. Talán azért is tud élni, mert nem tudja. És eszerint jobb lesz neki, ha sohasem fogja megtudni. Ha meghal anélkül, hogy tudná, hogy van az emberekben az önzésen, a durvaságon, a szívtelenségen kívül más is... Hogy van egy kevés szeretet is, egy kevés jószág... akiben van. Mert nincs mindenben. Ha volna, ez nem lopott volna. Nem ő a hibás. Először őt lopták meg. És mindent elvittek tőle az életén kívül. Az a bűne, hogy ösztönösen vissza akart szerezni valamit, ami az övé is lehetett volna... A gazdátlan kutyát megsimogatja az ember. És a gazdátlan embert?... Vajjon megérezné-e, hogy az ember jó hozzá?...

Elébe léptem. Riadtan fordult felém. A kalapom árnyéka az arcára esett és eltűnt szeméből a csillogás és a félelem maradt csak. S ahogy felemeltem a kezemet, hogy kócos fejét megsimogassam, ijedten kapta félre a fejét. Azt hitte, megütöm... Nem csodálkoztam rajta. Hiszen én is ember vagyok. És csendőr... Eggyel több ok, hogy féljen... Felemeltem az arcát, hogy rám nézzen. Szerettem volna a szemébe nézni közről s tudni, hogy mi van benne még az emberből. Megszegte a nyakát s nem nézett rám. De a szemét előntötte a könny. Sírt, mert félt, hogy megint ki fog kapni... Mosdatlan arcán tiszta barázdát mosott a könny. A könny, ami megmaradt benne az emberből...

— Mit csináljunk ezzel a szerencsétlennel? — szólt hozzám a törzsőrmester úr.

A kérdés felriasztott engem is. Igen, valamit kellene vele csinálni.

— Feljelentsük? — hangzott az újabb kérdés.

— És ha feljelentjük? Bezárják. Akkor legalább lesz, ahol alszik és talán enni is kap, míg ott lesz. Hisz még ma nem evett, azt mondja.

— Na, adjon neki 20 fillért, hadd vegyen magának kenyeret, azután holnap reggel 8 órára legyen itt a gyerek a községházán, majd meglátjuk, mit csinálunk vele.

Ötven fillért adtam neki. A gyerek értelmetlenül nézett rám. A rendőr pedig megmagyarázta neki az intézkedést.

— Vegyél magadnak kenyeret, menj haza és holnap reggel nyolc órára jöjj el újra ide. Megértetted?

— Igen...

— Na, elmehetsz.

Szó nélkül fordult ki az ajtón.

— Gyere vissza! — kiáltott utána a rendőr. Visszajött.

— Talán megköszönnéd, amit kaptál!!

A gyerek csak nézett és nem szólt.

— Mondd, hogy „Köszönöm szépen“.

— Gyakujú kraszna — mondta, — és nyitva hagyta az ajtót, ahogy kiment...

Az éjjelt nagyon nyugodtan aludtam át. Úgy éreztem, hogy jobb voltam, mint a többi emberek, akik eddig találkoztak Evan Vaszillal.

Másnap reggel kíváncsian mentem a községházára. Biztosra vettem, hogy a gyereket ott találjuk. De nem volt ott.

A törzsőrmester úr odaadta a 20 fillért.

— Míg el nem felejttem, amit tegnap a gyerekek kenyérre adott.

Eszembe jutott a pénz is. Úgy éreztem, mint akit megcsaltak. Azután jöttem rá, hogy még csak fél nyolc. És mi nyolcra mondtuk a gyerekeknek, hogy legyen ott. Úgy látszik, pontos akar lenni. Még nyolc óra előtt öt perccel is azt gondoltam.

És csak délután, amikor megegyeszer beszóltunk a községházára, hogy volt-e ott a gyerek, nyugodtam bele, hogy nem jött el.

Azóta sokat gondolkodtam, hogy miért nem jött. Lehet, hogy igaza volt neki, amikor nem hitt az emberek jószágában...

De nem sajnálom tőle a simogatást és a pénzt akkor sem, ha soha nem jut eszébe, hogy egy csendőrtől kapta, még kevésbé, ha csak egyszer is eszébe jut...

Apróságok a szolgálatból.

I.

Egy szál gyufa.

1928-ban a szápári örsön teljesítettem szolgálatot. Június havában Tés községből a községi jegyző levélben küldönc útján az örsöt arról értesítette, hogy aznap virradóra Váradi Károly* tési lakos házának tetőzete leégett.

Örsparancsnokom magát és engem vezényelt ki a tüzeset nyomozására. Tés községbe megérkezésünk után két bizalmi egyénnel a tüzeset színhelyére mentünk. Örsparancsnokom sértett panaszára vonatkozólag részletesen kikérdezte. Elmondotta még sértett azt is, hogy leégett házában nyolcadmagával aludt, felesége és 6 apró gyermekével. A tüzet akkor vette észre, mikor már a szomszédok az ablakát verték, hogy keljen fel, mert ég a háza. Egyébként nem is vette észre és családjával együtt a házban égett volna.

A fentiek után örsparancsnokommal együtt alapos helyszíni szemléhez fogtunk. A sértett szomszéd-ságában lakó Kárász János kertjében, nem messze attól a résztől, ahol a tűz keletkezett, 1 szál megtaposott piros fejű kénese gyufát találtunk. A tettes személyére vagy a tüzeset mikénti keletkezésére mutató más nyomot nem találtunk. Következtetésünk az volt, hogy vagy a tűzoltásnál közreműködő egyénektől származik a kénese gyufaszál, vagy pedig a kert tulajdonosától, Kárász Jánostól. A velünk volt bizalmi egyénektől érdeklődve megtudtuk, hogy a sértett Kárász Jánosnéval régóta haragos viszonyban van. Kárászné pedig a községben is mint bosszúálló nő ismeretes. Ezért örsparancsnokommal úgy határoztunk, hogy Kárászné ellen a nyomozást lefolytatjuk. Örsparancsnokom ugyan nem igen bízott az eredményben, mert hiszen a sértett és a gyanúsított lakóháza között mindössze 30 méter távolság volt s így Kárásznének számolnia kellett azzal, hogy az ő háza is meggyulladhat.

* A neveket megváltoztattuk. (Szerk.)

A helyszínről elindulva, az utcán kb. 100 méter távolságra 8–10 játszadozó gyermekkel találkozunk. A gyermekek nagyot köszöntek. Beszélgetésbe elegyedtem velük s barátságos hangon megkérdeztem tőlük, hogy melyikük látta a tüzet. A legkisebb közülök bátran előállott, hogy: „Én láttam, esőndér bácsi!” Biztatásomra elmondta, hogy éjjel arra ébredt fel, hogy édesanyja és Julis néne a sötétben felkeltek, kimentek együtt az udvarra, egy kis idő eltelte után pedig sietve visszatértek a szobába. Mindjárt lefeküdtek, de abban a pillanatban az udvaron nagy világosság támadt. Édesanyja azt mondta Julisnak, hogy „Senkinek ne szólj”. Azok nem tudták, hogy ő ébren van.

A gyermeket az egyik bizalmi egyén az ölébe vette és a község házához hozta. Útközben a Hangya Szövetkezetben cukrot vettünk a gyermeknek, hogy jobban megbarátkozzék velünk. A község házában a gyermeket a bizalmi egyének és a községi jegyző jelenlétében alaposan kikérdeztük. Olyan részletesen és értelmesen elmondott mindent, hogy egy felnőttnek is becsületére vált volna.

Ezután Kárásznét és Julis leányát hívtuk a község házához, őket is kikérdeztük, de mindent tagadtak. Julis 14 éves volt, de nagynövésű lány.

A Hangya Szövetkezet üzletvezetőjétől megtudtuk, hogy Kárászné állandóan nála vásárol. Gyufából minden alkalommal a pirosfejú kénes gyufát vásárolja. A tüzeset napján korán reggel szintén megfordult az üzletben s egyéb apróságok mellett feketefejú gyufát vásárolt, ami fel is tűnt neki. Ez a körülmény nekünk is gyanús volt, gondoltuk, hogy valamilyen célja volt a feketefejú gyufa vásárlásával. Eszembe jutott, hogy Kárászné kertjében pirosfejú kénes gyufát találtunk a földön, amilyent Kárászné rendes körülmények között mindig használt.

A gyanúsított lakásán házkutatást tartottunk. A konyhában, a kályha tetején jól láthatóan 1 doboz fekete, míg a szobában levő szekrényben a ruhák közé rejtve egy félig telt doboz pirosfejú gyufát találtunk. Az aznap vásárolt gyufából egy szál sem hiányzott, míg a pirosfejűből a fele. Sokat mondott ez!

A házkutatás után a gyanúsítottakat újból kikérdeztük, akik a megállapított adatok elébük tárása után beismerték a gyujtogatást és be is mutatták. Okul azt hozta fel Kárászné, hogy a sértettel régóta haragos viszonyban van és így akart bosszút állni. Elmondta, hogy Julis leánya kísértte ki a helyszínre. Amikor a házat meggyújtotta és lakásuk felé szaladtak, a kertben 1 szál pirosfejú gyufát elejtett, de mivel már a ház tetőzete égett, nem volt ideje a gyufát megkeresni. Tartott attól, hogy a helyszínen talált gyufa reá irányítja a gyanút s ha nála is ilyen gyufát találnak, hiába tagadna. Ezért reggel a Hangya-üzletben feketefejú gyufát vásárolt, a pirosfejűt pedig elrejtette a szekrénybe.

Kárászné 15 évi fegyházat kapott.

*

Régi igazság, hogy helyszínes bűncselekmények nyomozásánál első és legfontosabb a legapróbb részletekbe menő helyszíni vizsgálat, melynek a helyszín környezetére is ki kell terjednie. Mennyit mondott itt a szomszéd kertjében elhullatott egy szál gyufa s mennyit veszített volna a járőr, ha nem találja azt meg. Csak egy kis felületesség kellett

volna... Éppúgy a lelkiismeret és kötelességtudás szólalt meg a csendőrben akkor is, amikor a rendszerint sok mindent megfigyelő gyermekeket is megszólította és a nyelvükön beszédbe elegyedett velük. Sok bűncselekmény derült már ki ilyen úton. Jó tanulság végül ez a nyomozás arra is, hogy milyen körmönfont módon igyekszik a gyanúsított megnehezíteni a nyomozást. Igaz, hogy a jó csendőr eszén ezzel nem tud túljárni, sőt mint ebben az esetben is, éppen ezzel árulja el magát.

Rónás Ferenc törm.
(Peremarton.)

II.

A vándorjuhász.

1939 július 26-án Kovács József* ceglédi lakos a ceglédi őrsön feljelentette, hogy aznap virradóra a ceglédi határban levő lakatlan tanyájának ablakát ismeretlen tettes betörte, azon bemászott, az ajtót belülről kinyitotta és 1 használt lópokrócot, 2 használt zsákot I. J. monogrammal, 1 lapátot, 1 darab kaszkalapácsot és 1 kaszaüllőt ellopott. Kára mintegy 15 pengő.

Az eset nyomozására magamat és Bánhegyesi Sándor csendőrt vezényeltem ki. A helyszín vizsgálata közben a tanya környékén, az előző éjszakai eső következtében átázott talajon, birkanyomokat találtam. Ezek a nyomok a tanyától a kb. 150 méternyi távolságra levő műúthoz vezettek, ahol tovább követni nem lehetett. Mivel odavezető nyomokat látni nem lehetett, valószínűvé vált, hogy a birkákat valaki eső előtt hajtotta a tanyához és eső után távozott onnan. A nyomokból ítélve mintegy 150–200 darab birka lehetett.

Feltevésem az volt, hogy a tettes az eső elől odamenekülő juhász ember lehet, így a juhászok között kell keresnem. Cegléden ez nem volt könnyű feladat, mert mint ismeretes, az Alföldön nyáron igen sok a juhász. Különösen sok az úgynevezett vándorló juhász, akinek egész nyáron nincs állandó tartózkodási helye, folytonosan útban van. Ilyenek pl. a nyírségi juhászok, akik tavasszal elindulnak birkanyájakkal és csak ősszel térnek újra haza. Egész nyáron útban vannak, ingyen legeltetéssel, költség nélkül tartják el birkáikat. Rendszerint éjjel legeltetnek, hajnalban tovább állnak, nappal mozognak, vagy deeltetnek. Ezek a juhászok sok alkalmi bűncselekményt követnek el vándorlásaik közben. Különösen birkát lopnak, és pedig oly módon, hogy kilesik a tanyai gazdának rendszerint felügyelet nélkül legelésző birkáit s igyekeznek a nyájukat arra hajtani. A birkabőgésre odaszalad a gazda birkája és a nyáj közé keveredik, azzal tovább hajtja a nyáját. Ha a tulajdonos idejében észreveszi, hogy a birkái eltűntek, utána megy a juhásznak, azonban a nagy nyájban nem igen ismeri fel a sajátját és ha követelődik, feljelentéssel fenyegetődik a juhász, hogy őt gyanúsítani meri. A lopás rendszerint akkor sül ki, amikor csendőr járőrrel találkozik a juhász és a járőr igazoltatja s minden darab birkáját számonkéri. Más alkalmi lopásokra is hajlamosak ezek a vándorjuhászok s ezért terelődött a gyanum juhásztettesre.

Felkerestem sorban a helybeli juhászokat, azokkal

* A neveket megváltoztattuk. (Szerk.)

alibit igazoltattam, majd érdeklődtem tőlük, hogy idegen juhászt nem láttak-e megfordulni a környéken. Ettől nem sok eredményt várhattam ugyan, mert egyik juhász nem árulja el a másikat. Nem is értem el ezzel eredményt.

A következő napokban újra kivezényeltem magamat szolgálatba Urbán László csendőrrel. Más eljáráshoz folyamodtam. Tudtam azt, hogy a ceglédi mészárosok szoktak birkát vásárolni ilyen vándorló juhászoktól is, ezért elhatároztam, hogy sorra járom valamennyi mészárost és így próbálok eredményt elérni. Megtudtam, hogy Cegléden több mint 40 mészáros van. Ez egy kicsit elkedvetlenített, mert sok időt felemészt. De nemsokára kedvezett a szerencse, mert a harmadiknál megtudtam, hogy egy Zádor Ferenc nevű hentes és mészáros július 25-én 200 darab birkát vett egy vándor-juhásztól. Így most már a többieket elkerülve, azonnal Zádorhoz mentem, aki elmondta, hogy tényleg vásárolt 200 darab birkát 25-én. A nyáját még aznap délután, Kiss István ceglédi lakos juhásszal a tápiógyörgyei határba, Sárosi János tanyájára hajtatta legeltetés végett. Minthogy az időpont meg egyezett a lopás időpontjával, elhatároztam, hogy felderessük Kisst. Kerékpárra ültünk és a legrövidebb úton a Sárosi-tanyára mentünk, ami kb. 25 km-nyi távolságra feküdt az őrsállomáshoz. Kiss tagadta, hogy a Kovács tanyáján megfordult volna a lopás éjjelén. Azt hangoztatta, hogy ő már aznap este 21 órakor ott volt a Sárosi-tanyán. Délután kb. 15 óra tájban indult Ceglédre. Azonban alibit nem tudott igazolni senkivel a Sárosi-tanyán. Átkutatam nevezett holmiját, amikor is megtaláltam az elveszett tárgyak egy részét. Most már beismerte, hogy a lopást ő követte el oly módon, hogy a birkákat a kérdéses napon kb. 17 órakor hajtotta el Zádor lakásáról és az útszélen legeltetve kb. 6 km-nyi utat tehetett meg, amikor hirtelen vihar keletkezett. Erre a birkákat a közeli tanya felé terelte. Amikor a tanyára beért, látta, hogy az teljesen lakatlan és kíváncsiságból elkezdte fessegetni az amúgy is rossz állapotban levő ablakokat, amit könnyűszerrel sikerült kifeszítenie, azon keresztül bebújt, az ajtót belülről kinyitotta és keresgélni kezdett a szobában, de ott az ellopott dolgokon kívül értékesebbet nem talált, így azokat vitte el magával. A pokrócot és zsákot a Sárosi-tanyára vitte, míg a többi tárgyat az útközben egyik ismerősének adta át azzal, hogy azokat a ceglédi lakására vigye. A bűnjelek mind előkerültek.

Látjuk ebből az esetből, hogy mennyire szükséges a csendőrnek ismernie a különféle foglalkozású emberek szokását, életét megbízhatóságát, erkölcsi értékét. A betörés helyén talált birkanyáj nyoma vándorjuhászra engedett következtetni, ezekről pedig a járőr tudta, hogy általában lopásokra hajlamosak. Ezen az ismeretén elindulva jutott el a tetteshez. De sok-sok kitartás is kellett a szép eredményhez! Ezt a csendőr egyetlen nyomozásnál sem nélkülözheti

Tóth M. István tiszthelyettes
(Bácsbokod).

Ki tudja?

Melyek a gyalogság gázharc eszközei?

Nemes verseny.

Mai számunkban kezdjük közölni dr. Toldi Árpád őrnagy cikkét a népmozgalmi nyilvántartásról. E cikk II. részében rámutatunk arra, hogy milyen rendkívüli nagy közbiztonsági haszna van e nyilvántartásnak ott, ahol a legelső törekvés tisztában lenni mindig azzal: ki van a körletben? E nyilvántartás egyenesen kiváló eszköz arra is, hogy nyomozókulcsunk — soványabb legyen. A cikket ezért is különösen ajánljuk tanulmányozni. De mást is szeretnénk. Azt szeretnénk látni: ki milyen eredménnyel járult hozzá, hogy az elfogandó, körözötték száma csökkenjen? Ezt a versenyt nevezzük nemesnek s ebben részt kell vennie mindenkinek. Folyó év július 1-től november 30-áig tart a verseny. Akik ez idő alatt a nyomozókulcsban vagy a pótlékban körözötték közül a legtöbbet kerítik kézre, szép jutalomban részesülnek, mégpedig:

1—5. jutalom 50—50 P. —

6—10. „ 40—40 P.-és takarékkönyv.

Aki pénzjutalom helyett mást kíván, írja meg.

A verseny eredményét december 10-éig ilyen kis kimutatásban közölnék bajtársaink:

Pályázó neve és rendfokozata	Melyik őrsön	Az elfogott neve, az melyik Ny. kules (pótlék) melyik oldalán szerepel	Az őrs iktató száma

A kimutatást az őrsparancsnok záradékolja a benne írt adatok helytállóságára.

A versenyben az őrsök is résztvehetnek. Amelyik őrs beosztottjai a legszebb eredményt mutatják fel, annak díszes keretben művészi kiállítású emlékiratot és emléktárgyat küldünk amellett, hogy az őrs legszorgalmasabb tagjait az előbb írtak szerint jutalmazzuk is. Kétszeresen számíttjuk azt, ha valakit az őrsállomáson letelepedettek, vagy ott alkalmában, munkaviszonyban levők közül fog el a járőr!

Jól tudjuk, hogy az őrsök mozgalmassága különböző; sokan igen élénk utak, vagy városok mellett működnek, mások kint a határban, vagy erdők között, ahol az élet alig látszik. Egyiknek igen sok alkalmat van igazoltatásokra, a másik hébe-hóba lát idegent. A népmozgalmi nyilvántartásról írt cikk azonban arra tanít, hogy először legyünk tisztában körletünk embereivel, nyomozunk tehát otthon és — furesza eredményeket fogunk látni... A csendes körletben lehetnek — régen keresettek. Mindenesetre az elbírálásnál figyelembe vesszük az őrsök viszonyait.

Viszontlátásra a karácsonyi számunkban, ahol nagy örömmel fogunk beszámolni e verseny — hisszük — nagy eredményeiről. Addig is: jó munkát!

A helyes táplálkozásról.

Irta: Dr. PUTNOKY ISTVÁN.

(Folytatás.)

„C“-vitamin.

A „C“-vitaminról, ha tudatosan nem is, de közvetve már nagyon rég tud az emberiség. Nagyon régen ismerjük a scorbutot, mely mint az újabb vizsgálatok kiderítették, nem egyéb, mint „C“-avitaminozis.

Hűséges barát a „scorbut“. Már ősidők óta kíséri az emberiséget s nyomait a kőkorszakbeli ősember csontjain is felfedezték. Szerencsére, nagyobb járványokat sohasem okozott s inkább csak a hajósok közül szedte áldozatait.

Mi a scorbut?

A betegség általános levertséggel kezdődik. A beteg bágyadt, nehezebbé esik a mozgás, legszívesebben mozdulatlanul fekszik. Ugyanekkor megjelenik, mint tünet, a foghús duzzadása, mely gyulladtá és vérvérkennyé válik. A fogak később mozogni kezdenek, majd kihullanak. A testben több helyen vérművelények és erős fájdalmak jelentkeznek. A betegség továbbfejlődésének eredményeként a csontok törékennyé válnak, később hegedőfekélyek keletkeznek s nemsokára beáll a halál.

Mint említettük, régebben főként a hajósok közül szedte áldozatait, akik a hosszú tengeri úton kizárólag csak kétszersülttel, sózott hússal és esetleg konzervvel táplálkoztak.

Természetesen, a hadjáratok idején is nagyobb tömeg ember betegedett meg benne; erre legjobb példa a világháború fogolytáborainak tömeges scorbutmegbetegedései.

Állítólag a scorbut gyógyítására a grönlandi halászsok jöttek rá. Hosszabb ideig tartó halászásuk közben egyik társuk scorbutban megbetegedett. Nem akarva azt, hogy a súlyos beteg ember a hajón pusztuljon el, kitették Grönland partvidékére. A beteg ember vánszorgása közben mindenféle füvel táplálkozott és így többek között kanállüvet is evett, amelytől csodálatos módon meggyógyult.

Már a grönlandi halászsok útmutatása alapján rájöttek arra, hogy kell valami olyan ismeretlen gyógyító anyagnak lenni a kanállüben, amivel a scorbutot el lehet mulasztani. Mikor azután a táplálkozással kapcsolatos avitaminozisokra rájöttek, gondoltak arra, hogy a scorbut sem lehet más, mint avitaminozis.

A kísérletek során sikerült a tengeri malacnak a scorbuthoz hasonló tüneteket előidézni, ha azt szárított tejen, szénán és zabon tartották. Ez is megerősítette, hogy egy bizonyos egyoldalú táplálkozás mellett a scorbut megbetegedés bekövetkezik. Ugyanekkor azonban azt is megállapították, hogy egyes főzeléklékben, valamint a citromban és narancsban olyan anyagnak is kell lennie, mely a scorbutot meggyógyítja.

Hazánk nagy fiának, Szent-Györgyi Albert szegedi egyetemi tanárnak sikerült tisztázni és kideríteni úgy a „C“-vitamin jelenlétét, mint annak kémiai összetételét is.

A „C“-vitaminból 0.5—1 miligramm elegendő a tengeri malacnak arra, hogy a scorbutnak ellenálljon. Ez a mennyiség meglehetősen nagy a többi

vitaminok adagjaihoz képest, mert a többiekből rendszerint már $\frac{1}{1000}$ miligramm is elég a szervezet szükségletére.

A levegővel szemben a „C“-vitamin nagyon érzékeny. A levegő oxigénjének hatására legnagyobb részben elbomlik.

Régebben azt hitték, hogy a főzés bontja el s ezért nem található a főzött vagy konzervált élelmiszerekben. Ma már igazolt tény, hogy a „C“-vitamin hővel szemben ellenálló s ha a konzerveket levegő kizárása mellett készítik, úgy vitamintartalmukat legnagyobb részben megtartják.

„C“-vitamint tartalmaznak: narancs, dinnye, citrom, saláta, káposzta, kalarábé, paraj, paradicsom, málna, eper, hagyma, banán, szeder és zöld paprika. „C“-vitamin van a tejben, tojásban, burgonyában, de ezenkívül minden friss növényi és állati szövetben is.

Naponként 10—20 miligr. között ingadozik az a „C“-vitamin mennyiség, amelyre feltétlenül szüksége van az emberi szervezetnek.

A „C“-avitaminozishoz, mint már említettük, a scorbut lép fel, de ugyanez a csecsemőknél a Möller-Barlów-kórt okozza. (Ez nem egyéb, mint a „C“-avitaminozis.) Éppen ezért nagy gondot kell fordítani már terhesség idején a megfelelő „C“-vitamin felvételre és a szoptatás ideje alatt is igyekeznünk kell az anyát megfelelő vitamindús étellekkel táplálni, mert a vitaminszegény táplálkozásnál a szoptatásra termelt tej is vitaminszegénnyé válik s ennek eredménye aztán a csecsemők Möller-Barlów-kórja lesz. (E kórban a csecsemő foghúsa megduzzad, kékesvörössé válik s ez már magában véve is erősen gátolja a táplálkozást. Hozzájárulnak ehhez a szájban fellépő fekélyek és vérzések is, melyek miatt a csecsemő teljesen legyengül és életképtelenné válik.)

Mindenekfelett legérzékenyebb a „C“-vitaminnal szemben a fog. Már a legkisebb „C“-vitaminhiánynál jelentkezik a fogak zománcának romlása, elszávasodása, törékenysége, stb.

Ezek a tapasztalatok mindinkább szükségessé tették a „C“-vitaminnak lehetőleg ismert mennyiségben való adagolását. Ma már ez is meg van.

Eredményesen adagolják gyomorfekélyeknél fellépő vérzéseknél, diftéria okozta (egyébként nagyon nehezen csillapítható) orrvérzéseknél, tüdővérzéseknél stb.

A tettenért bűnös.

(Pályázatunk anyagából.)

A lovam figyelmeztet...

1935. évben a hódmezővásárhelyi kutasi örsön teljesítettem szolgálatot. Ez év szeptemberében az akkor örsöt vezető törzsrörmester öpk. helyettes 20 órától Pázmány Elek lov. örmester járőrvezetőmmel lovon a III. számú őrzőjárat leportyázására kivetelt. Ezen őrzőjáratban az egyik tereptárgy közelében lakott Horváth Péter napszámos, ki az örsön, mint szokásos büntetett volt nyilvántartva. Nevezett szomszédságában lakott Nagy Pál tanyás, ki a környékben, mint szegény napszámos, de amellet jó munkás és becsületes ember volt ismeretes. Nagy tanyást, mint B. egyént, Horváth megfigyelésére besoroztam. Nagy anélkül, hogy bármikor értékes

adatot szolgáltatott volna, mit Horváth ellen fel lehetett volna használni, arra állandóan árulkodott. A fentemlített napon 23 órakor Horváth tanyája közelébe érkeztünk, hol önbuzgalomból Horváth megfigyelése végett félórás lest tartottunk. A lesre szánt időnk már-már lejárt, midőn arra lettünk figyelmesek, hogy „Edit” nevű lovam, — melyet már a hosszú szolgálat után *kiselejtezték* — a tőlünk mintegy 150 m-re levő dűlőút felé előre *hegyezett* fülekkel figyel. Az okos állat ezen viselkedését nem hagyjuk figyelmen kívül, hanem a ló által jelzett irányban mi is figyeltünk, de a nagy sötétség miatt semmit nem láttunk. Lovam közben egyet prüsszentett, mire kb. 80 méter távolságból tompa zuhanást hallottunk. Majd leguggolva, a hang irányába tovább figyeltünk, de ezentúl már semmi zajt, vagy gyanús mozgást nem észleltünk. A lovakat kézen vezetve az előző hang irányába haladtunk és leshelyüinktől kb. 80 m-re két zsák csövestengerit találtunk, minek igen örültünk, mert tudatában voltunk annak, hogy a tettesek is a közelben rejtőzhetnek. Amint a két zsákot átvizsgáltuk, Nagy tanyás ebe örömteljes csaholásba kezdett. A két zsák tengerit a helyszínen hagyva, lóra szálltunk és elmentünk az alig 300 m-re levő Nagy tanyájába, hol a lovakat a csatlékkal összekötöttük s míg én a lovakkal foglalatostkodtam, járőrvezetőm átment az alig 60 m-re lakó Tóth földmiveshez, ki fiával együtt járőrvezetőm kérésére, mint bizalmi egyének, átjöttek Nagy tanyájára. Nevezett lakószobája függönyözetlen ablakán villanylámpámmal bevilágítottam és légnagyobb meglepetésünkre a B. egyénként megbízott és becsületesnek vélt Nagyot, teljesen felöltözve az ablak irányában levő ágyon, fekvé láttuk. Nevezettet az ablakon át felszólítottuk, hogy az ajtót nyissa ki és jöjjön ki. A felszólításra nevezett felesége jött ki és anélkül, hogy járőr kérdést intézett volna hozzá, azt mondta, hogy férje nincs otthon. Járőrvezetőm közölte vele, hogy tagadásnak nincs helye, mert az ablakon át láttuk, hogy felöltözve az ágyon fekszik. Nagy ennek hallatára a szobából kijött és a bizalmi egyének jelenlétében azonnal beismerte, hogy a két zsák csövestengerit Szakács Ferenc gazdálkodó kerítetlen tanyája udvarán garmadában levő csöves tengeriből lopták Tóth tanyaszomszédjával együtt. Amikor azonban a járőrt észrevették, a zsákot eldobták és lakásukra futottak. Nagy előadása szerint azért feküdt ruhástól az ágyba, mert közvetlen a járőr előtt tért haza és nem volt ideje, hogy ruháját levesse magáról.

Nevezetteket lopás vétsége miatt a hódmezővásárhelyi kir. járásbíróshoz feljelentettük.

Nagy bizalmammal visszaélve, lopást követett el. Horváth szokásos büntetésre csak azért árulkodott, hogy ezzel saját bűnösségét leplezze.

Ha lovam viselkedését figyelmen kívül hagyjuk, Nagy és társa a cselekményét nyugodtan befejezi anélkül, hogy őket a nagy sötétség miatt észrevettük volna.

Bogdán Mihály őrm. (Szentcs.)

Patkó Bandi tanítványa.

1938 február 15-én történt, amikor az egyik vasmegyei őrsön teljesítettem szolgálatot.

D. pusztán B. László intéző és bérlő, mint agglegény egyedül lakott egy házban. Az őrs tagjainak elmondta, hogy egy közeli földbirtokoshoz jár ét-

kezni délben és este és ekkor hosszabb ideig elszórkoznak, van úgy, hogy éjjelután megy haza lakására, másnap rendszeren azt veszi észre, hogy lakásáról több kedvelt tárgya hiányzik.

Nekem egy alkalommal elmondta, hogy lakásán senki más nem jár, mint egy öreg, kb. 65 éves asszony, kinek férjével együtt azért ad lakást, mert az ő lakását takarítja. Azt azonban nem gondolja, hogy az öreg asszony, vagy férje lopkodnák holmiját.

Én mindenesetre a két öreg után a puhatolást a pusztában megejtettem, de mivel az intéző is és én is a nyílt fellépést korainak véltük, a nyomozást nem vezettem be.

A puhatolás során megállapítottam, hogy az asszony férje, Patai Imre 68 éves régi juhász ember, jelenleg nincs állásban és mégis elég jó konyhát vezetnek.

Körülbelül két hét múlva őrsparancsnokom ezen őrzőjárat leportyázására vezényelt. D. pusztára kb. 21 órakor érkeztem meg. D. pusztában a földbirtokos uradalmi gazdáját, mint B-egyént kerestem fel, mivel a majorban, a jóság megtekintése közben találkoztam. A körútjának befejezése után az uradalmi irodába mentünk egy kis tereferére. Érdeklődésemre elmondta, hogy B. intéző úr egyik nap panaszkodott neki, hogy több értékes tárgya a lakásáról napról-napra elvész, de fogalma sincs, hogy azt ki viheti el. Takarítónőjére nem gondol, mert nagyon megbízható asszonynak látszik és az ő holmiját nagyon megbecsüli, sőt másoktól is félti. Elmondta még a gazda, hogy B. intéző jelenleg és az éjszaka nincs, illetve nem is lesz otthon.

Elhatároztam, hogy B. intéző lakása közelében az éjszaka lest tartok, mivel gyanúm az volt, hogy annak takarítónője, vagy hozzátartozói lesznek a tettesek. Nem gondoltam rosszul. A les eredményel is járt. Ha igen hosszú is volt, de megérte.

Már-már elfogyott a türelmem, mikor az intéző lakásán éjjel után 2 óra tájban világosság gyúlt. Tudva, hogy az intéző nincs otthon, jogosan hittem, hogy a tettes gyújtott világot. (A tanyagazda is velünk volt vadászfegyverrel felszerelve a les alatt.)

Amint kiderült, igen helyesen tartottuk a lest, mert amint a világosság kigyúlt, fényében a leshelyemről alig néhány méterre egy feketeruhás nőt pillantottam meg, aki — magatartásából ítélve — őrszem lehetett. Nem vett észre bennünket. Kiderült, hogy társai a padláson rejtőztek el jóval éjjel előtt. A női alakra azonnal rárontottam, mindkét kezemet szájára nyomtam, hogy ne lármázhasson. Ez sikerült is, mert az asszony annyira megijedt, hogy nyomban összeesett. Zsineggel összekötöttük és megmondtuk neki, hogy szólni ne merjen! Még megkérdeztem tőle, hogy milyen jelben egyeztek meg veszély esetére? Leleményes jel volt, amint megállapítottam. Az intéző kutyájának neve „Baka” volt. A jel, egy kiáltás, mintha ezt a kutyát hajtották volna el valaki: „Baka nee!” Ezt a jelet kiáltottam én elváltoztatott (női) hangon. Meg is lett az eredménye. Az ajtó felcsapódott és a bentlevők — hárman — kisebb csomagokkal a kezükben az ajtóra rohantak, hol azonban szuronyos puskákkal találták magukat szembe és a „törvény nevében, állj!” kiáltással. Erre a tettesek egyike azt felelte nagyon lehangoltan: „No, Patkó, véged van!”

Az ajtóra a szobában égő lámpa világított. Kezeit ott felemeltetve, visszafordult a szép társaság

a világhosszra. Egyszerbe állítottam és megbilincselve megmotoztam őket, mely alkalommal kettőjüknél katonai eredetű Frommer-pisztolyt találtam 6–6 tölténnyel betöltve. Megmotozásuk után az asszonyt is a szobába kísértük, a szobát belüttettük és ott két megbízható cseléddel reggelig virrasztottunk. Reggel 7 órakor B. intéző is megérkezett, fosztogatóit velünk együtt lakásán találta. Meglátszott rajta, hogy örül a szerencsétlenségének.

A további nyomozás során kiderült, hogy a régivágású Patai Imre juhász nem felejtette el a Patkó betyártól tanultakat. Bandát szervezett maga mellé a cigányok közül és úgy fosztogatta a vidéket.

Fülöp Ernő őrm. (Kutas.)

Régen volt, szép volt.

Bizony már 33 tél mult el azóta, mikor az eset történt, ez azonban nem változtat a helyzeten, mert ma is úgy emlékszem rá, mintha tegnap történt volna. Éppen azért emlékszem olyan jól mindenre, mert a tettenérés a csendőrnek tényleg igaz öröme.

Ne is csodálkozzunk ezen. A kitartással párosult munka mindig meghozza a gyümölcsét. S ha ez hiányzik akkor vagy a munka nem volt őszinte, vagy hiányzott abból a kitartás.

1906. évben már a nádasladányi őrsön járőrvezető voltam. Azt, hogy akkor milyen mozgalmas volt ez a 10 községet számláló örskörlet, semmi sem bizonyítja talán jobban, minthogy ma ezen örskörlet területén 4 órs van, 28 fővel rendszeresítve, az akkori 6 fő helyett.

Nem is ez volt a baj, hanem az, hogy a 10 község közül egyet sem lehetett közbiztonsági szempontból jónak mondani.

Nem azért, hogy rossz vezetői voltak, sőt, igen sok komoly, derék, becsületes embert ismertem, de annál jobban veszélyeztette a közbiztonságot az, hogy Székesfehérvár környékén fekszik, s így a fővárosi rosszra hajló emberek könnyen oda tévedtek.

Az akkori örskörlet községei közül jelentékeny szerepet töltött be Urhida, ahol bizony a lopások, testisértések, s egyéb törvénysértések úgyszólván napirenden voltak. Nem is beszélek az orvvadászatról és emberölésekről, mert az ott, akkor nem volt újság, ha egy táncmulatságból valaki Urhidáról a kötényében vitte haza a belét, vagy 2–3 ember agyonszúrva feküdt a koresma udvarán. A duhajkodó fiatalság emellett tovább táncolt és Istent káromolva kurjongtak, bieszkájukat szúrkálták a gerendába, miközben a kocsmárosné szorgalmasan hordta nekik a bort, addig, míg a járőr ilyen esetben erőlyesen zárórát nem csinált.

1906 április 18-án történt, hogy Horváth János urhidai lakost, másnap a székesfehérvári kir. járásbíróshoz kellett elővezetni, büntetésének letöltése végett. A szolgálati tapasztalatokkal gazdag parancsnokom bajtársammal engem úgy indított szolgálatba, hogy a 9–10 km-re fekvő Urhida községbe, a legváltásosabb időben megérkezhessünk. Nem is volt hiába a fáradságunk. A hosszú út jó szolgálatot tett nekünk, mert alaposan megbeszéltük azt, hogy mi módon járunk majd el Horváth lakásán.

A terv nagyszerű volt, csak arra nem gondoltunk, hogy mi történik akkor, ha a Horváth még

éjjélkor sem lesz a lakásán. Ami éppen így is történt.

A szétszórta fekvő hegyközségben éjjel bizony nem volt könnyű dolog még az éjjeli öröket is feltalálni, mert azok is valahol a pajtákban szoktak meglapulni. De végre megtaláltuk őket. Ezeknek is csak azt lehetett mondani, hogy „jőjenek velünk”. Persze, rögtön nagy készséget mutatva, érdeklődtek tőlünk, hogy „hová, kihez és miért megyünk?”. Erre azonban választ nem kaptak, mert kevés volt köztük a megbízható ember.

Horváth ismerős volt előttünk, mert a csendőrpihenővel szemben lakott. Viszont gyanús volt, mert a csendőrpihenőre érkező vagy onnan távozó járőröket mindig figyelte.

Horváth lakásához megérkezve, azt találtuk gyanúsra, hogy annak kutya nem is ugatott bennünket, bár az éjjeli örök jól tudták, hogy a kutya megvan.

Mikor az ablakon bezörgettem, Horváth neje azt válaszolta, hogy a férje alszik. Mikor tudtára adtam, hogy vele kell beszélnem, az asszony azt állította, hogy a férje éjjeli ör. Ezt azonban a jelen volt éjjeli örök nyomban megcáfolták. Az asszony most már kibúvót nem talált, csak arra volt kíváncsi, hogy miért keressük a férjét?

Az idegeskedő asszonyt azzal nyugtattam meg, hogy egy levelet kell férjének aláírni. Ha megjön, mondja meg neki, hogy reggel jöjjön a csendőrpihenőre.

Az asszony erre megnyugodott és kisfiával együtt lefeküdt, mi pedig a lakásból eltávoztunk.

Ezekután tudtuk, hogy Horváth tilos úton jár.

Elhatároztuk tehát, hogy Horváth lakásánál lesállást tartunk. Nem tudtuk azt, hogy Horváth mely irányból érkezik haza, ezért úgy helyezkedtünk lesállásba, hogy a járőrtársam az egyik éjjeli örrel a ház előtt levő kertben, én pedig a másik éjjeli örrel, a ház végénél — egy szőlővesszővel megrakott szekér mellett — helyezkedtünk el.

Nem is sokat kellett várni a lesálláson, már is furesa eset történt. A nyugtalankodó Horváthné a lakásából kijött és a férjét várta a sötétben.

Ez nem lett volna baj, de az asszony a ház végéhez éppen oda jött, a szekér mellé, ahol én és az éjjeli ör meglapulva lesállást tartottunk.

Most már nem volt más hátra, mint az asszonyt csendre inteni, s rögtön a lakásába visszaküldeni. Ez meg is történt, de azon gondolkodtunk, hol lehet Horváth, akit a neje el nem árult volna, hanem csak jajgatva azt kiabálta, hogy a fiát az orvoshoz kell vinni, mert nagyon beteg. Ez csak fokozta a gyanúkat, mert a fiúnak előbb semmi baja nem volt s azt mégis éjjélkor el akarta vinni az orvoshoz.

Nem volt könnyű a helyzetünk, mert az asszony csak kiabált s elhallgatni nem akart. A férjét pedig csendben akartuk tettenérni azon, hogy vajjon mit követett el?

Végre sikerült az asszonyt elcsendesíteni, de a férje még akkor sem érkezett haza. Ezután a gyanúsított konyhájában helyezkedtünk el s ennek ajtaját nyitva tartottuk, hogy Horváth megérkezését láthassuk.

Alig vártunk a konyhában félórát, Horváth kutya elfutott a konyhaajtó előtt. A kutyát járőr-

A m. kir. csendőrség Emlékalapjának mérlege az 1939. évről.*)

Bevétel.	1939. I. 1-től XII. 31-ig.	P	f	Kiadás.	1939. I. 1-től XII. 31-ig.	P	f
1938. december 31-én vagyon	12.282	60		Kezelési költségek	2.898	83	
Kamatok 1938. évről	306	50		Postatakarékpénztári díjak és illetékek	50	77	
Fillérmaradványokból befolyt	3.360	67		Múzeumi tárgyak beszerzése	332	33	
Levelezőlapok eladásából	1.503	54		Tábornoki arcképek megfestési költsége	225	—	
				4 darab vasvázás üvegszekrény beszerzési költsége	3.600	—	
				Összesen	7.106	93	
				Maradvány 1939. év végével	10.346	38	
Összesen	17.453	31		Mindössze	17.453	31	

Budapest, 1940 június 27.

*) Közzétesszük az Emlékalap alapszabályainak 26. pontja alapján.

Bittó s. k. tábornok,
elnök.

társammal együtt rögtön felismertük, mire az egyik éjjeli őr is megjegyezte, hogy „most jön Horváth“.

Ebben a pillanatban Horváth tényleg meg is érkezett.

Horváth vállán egy zsák csövestengeri volt s mindkét lába ronggyal volt betekerve. Láttuk róla, hogy igen kellemetlenül érintette az éjjeli találkozásunk és ijedtében koppantós jóreggelt köszönt nekünk. Meglepetésében nem tudta, hogy mit is csináljon.

Először a zsákot közvetlen előttünk ledobta, majd menekülni akart, azután a zsebéhez kapkodott és a lábáról a rongyot akarta gyorsan letépní. Mindez megghiúsult, mert már a kezünkben volt.

Horváthot rögtön őrizetbe vettük és alaposan átvizsgáltuk. A kabátja zsebében 10 drb gyúszeges-töltény, a zsákban pedig száraz csövestengeri volt s a tengeri között pedig kislőrészt és baltát is találtunk. Nyomban elfogtuk.

A bűnjeleket biztosítottuk, azután nem a tengeri holszerzésére, hanem először arra voltunk kíváncsiak, hol van Horváth puskája és hol, miként hajtotta végre a lopást.

Sok tagadás után beismerte, hogy a puskát a háza végénél levő, vesszővel megrakott szekérre dobta, ahol azt töltve meg is találtuk.

A csövestengeriről azt állította, hogy a neje elől rejtette el a határban levő tengeriszárrakás közé, azért, hogy azt a tyúkokkal meg ne etethesse. Onnan hozta most haza.

A gyanúsított ezen bemonása azonban kudarcot vallott, mert a határban a tengeriszárrat megmutatni nem tudta s arra válaszolni nem tudott, hogy a saját tengerijét miért hozta éjjel, puskával és betekert lábbal haza és mi szüksége volt a baltára és a fűrészre?

Most már minden tagadás hiába volt. Horváth ekkor a közeli majorba vezetett bennünket, ahol személyesen megmutatta azt, hogy törte fel az ott levő tengerigórét, ahonnan a tengerit ellopta.

Beismerte még, hogy a puskát adó alól eltitkolta s azzal orvvadászatot űzött.

A lopáshoz azért vitte magával, hogy tettenérés esetén azt, aki elfogni akarja, lelőjje.

Darabos János alhdgy. (Mohács.)

Éjjel a háztetőn.

1934. évi szeptember hó egyik napján 19 órától 1 óráig járőrszolgálatba vezényelték ki egyik fiatal bajtársammal. Szép idő volt, de mire indulni kellett volna, beborult és megeredt az eső. A társam azzal vigasztalt, hogy ilyen rossz időben úgy sem kell szolgálatba menni. Elérkezett az indulás ideje és szóltam a társamnak, hogy szereljen fel. Erre azt mondta, hogy előbb bemegy az őrsparancsnokhoz és megkérdi, hogy mivel esik az eső, elinduljunk-e. Megmagyaráztam neki, hogy azt nem szabad megtenni, mert fegyelmetlenség volna s az őrsparancsnoktól megkapná a magáét. Csak szereljen fel, majd az eligazításnál megkapjuk a parancsot.

Felszereltünk és jelentkeztünk az őrsparancsnoknál, hogy a szolgálat megkezdésére készen állunk. Az őrsparancsnok eligazított bennünket azzal, hogy az ilyen zord időben fokozottabb figyelemmel kell szolgálatunkat ellátni, mert ez az idő — ha éjjelre is kiterjed, — különösen alkalmas a bűnözőknek a cselekményük véghezvitelére.

A parancs vétele után tisztelegtünk és megkezdtek szolgálatunkat.

A községet elhagyva, belecsúsztam egy vízzel telt árokba. Úgy láttam, hogy a társam kárörvendő arccal húzott ki a vízből. Igazolva láthatta elgondolását, hogy rossz időben maradjon otthon a csendőr, a szolgálatra ráér jó időben is.

Nemsokára megérkeztünk az 1. számú tereptárgyhoz, hol a házörző komondorok már 50 méter távolságról fogadtak bennünket és még messzebbre elkísértek. A köpenyeinkre valamilyen okból igényt tartottak, mert mindenáron le akarták rólunk szedni.

Midőn a második tereptárgyhoz értünk, az előbbi fogadtatás elmaradt. Ez gyanús volt. Fel is tettem a kérdést a társamnak, hogy mi lehet ennek az oka. Azt felelte, hogy bizonyára kimult valamelyik komondor és a többiek efeletti bánatukban gyászolnak, mert hát ki az ördög járna ilyen rossz időben, mikor egész utunkon még egy madárral sem találkozunk.

Amint a tanyát megközelítettük, észrevettem, hogy az egyik ház cserépszindellyel fedett tetejéről valami fehérség ereszkedik le. Szóltam a társamnak, ő azonban nem látta, hanem azt mondta, néz-

zek csak oda, az út mellett levő bokorhoz, egy gazdátlan kétkerekű kékocsi van ott. Közben a ház felől lépéseket hallottunk, ami rövidesen megszűnt. Óvatosan a kocsihoz léptünk. Semmi sem volt rajta. Az egyik kereket levettük és egy bokorba eldugtuk, hogy a kocsit el ne vihessék.

Ezután óvatosan a ház felé indultunk, egy szalmakazal leple alatt észrevétlenül eljutottunk a ház kapuja elé. Kijönni csak ott lehetett. Amint a kazalnál megálltunk, láttuk, hogy valaki a háztetőről kötélén egy zsákban ereszt le valamit. Egy másik telt zsák már a falnak volt támasztva. Egy alak állt mellette, aki a leeresztett zsákot a kötélről leoldotta. Közben a tetőn levő a hézagot befödte és az odakészített létrán lejött. Amint leért, a zsákot egymásnak felsegítették és megindultak felénk. Mikor megközelítettek, elébük ugorva, álljt kiáltottam. A hirtelen meglepetéstől úgy álltak ijedségükben, mint egy szobor. A zsákot letétettük a kazalhoz, a kékocsi pedig visszahozattuk velük. Azzal akarták a gabonát elszállítani.

Ezek után elindultunk a két megbilincselten a ház felé s bezörgettem. Mindjárt lámpát gyújtottak és kinyitották a konyha ajtaját. Az ajtót nyitó asszony a két megbilincselten fiatalember láttára ájultan esett össze. Hamarosan odaért a gazda is, aki megdöbbenve ismert fiára és kocsisára. Közben magához tért az anya. Elmondtam nekik, hogy mit csinált a fiú s a kocsis. Az anya csak azon siráncozott, hogy csak né akkor loptak volna, amikor erre járnak a csendőrök, mert ezt most a községben is megtudják. Megnyugtattam őket ezirányban. Az eljárás megindítását nem kívánták, így a 18 éves fiú s a 16 éves szolgálégény megmenekült az igazságszolgáltatás keze alól, de úgy láttam az apa arcából, hogy az ő kezeitől nem.

Hazafelé menet társam megváltoztatta véleményét a rossz időben teljesítendő szolgálat szükségéről s igazat adott az őrsparancsnoknak.

Mészáros Mihály thtts. (Huszt).

(Folytatjuk.)

CSENDŐR LEKSZIKON.

27. kérdés. Budapesti banknak jogában áll-e vidékre megbízottat vagy ügynököt kiküldeni és általa értékpapírokat és régi pénzeket összevásároltatni?

Válasz. Bank- és pénzváltó üzletet csak iparengedély alapján lehet folytatni, tulajdonosára tehát — akár természetes, akár pedig jogi személy — az ipartörvény rendelkezései mértékadóak. A 30/1927. P. M. rendelet 2. §-a szerint a bank- és pénzváltóüzlethez tartozik értékpapírnak, külföldi pénznek vagy külföldi kifizetésnek, bel- és külföldi érmének, érepenznek, aranynek, ezüstnek vétele és eladása is. Ez a rendelkezés jelenleg módosul, mert:

a) a 4.550/1931. M. E. rendelet 4. §. 1. bekezdése szerint külföldi fizetési eszköz (valutát, értékpapírt) a magánforgalomban venni és eladni, illetőleg pengő összeget külföldi fizetési eszközre átváltani csak a Nemzeti Bank útján vagy hozzájárulásával szabad;

b) aranyat vásárolni és eladni a 2.360/1935. M. E. rendelet szerint csak a Budapesti Nemesfém és Drágaköcsarnok tagjának, mint megbízottnak közvetítésével és csak a Csarnok helyiségében és hivatalos ideje alatt szabad;

c) bank- és pénzváltóüzlet tehát a mai jogi helyzet szerint csupán szabad forgalom tárgyát képező belföldi értékpapírok, kényszerközsönök és régi ezüstérmék vételével és eladásával foglalkozhatik.

A bank- és pénzváltó-iparra is vonatkozik az ipartörvény (1922: XII. t. c.) 49. §-ában kifejezett elv, hogy az iparos iparát csak annak az elsőfokú iparhatóságnak a területén gyakorolhatja, amelyre az iparjogositványa (iparengedélye vagy iparigazolványa) szól. A 67.897/1923. K. M. rendelet azonban elvi döntésként kimondotta, hogy miután a kereskedő rendes üzleti tevékenységéhez tartozik az üzletkörébe eső áruk bevásárlása, ilyen áruk vásárlása tekintetében nincs arra a községre vagy városra korlátozva, amelyre az iparjogositványa szól és amelynek területén az elárusítást rendszeresen gyakorolhatja, hanem a bevásárlást az árusítási helyétől függetlenül bárhol szabadon végezheti.

Hasonlóképpen rendelkezik a 39.303/1922. B. M. rendelet is. Eszerint: „A fennálló jogszabályok értelmében az iparigazolvány vagy azzal egyenértékű hatósági engedély birtokában levő kereskedők ipari tevékenységüknek az elárusításban megnyilvánuló részét rendszerint csak annak az elsőfokú iparhatóságnak a területén gyakorolhatják, amely nekik az iparigazolványt vagy iparengedélyt kiadta. Az üzletkörükhöz tartozó árukat azonban az ország egész területén szabadon bevásárolhatják és őket ebben a helyi hatóságok nem akadályozhatják”.

E rendelet értelmében tehát bármelyik bank- és pénzváltó üzletnek is jogában áll olyan értékpapírt, kényszerközsön és régi ezüstérmét, amelynek forgalma nincsen korlátozva, az ország egész területén megvásárolni, vagy megbízott útján megvásároltatni. (Eladni azonban nem.)

A 30/1927. P. M. rendelet 10. §-a értelmében a bank- és pénzváltó üzlet körében lebonyolított minden ügyletről nyomtatott, cégfelirattal ellátott és aláírt számlát kell az üzletfeleknek kiszolgáltatni, amelyen az árfolyamot, a felszámított jutalékot és egyéb költségeket tételenként fel kell tüntetni. Az, hogy az üzletfél ilyen számla kiállítását kívánja-e vagy sem, közömbös, mert azt minden esetben ki kell állítani.

Aki a lebonyolított ügyletről nem állít ki számlát vagy azt nem a megszabott módon állítja ki, kihágást követ el és hat hónapig terjedhető elzárással, valamint kétezer pengőig, visszaesés esetében nyolcezer pengőig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő. A kihágás elbírálása a főszolgabírónak, városokban a városi rendőri büntetőbírónak hatáskörébe tartozik.

28. kérdés. A vasútállomáson önműködő készülék van, amely 20 fillér bedobása után cukorkát vet ki. Egy lakostanonc egy húszfillérest keresztülfűrt, vékony virágdarótot kötött rá és a szekrénybe eresztette, mire a szekrény működésbe jött és cukorkát vetett ki. A gyanúsított ezt többször megismételte, úgy, hogy a dróttal a húszfillérest mindig visszahúzta, addig, amíg a szekrényből a cukorka ki nem fogyott. Hogyan minősül a cselekménye?

Válasz. A cselekmény első tekintetre a Btk. 336. §. 4. pontja szerint minősülne látszik, mely szerint értékre tekintet nélkül büntetett a lopás, ha a felnyitásra hamis vagy ellopott kulcsot használnak. Kérdés azonban, hogy a bedobandó pénzdarab kulcsa-e az önműködő szekrénynek? Nem kulcsa, — mert nem a szekrény felnyitására szolgál, — hanem ellenértéke az árunak, amit a szekrény kivet; a szekrénynek a felnyitásra külön kulcsa van, amelyet a tulajdonos használ akkor, amikor azt a pénz kivétele vagy áru behelyezése végett kinyitja. A gyanúsítottat tehát csak akkor lehetne a Btk. 336. §. 4. pontjába ütköző büntetett miatt feljelenteni, ha a szekrényt hamis vagy ellopott kulccsal kinyitotta volna. A pénzdarabnak a kérdésben leírt módon bedobása és visszahúzása és ilyen módon a szekrényben levő áru eltulajdonítása tehát egyszerű lopás, amely a dolog értéke szerint minősül. Mint-hogy itt valószínűleg tíz pengő értéket felül nem haladó értékű cukorkának (élvezeti cikknek) ellopásáról van szó, a cselekmény tulajdon elleni kihágás.

Felmerülhet ezzel kapcsolatban még az az érdekes kérdés, hogy mivé minősül az ilyen cselekmény akkor, ha a pénzdarabot a kérdésben leírt csaldár módon olyan automataba dobja be, amely nem árut szolgáltat ki, hanem valamilyen szolgáltatást végez, pl. megméri az embert, zenél, képet mutat stb., vagy pl. telefonautomata esetében, amelyen a tettes ilyen módon ingyen telefonál.

A cselekmény csaldárnak látszik, de nem az, mert fondorlatot csak személylyel szemben lehet alkalmazni; gépet nem lehet megcsalni. Lopásról sem lehet szó, mert nincs dologelvét. Ebben az esetben tehát a gyanúsítottat legfeljebb a Kbt. 127. §-ába ütköző kihágás miatt lehet feljelenteni, amit azáltal követett el, hogy idegen ingó dolgot tudva jogtalanul használt és a jogtalan használatlaltal a készülék tulajdonosának kárt okozott.

Ellenben esalás miatt kell feljelenteni az önműködő készülék tulajdonosát, ha abba szándékosan nem helyez árut és a készüléket úgy állítja be, hogy az a pénzt sem adja vissza.

29. kérdés. *A pénzösszeggel tartozik B-nek. Minthogy A nem fizeti meg a tartozását, B elmegy a lakására, pisztolyt fog rá és azonnali agyonlövésével fenyegetve kényszeríti őt a tartozás megfizetésére. Mit követelt el a gyanúsított: rablást-e vagy zsarolást?*

Válasz. A cselekmény rablás. Az elvett pénz ugyanis a gyanúsított számára idegen ingó dolog, akkor is, ha a sértett az elvett összeggel tartozott neki. Az erőszaknak, mint a rablás egyik tényelemének fennforgása is kétségtelen. Az el tulajdonítás is jogtalan, mert senkinek sincsen joga ahhoz, hogy bármilyen jogos követelését pisztollyal hajtsa be.

A gyanúsított eljárása egyébként az öniráskodásnak jellegzetes esete. (L. a Pinczés-féle Btk. — 1940. évi kiadás — 680. és következő oldalain erről adott magyarázatot.) Ennek következtében lehet, hogy a bíróság a gyanúsítottat enyhébb minősítés alkalmazásával zsarolás miatt ítéli el, minthogy azonban a csendőrnek mindig a szigorúbb minősítés szerint kell eljárnia, a feljelentést rablás miatt kell megtenni.

A kérdésben a következő mondatot olvassuk: „A pisztollyal való közvetlen fenyegetés azt a látszatot kelti, hogy a cselekmény rablás, míg a követelés jogtalan behajtása zsarolásra mutat”. Erre meg kell jegyeznünk, hogy a rablást nem az különbözteti meg a zsarolástól, hogy az elvett a gyanúsított jogosnak tartja-e vagy sem, illetőleg, hogy az elvétel maga jogtalan-e vagy sem, hanem az, hogy milyen erőszakot, milyen szándékkal alkalmazott a sértettel szemben. Az olyan erőszak, amely a sértett ellenállását teljesen megtöri, illetőleg az olyan fenyegetés, amelynek bevétele a sértett életére vagy testi épségére azonnal bekövetkező súlyos bajt jelentene, ha idegen ingó dolog elvétele végett alkalmazzák, mindig rablás. Ezért is mondja ki a Btk. 350. §-a, hogy az ott meghatározott tényálladék csak akkor zsarolás, ha a cselekmény nem képez súlyosabban büntetendő cselekményt, tehát pl. rablást.

30. kérdés. *A folyó évi 14. számú Csendőrségi Közlönyben megjelent 119.024/VI. b. 1940. B. M. rendelet szerint a kislejtítésre javaslatba hozott cikkeket minden évben egyszer, október 15-ig kell az osztályparancsnoksághoz beszállítani, a kislejtítésre pedig a szakaszparancsnok tesz javaslatot. Remutatható-e kislejtítésre javaslatba hozandó ruhadarab a szakaszparancsnoknak évközben is, vagy pedig csak évente egyszer?*

Ugyanezen rendelet 2. pont 3. bekezdése megengedi, hogy a jövőben minden csendőrnek lehessen negyedik rend posztóruháza is, amelyet otthon viselhet. Le kell-e tenni azt a negyedik rend ruházatot a ruha- és fegyverzeti könyvecskeiből?

Válasz. A rendelet nem intézkedik arra, hogy a szakaszparancsnok a kislejtítésre javaslatba hozandó ruházatot az őrsőkön egyszerre vagy pedig részletekben vizsgálja-e meg. Elvben nincs akadálya annak, hogy a szakaszparancsnok a bemutatott ruházatot évközben is megvizsgálja és az elrendelt kéregepapír-cimkével elláthassa, nézetünk szerint azonban mégis célszerűbb ezt évente egyszer, mondjuk a beszolgáltatást megelőző hónapban, tehát szeptemberben végezni. Így a szakaszparancsnoknak is jobb áttekintése van a kislejtítendő ruházat mennyisége és minősége felett és a munka is kevesebb, ha egyszerre történik. Így nem igen állhat elő aztán az az eset sem, hogy a csendőrt, akinek kislejtítendő ruhadarabja van, közben áthelyezik és vita támadhat, hogy a régi szakaszparancsnok javaslatára érvényben marad-e vagy pedig a ruhadarabot az új szakaszparancsnoknak újra be kell-e mutatni. (Nézetünk szerint ilyen esetben célszerű, ha a régi szakaszparancsnok által már kislejtítendőnek javasolt ruhadarabot az új szakaszparancsnok is annak fogadja el.)

A rendelettel engedélyezett negyedik rend ruhát a ruha- és fegyverzeti könyvecskeiből nem lehet törölni, mert az továbbra is tömegbéli cikk marad, csupán a viselése van a laktanyára korlátozva.

A kislejtítendő cikkeket mindig kijavíztatva, kitisztítva (kimosva) és kivasalva kell a szakaszparancsnoknak bemutatni, mert a piszkos, gyűrött ruhadarab mindig rosszabbat mutat, mint amilyen a valóságban.

Úgy tervezzük,

hogy minden őrsnek ajándékba adunk egy könyvet, a legérdekesebb tanulságos nyomozások gyűjteményét. Tapasztalatunk, hogy nem egy esetben a járőr azért nyomozott sikeresen, mert az egyébkénti felkészültsége mellett, igen jól emlékezett hasonló bűncselekmény kiderítési részleteire, melyekről „Tanulságos nyomozások” rovatunkban olvastak. Az is tapasztalat, hogy sok csendőr, sőt sok csendőr-családtag legelőször ezt a rovatunkat olvassa el. A szerkesztőség különben testületen kívülállókól igen gyakran hallja e rovat dícséretét. Nem volna persze mindez, ha bajtársaink nem nyomoznának sikeresen, ügyesen. Mindezeket szeretnénk gyűjteménybe foglalni és az őrskönyvtárak részére ajándékozni azt. E tervünkhöz kérjük olvasóink támogatását. Nem sok az egész, csupán annyi: írják meg nekünk, hogy az eddig közölt tanulságos nyomozási esetek közül melyiket találták legérdekesebbnek, legtanulságosabbnak 1-ső, 2-od, 3-ad sorban. Régi esztendőkből épügy lehet jelölni, mint a folyó évről. A pályázók írják meg lapunk évfolyamát, keltét és a nyomozási cikk címét. Ezzel hozzájárulnak a cikke kiválogatásához. Előre látjuk, hogy esetleg nem egy, hanem két vagy három kötetre való igen jó anyagot fogunk kapni. Ez tervünk kivételében nem lesz akadály. Pályázatunkon mindenki résztvehet. Bizonyos, hogy tanulság tekintetében különböző cikkekről lehet és lesz szó. Aki a legértékesebbeket jelölik meg, azokat emléktárggyal jutalmazzuk. A dolgozatokat kérjük augusztus 1-ig beküldeni.

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK.

Lopás kiderítése.

Beküldte: BARDÓCZ ÁRPÁD csendőr,
Hódmezővásárhely-Központ.

1932. év szeptember egy napján Barna* nevű zsoke az alagi őrsön feljelentést tett, hogy ismeretlen tettesek, reggelre virradóra, a sodronykerítés befejezése után, lakásának konyhaablakán keresztül bemásztak és kb. 1000—1200 pengő értékű ruhaneműt és fehérneműt elloptak.

A nyomozásra Szántó Antal tiszthelyettes őrsparancsnokhelyettest és engem vezényelt ki az őrsparancsnokom.

A sértett lakásához érve, először is a kerítést vettük szemügyre, mely alkalommal két különböző embertől eredő, jól használható lábnyomokat állapítottunk meg. Ezeket befedéssel biztosítottuk. A lábnyomokból kiindulva mentünk a konyha-ajtóig, hol a tettesek az ablakon keresztül mentek be az előszobába, majd azt követőleg, a nagy hálószobába. Az ablaknál semmiféle nyomot nem találtunk, csak a vakolat volt leütve az ablak alatt, hol a tettesek bemásztak.

A szobában alapos helyszíni szemlét tartottunk. A hálószoba egyik asztalán kulccsal bezárt fényezett fadobozt láttunk. A fadobozon nagyon szép, tiszta ujjnyomok voltak. Nem nyultunk hozzájuk, hanem a helyiségek átvizsgálása után telefonon azonnal nyomozó kirendelését kértük, ki néhány óra múlva a helyszínen meg is jelent. A nyomokat sikerült felvenni a fadobozról, de ezek egyelőre nem vezettek eredményre, mert az Országos Bünyügyi Nyilvántartó Hivatal egyujjas gyűjteményében (monodaktyloskópia) nem volt velük azonos ujjnyom nyilván tartva. A nyomozást Alag községben és Dunaharaszti

* A neveket megváltoztattuk. (Szerk.)

községben folytattuk, de azok az egyének, akik számításba jöhettek volna, alibit igazoltak.

Mivel a helyszíni adatokból azt következtettük, hogy a tettesek ismerősök lehettek a helyszíni viszonyokkal, az eddigi sikertelen kísérletezések után, újból felkerestük a sértettet a lakásán. Most már részletesen kikérdeztük arra nézve, hogy kik fordultak meg olyanok a lakásán, akikről a lopások elkövetése feltételezhető volna. Kérdéseket tettünk fel az elbocsájtott személyzetre, a lakásba bejáró kihordókra, esetleges, a lakásban végzett munkákra, kéregetőkre, ügynökökre stb. A sértett először nem tudott ilyen irányú adatokkal szolgálni, de folytonos unszolásunkra, végül is nagy nehezen kinyögte, hogy ezelőtt egy évvel, amikor az ablakát redőnyökkel látatta el, két budapesti kárpossegéd dolgozott nála néhány napig. A budapesti címüket is megtudta adni.

Gyanunk most már erre a két kárpossegédre irányult. Elhatároztuk, hogy gyorsan rájuk megyünk. A sértett felajánlotta saját tulajdonát képező gépkocsiját, azzal mentünk Budapestre. Budapesten rögtön a rendőrségre siettünk, honnan egy detektívet magunk mellé kérve, a kárpossegédek lakására mentünk.

A házhoz érve, első dolgunk volt a házmestertől megtudakolni, hogy az éj folyamán a két kárpossegéd távol volt-e lakásáról? Azt a választ kaptuk, hogy nem voltak itthon, mert csak a reggeli órákban, kapunyitás előtt 1/2 órával, tértek haza. Ezt követően felmentünk a második emeleten levő lakásba, hol csak az egyiket találtuk, de 5 perc múlva megjelent a lakásban a másik segéd is, aki, mikor minket meglátott, láthatólag meglepődött. A házkutatást is megejtettük, de náluk a lopásból származó ruhaneműből semmit sem találtunk meg. Így mind a két kárpossegédet magunkhoz véve, kivittük őket Alag községbe és a helyszínen az ottani nyomokat a gyanúsítottak lábujjával, valamint a velük előidézett kísérleti nyomokkal, méret-, alak- és sajátossági pontok alapján azonosítottuk. Az azonosítás kétséget kizáróan kimutatható volt. Ez nagy hatással volt a gyanúsítottakra, mert a községhezán rövid tagadás után mindketten beismerték, hogy a lopást ők követték el. Az ellopott ruhaneműket még nem adták el, hanem azokat, ahogy a lopás elkövetése után Újpest felé mentek, a határban levő sűrű bokrok közé rejtették el. Ezután kivittük őket a helyszínre, hogy mutassák meg, hol vannak a ruhák elrejtve. A megjelölt helyen az összes ellopott ruhaneműket összeszedtük.

A két kárpossegédet a pestvidéki kir. ügyészségnek átadtuk lopás büntette miatt. Arra pontosan nem emlékszem, hogy mennyi büntetést kaptak.

•

A nyomozás sikerének egyik feltétele a gyorsaság. Ennek segítségével érte el a járőr ennél az esetben is részben az eredményt, részben — a bűnjelek megkerítésével — a sértett teljes kártalanítását is.

A gyanúsítottakat tagadásukban a lábnyomok azonosítása rendítette meg. Ez a lábnyomok felkutatásának és biztosításának fontosságára mutat rá.

A gyakorlatból ismert körülmény az, hogy a sértett önmagától, vagy akár egyszerű kérdésre is — rendszerint nem tud támpontokat szolgáltatni. Ne felejtjük, hogy a sértett rendszerint teljesen

tájékozatlan a bűnügyek és a nyomozások terén, nem ért hozzá. A hozzáértést a nyomozó csendőrnek kell szolgáltatnia azáltal, hogy szakszerű kérdéseket tesz fel a sértettnek. Itt is ennek volt köszönhető, hogy a két kárpossegéd neve felbukkant. Ha a járőr ezt rögtön a kezdet elején megteszi, megtakarította volna magának az Alagon és Dunakeszin folytatott hiábavaló nyomozást.

Városok közelében mindig gondolni kell a városi „kiránduló” bűnözők tettességére és azt feltevés tárgyává is kell tenni.

Gyilkosság kiderítése.

Írta: HOLLÓ LAJOS alhadnagy (Salgótarján).

A karancseszi őrshöz tartozó Bocsárlapujtó községben 1932. évi november hó 9-én, 18 és 19 óra közötti időben, Berecz Borbála bocsárlapujtói lakos 5 hónapos törvénytelen flúgyermekét az alatt az idő alatt, amíg az anyja a lakásáról távol volt, ismeretlen tettes a kútba dobta. Az esetről a község előjárósága a karancseszi őrsöt nyomban értesítette. Az őrs legénysége az őrsparancsnok vezetésével, nemkülönben a baglyasaljai őrsparancsnok, a gyilkosság ügyében 4 napon át nyomoztak, de eredményt nem sikerült elérni és a nyomozást abbahagyták.

1932. évi december hó 25-én az őrs legénysége az őrsparancsnok vezetésével és két polgári ruhás nyomozó bevonásával a gyilkosság ügyében a pótnyomozást újból bevezették. Ekkor a nyomozás adatai szerint a gyanú Héver Márton, a törvénytelen gyermek atyja és özv. Héver Antalnén, szül. Hajós Anna, bocsárlapujtói lakosok ellen irányult. Az őrs nevezetteket gyilkosságért elfogta és a salgótarjáni kir. járásbírósnak átadta.

A vizsgálat lefolytatása után, mivel nevezettek tagadásban voltak és ellenük sem személyi, sem tárgyi bizonyíték nem volt, a balassagyarmati kir. törvényszék felmentette őket s így a gyilkossági eset az őrsön a kiderítetlenek közé került.

Amidőn az 1934. évi április hó 26-án a karancseszi őrsön mint ideiglenes szakaszparancsnok első alkalommal az őrs meglepése végett megjelentem, az őrsön a kiderítetlen esetek fogalmazványait átvizsgáltam, arra a meggyőződésre jutottam, hogy a gyilkosságot másnak nem állott érdekében elkövetni, mint Héver Mártonnak, a törvénytelen gyermek atyjának. Ebből kifolyólag az esetet minden alkalommal pótnyomozás tárgyává tettem, de mivel nekem sem sikerült a gyanúsított ellen sem tárgyi, sem személyi bizonyítékot beszerezni, így csupán arra törekedhettem, hogy a beismerést megszerezem. Ezért igyekeztem vele többször találkozni. Nyolc esetben az utcán találkoztam is vele és a gyilkosságot nem is említve, beszélgettem vele, miközben viselkedését figyeltem.

Héver Márton a vele történt találkozásaimkor minden alkalommal igen meglepődött és izgatott, nyugtalan volt és ha csak tehette, messziről elkerült, hogy velem ne találkozzék. Két esetben sikerült is neki engem elkerülni, mert mikor az utcán meglátott, visszafordult és bement a nem messze levő lakására. E gyanús viselkedése, nemkülönben a puhatolásaim során történt ama megállapításom, hogy Héver Márton szülei nagyon elleneztek, hogy Berecz Borbálát, a tőle megesett nőt felségül vegye és ebből kifolyólag nemcsak ők, hanem a rokonsága

is állandóan szemrehányásokat tettek neki és hangzottak, hogy most már amije van, azt mind a nőnek fizetheti gyermektartásra, gyanumat megerősítették. Hevér a családja folytonos szemrehányásai miatt annyira elkeseredett, hogy annakidején öngyilkossággal is fenyegetőzött.

A puhatolás során sikerült továbbá még azt is megállapítanom, hogy Hevér Márton akkor, mikor gyermektartásra ítélték, már másik gazdag és hozzávaló leánynak udvarol, kit szülei is szívesen vettek.

Mikor a gyermeket lábalól eltette és sikerült tisztázni magát az ügyből kifolyólag, a leányt feleségül is vette.

1936. évi április hó 17-én, a karancseszi őrs meglepése alkalmával Holló János csendőrrel a fenti adatok alapján a gyilkossági esetet ismét pótnyomozás tárgyává tettem. Április 18-án, 7 órakor Hevér Márton a községházára hívtam, hol az esetre vonatkozólag most már részletesen kikérdeztem. Először tagadott, de a vele szemben történt határozott fellépésem, nemkülönben az előtte feltárt gyanús körülmények hatása alatt annyira megtört, hogy sírva fakadt és a cselekmény elkövetését az alábbiak szerint töredelmesen beismerte.

1932. évi június hó 13-án Berecz Borbála bocsárlapújtói lakos hajadonnak tőle törvénytelen fiúgyermekét születt. A gyermek anyja őt, mivel feleségül venni nem volt hajlandó, beperelte és így a salgótarjáni kir. járásbíróság havi 12 pengő gyermektartásra és 200 pengő egyéb költségek megtérítésére ítélte. Ez és az édesanyjának, nemkülönben a rokonainak az állandó korholása annyira elkeserítette, hogy elhatározta, hogy a gyermeket elteszi lábalól. Ezt többször meg is kísérelte, de nem tudta végrehajtani.

1932. évi november 9-én egész nap azon gondolkozott, hogy a gyermeket akármilyen módon, de elteszi lábalól. Aznap 18—19 óra közötti időben végre is hajtotta a cselekményt úgy, hogy a kertjükön keresztülvezető iparvágányú kisvasúton elment Berecz Borbála lakására. A lakásra érve, bement a konyhába, hol az öthónapos gyermeket bepólyálva találta az ajtó mellett levő gyermekágyon. Mivel a konyhában és kint nem látott senkit, így a gyermeket pólyástól együtt felvette és a közvetlen a lakás előtt 3 méter távolságra levő kútba dobta, majd ugyanazon úton, melyen oda ment, futva távozott. Útközben senkivel sem találkozott (a távolság a lakástól kb. 4—500 méter). A cselekmény elkövetése kb. 8—10 percet vett igénybe. Senki őt fel nem bűntette és rajtakívül mindezideig a cselekményének elkövetéséről senkinek nem volt tudomása.

Hevér Márton a gyilkosságért elfogtam és 1936. évi április hó 19-én a karancseszi őrs egyik járőrével a balassagyarmati kir. ügyészségnek átadtam.

Nevezett a balassagyarmati kir. törvényszék 1936. évi június hó 27-én a gyilkosságért 8 évi fegyházra ítélte.

A kiderítetlen bűncselekmények nyomozásához szorgalom és kitartás kell. Megfigyelés és az esetnek állandó felszínen tartása még mindig meghozhatja a kívánt eredményt.

Főbenjáró bűncselekményeknél, de különösen a gyilkosságnál számolni kell a lelkiismeret mardosó hatásával. A lelkiismeret természetesen fokozatosan

megnyugszik az idők multával. Nem tud azonban megnyugodni, ha a tettet valami folyton emlékezteti a borzalmas bűnre, de ennek várható következményeire is. A gyilkos itt sem tudott megnyugodni, mert látta, hogy cselekményéről a csendőrség nem felejtkezett meg, ellenkezőleg, folyton bolygatja, foglalkozik vele. A szakaszparancsnok minden beszélgetése felélesztette, serkentette a lelkiismeretét. A gyilkos állandó nyugtalanságban, rettegésben élt. Ez azután felőrölte a tagadásra irányított akaratát és a végén a súlyos lelki tehertől a beismeréssel igyekezett szabadulni.

HALOTTAINK

Nyugállományú bajtársaink közül meghaltak:

Jakab Lajos tiszthelyettes (VI. ker.), 1905—1933-ig szolgált,

Kárpáti Sámuel tiszthelyettes (I. ker.), 1896—1922-ig szolgált,

Kiss István törzsőrmester (VII. ker.), 1913—1919-ig és 1922—1932-ig szolgált,

Simon Gyula törzsőrmester (V. ker.), 1912—1924-ig szolgált a testületben.

Kegyelettel őrizzük emléküket!

HIREK

Dicséretet. A m. kir. csendőrség felügyelője dicsérettel látta el **Turcsányi Mihály** pécsi IV. csendőrkerületbeli tiszthelyettest, mert mint nyomozó alosztálybeli alesoportvezető, egy nagybűnszabású lopási esetet fáradhatatlan odaadással és szakértelemmel derített ki, egy pénzhamisítási eset kiderítésénél pedig igen eredményesen működött közre azzal, hogy az adatokat kimagasló kötelességtudással és leleményességgel kutatta fel.

A székesfehérvári II. csendőrkerület parancsnoka **Lepsényi János** őrmestert és **Solymosi Mihály** csendőrt, mert 1939 november és december havában Esztergom környékén történt sorozatos betöréses lopásokat, a tudomásvételt követő rövid időn belül eredményesen kinyomozták és a tetteseket az igazságszolgáltatás kezére juttatták; **Sáfár Ferenc** és **Fehér Pál** csendőröket, mert 1940 február 13-án a nagy hóvihár miatt elakadt vonatközlekedés folytán, Esztergomból a környező községekbe gyalog hazatérő, s a hidegben kimerült és megfagyás veszélyének kitétt több iskolásgyermekek különböző útvonalakon önfeláldozó szolgálatteljesítés közben felkutattott, elhelyezésüket és gondozásukat biztosította — kerületi nyilvános dicséret elismerésben részesítette.

A pécsi IV. kerület parancsnoka **Csizmadia József** őrmestert, aki 19 rendbeli folytatólagosan elkövetett villabetörést, majd pedig egy pénzhamisítást fáradhatatlan oda-

adással és szakértelemmel lefolytatott nyomozással kiderített és a tetteseket az igazságszolgáltatás kezére juttatta, okirati-
lag; *Pes István* tiszthelyettes, aki 19 rendbeli folytatágo-
san elkövetett villabetörés kiderítésében a tettesek elfogásá-
nál és a bűnfelelősségének igazolásánál igen nagy szorgalommal, lele-
ményességgel és igen eredményesen működött közre, nyilván-
osan megdicsérte.

A miskolci VII. kerület parancnoka *Polgár István* törzs-
örrmestert, a magyar Felvidék visszaesetelésével kapcsolatban
a m. kir. csendőrség kötelékében — különleges viszonyok kö-
zött, buzgó odaadással teljesített hasznos szolgálatait, okira-
tilag megdicsérte.

Díszérem odaítélése. A m. kir. honvédelmi miniszter úr
a budapesti I. csendőrkörület állományába tartozó Győrfi Áron
szv. alhadnagy, Gálos Sándor szv. alhadnagy, Orosz Mihály
szv. tiszthelyettes, Radnai Sándor szv. alhadnagy, Szigeti
György és Beresényi Árpád szv. tiszthelyettes, Elek Sándor I.
és Bogár Ferenc szv. alhadnagy, Erőss Imre alhadnagy, Török
Dávid tiszthelyettes, Varga Kálmán és Kórházi Ferenc alhad-
nagy; a székelyvári II. csendőrkörület állományába tar-
tozó Kossa Géza szv. alhadnagy, Farkas György I., Pallag
Károly, Kövi Pál és Pethő Lajos alhadnagy; a szombathelyi
III. csendőrkörület állományába tartozó Tóth Mihály alhad-
nagy; a miskolci VII. csendőrkörület állományába tartozó Csor-
dás András ir. alhadnagy, Balogh József II., Orbán József,
Dienes József, Berecz Mihály szv. alhadnagy, Szabó Lajos al-
hadnagy és Széni János szv. tiszthelyettes részére a 35 évi hű
szolgálatokért a *Díszérem* odaítélte.

A határ menti események. Folyó hó 6-án 15 órakor a pe-
nészleki határban levő Ráta tanya közelében a 77., 78., 79.
számú román piketről a gránicsárok 4 főből álló szénát ka-
száló magyar határőrszolgákra golyószóróval, géppuskával és
puskával reá lőttek. A határőrszolgák a penészleki határ-
őrszolgák segítségével a gránicsárokkal a harcot felvették. A
penészleki határőrszolgák a nyírbélteki csendőrség segítségét
kérték, mire a nyírbélteki csendőrség 6 fővel a helyszínre
kivonult. A megérkezéskor a határőrszolgák egyúttal a tüze-
lést a románok ellen felvették. A tüzelés folytán a románok
a határtól mintegy 800—1000 méter távolságra visszavonultak,
mire a magyar részből a tüzelés be lett szüntetve. A románok
részéről kb. 5—6 halott, a magyar részből sebesülés nem
történt.

Határsértés. Június 30-án a Visk községhez tartozó Micó-
völgyben levő határőrszolgák álló őrségre a románok rálövő dőz-
tek. A határőrség a tüzet viszonzta. Lövéldőzés folytán a
határőrség részéről sebesülés nem történt. Az ügyet kivizs-
gálták.

Fegyverhasználat. A balassagyarmati őrs állományába
tartozó Imre István csendőrszolgák járőrvezető és Török Antal prb.
csendőrből állott járőr jún. 23-án Kanyó József és neje, ör-
halmi lakosok ellen nyomozás közben — mert ellenszegül-
tek — szuronyfegyvert használt. Ugy Kanyó, mint felesége
könnyebb sérülést szenvedtek. Járőr kórházba szállításukról
gondoskodott. A kórházból orvosi kezelés után nevezettek
elbocsátották.

A sándorfalvai őrs állományába tartozó Kiss Gábor
tiszthelyettes vezetésével kivezényelt B. Kovács István,
Béres Lajos csendőrszolgák és Barna Kálmán próbacsendőrből
állott járőr, D. Szabó József rabszökevény ellen folyó
hó 6-án 15 óra 30 perckor Sövényháza község határá-
ban, mert az a többszöri fegyverhasználat miatt fenyegető fel-
szólítás dacára nem állt meg, löfegyvert használt, miből ki-
folyólag a szökevény jobbkarján könnyebben megsérült.
Csendőrszolgák között sérülés nem történt. Járőr a menekült el-
fogta és a szegedi kir. ügyészségnek adta át.

Július 2-án Ragály község utcáján az őrs állományába
tartozó Ligetes János tiszthelyettes járőrvezető és Varga
István prb. csendőrből állott járőr egy ismeretlen gépkocsi
vezetője ellen löfegyvert használt. Halálos vagy sebesülés
nem történt. A gépkocsi bal sárhányója, kereke és gumija
megrongálódott. A gépkocsiban egy lengyel katonaszökevény
menekült, kinek neve ismeretlen. A rudabányai őrs a mene-
kült elfogta.

Kényszerítő eszköz alkalmazása és elfogás. Folyó évi jú-
nius 29-én Budapestről—Újszászra 350—400 jászladányi kubikus
munkás érkezett. A munkások a Vámosgyörkre induló 3 kocsi-
ból álló motorvonatra akartak felszállani, azonban ezt az ott
szolgálatot teljesítő járőr megakadályozta. Ez idő alatt a
Jászapáti induló vonat egyik II-dik osztályú kocsijába
Gézi Illés és Szórád Kálmán munkások beszálltak. Amikor
nevezettek Nagy Sándor és Kovács Béla Máv. jegyvizsgálók
figyelmeztették, hogy a jegyük a III. osztályú kocsira érvé-
nyes és menjenek III. osztályú kocsiba, nevezettek isten-

Klekner Lászlóné

ASZTALOS, LAKATOS, VASSZERKEZET és REDŐNYGYÁR

BUDAPEST, X. BÁNYA-UTCA 6

TELEFON: 119-001. BAROSSZÖVETSEG TAGJA.

ADMIRAL

PORTABLE és STANDARD írógépek olcsó árban
a legkedvezőbb részletfizetési feltételekkel

PIRKNER és ZETTNER

ÍRÓ és SZÁMOLÓGÉP VEZÉRKÉPVISELETNÉL

BUDAPEST, IV. MÁRIA VALÉRIA-UTCA 1. SZ.

TELEFON: 182-697, 182-239.

Akkumulátorok

Szárazelemek

minden célra

Sziklai és Társa

Budapest, VII., Péterfy Sándor-utca 9.

Távbeszélő: 135—143.

A m. kir. Belügyminisztérium Rádióállomás,

A m. kir. Csendőrség szállítója.

FÉMÁRÚ-FEGYVER ÉS GÉPGYÁR RT.

BUDAPEST, IX., SOROKSARI-ÚT 158.

Városi lerakata: V., gróf Tisza István-u. 10.

Gyárt: sörétes és golyós vadászpuská-
kat minden használatos öbnyagságban,
galamblovó-, madarászó-, cserkész-,
levente- és ifjúsági puskákat, céllövő
fegyvereket, önvédelmi- és céllövő
pisztolyokat, sörétes vadász- és
pisztolytöltényt. Mindezek különféle
kivitelben és külső kiállításban, de
egyaránt a legszabatosabb megmun-
kálással és a legkiválóbb anyag-
ból készülnek.

Az utóbbi esztendő legnagyobb sporteredményei a
EGYVÉNYGYÁR készítményeivel kapcsolatosak

káromlás közben azt kiabálták, hogy a jegyvizsgálókat leszúrják és mégis II.-od osztályú kocsiiban fognak utazni. A két kubikus zsebkészletet a zsebbe nyúlt, mire a jegyvizsgálók megijedtek és a kb. 30—40 méter távolságra lévő járórhöz menekültek. Járór a vonathoz sietett és az akkora már a III.-ad osztályú vasúti kocsit lépcsőjén álló két kubikus munkást a járór a vonatról való leszállásra és igazolásra szolgáltatta fel, de a munkások úgy a leszállást, mint az igazolás teljesítését megtagadták, mire járór a két gyanúsítottat elfogta és azokat karjuknál fogva kényszerítő eszköz alkalmazásával a vonat lépcsőjéről leszállította, miközben Géczli Illés a vasúti kocsiajtó ablakát könyökével betörte. Ez idő alatt Szórád szökést kísérelt meg, miért is járór mindkét gyanúsítottat megbilincselte és hatóság elleni erőszak miatt a kecskeméti ügyészségnek adta. Sem járór, sem a munkások részéről sebesülés nem történt. A munkások túlnyomó része ittas volt.

Elsült a pisztoly. A lenti-í örsről a balatonfüredi örsre vezényelt Ujvári Ferenc csendőr június 28-án az örs laktanyában pisztolytakarítás közben a csesztregi örsről vezényelt Horváth Sándor IV. csendőrt hasbalötte. Horváth csendőrt súlyos és életveszélyes sérüléssel a veszprémi kórházba szállították, hol sérülésébe folyó évi június 30-án belehalt.

Csendőregyén megtámadása. A körösladányi örs állományaiba tartozó B. Nagy János próbacsendőrt folyó évi június 29-én 24 óra tájban szolgálaton kívül Himmer János napszámos, körösladányi lakos megtámadta, torokon ragadta, földhöz vágta, miközben az illető ellen B. Nagy prb. csendőr 3 ízben kardfegyvert használt. Úgy B. Nagy prb. csendőr, mint támadó sérülése 8 napon alul gyógyuló. Himmert az örs elfogta és hatósági közeg elleni erőszak miatt a gyulai kir. ügyészségnek adta.

Felrobbant gyutaes. Június 25-én a debreceni városi gőztéglagyárba Kisterenyéről érkezett egy vagon darabos szén kirakása alkalmával egy, a szén közé került gyutaes felrobbant. A robbanás ereje csekély volt, azonban a szétvágódott széndaraboktól a kirakást végző 3 munkás közül 2 megsérült. Az egyik munkás a saját lábán távozott, a másikat mentők szállították el. A mentők által elszállított munkás az arcán és szemén sérült meg a széndaraboktól.

A csendőrségi jutalmazási alapra felajánlott jutalékok. A budapesti I. kerületben: Enyedi Péter őrmester és Varga Dezső csendőr együtt 98 f., Keszthelyi József csendőr 2 P 48 f., Kovács Mihály őrmester 2 P 06 f., Németh Lajos törzsőrmester és Pásztor József őrmester együtt 4 P 96 f., Fábian Pál őrmester 5 P, Gömöri János és Kerekes György csendőrök együtt 5 P; a székesfehérvári II. kerületben: Horváth Imre törzsőrmester és Nagy Gyula csendőr egyenkint 4 P 97 f., Beke Lajos őrmester és Rózsahegy Ferenc csendőr egyenkint 2 P 50 f., Molnár Ferenc törzsőrmester 9 P 86 f., Katona Lajos csendőr 2 P 48 f., Fekete József csendőr 7 P 38 f., Vázsonyi Vendel és Fekete István csendőrök egyenkint 50 f.; a szombathelyi III. kerületben: Kántor István II. törzsőrmester 3 P 68 f., Kondákor Ferenc prb. csendőr 3 P 67 f., Horváth János IV. őrmester és Császár Gábor csendőr

egyenkint 6 P 71 f., Kertész Vilmos törzsőrmester és Vár-földi József prb. csendőr egyenkint 7 P 45 f., Malonszoki Vince tiszthelyettes 4 P 96 f., Tóth János és Lovas János törzsőrmesterek egyenkint 4 P 97 f., vitéz Radosnai István csendőr 24 P 80 f., Papp Ferenc tiszthelyettes 14 P 88 f., Szőcs József II. tiszthelyettes 24 P 64 f.; a pécsi IV. kerületben: Piros Demeter tiszthelyettes és Bakonyi József őrmester egyenkint 9 P 94 f., Katona Lajos és Sipos Imre csendőrök együtt 10 P, Bartalus János és Németh Ferenc III. csendőrök együtt 5 P, Molnár Vendel törzsőrmester és Kovács Antal csendőr együtt 14 P 92 f., Sándor János II. törzsőrmester és Horváth Géza csendőr együtt 24 P 80 f., Horváth Lajos II. törzsőrmester és Szabadkai János prb. csendőr együtt 10 P, Dobos István tiszthelyettes és Szilágyi Ferenc prb. csendőr együtt 17 P 41 f., György János II. őrmester és Nagy József VII. csendőr együtt 14 P 92 f., Ikervári Sándor törzsőrmester és Hernel István prb. csendőr együtt 10 P; a szegedi B. kerületben: Várnagy István törzsőrmester és Szabó Antal csendőr együtt 19 P 88 f., Péntes József tiszthelyettes és Simon Menyhért őrmester együtt 5 P; a debreceni VI. kerületben: Engi Antal csendőr és Süli János prb. csendőr együtt 6 P 21., Tösmagi János törzsőrmester és Csabai György csendőr együtt 9 P 94 f., Petes István törzsőrmester és Földi Gyula prb. csendőr együtt 1 P, Salamon János tiszthelyettes és Németh Dezső csendőr együtt 4 P 80 f.; a miskolci VII. kerületben: Szaniszló Dániel tőrm. v. és Gönczi Ferenc csendőr együtt 5 P, Szaniszló Dániel tőrm. v. és Gál András prb. csendőr együtt 5 P, Gönczi Ferenc csendőr és Dudás Ferenc prb. csendőr együtt 10 P, Máté Sándor törzsőrmester és Balogh István csendőr együtt 5 P, Zay Károly törzsőrmester és Németh János csendőr együtt 14 P 92 f., Irinyi András törzsőrmester és Tenke Imre őrmester együtt 1 P 66 f.; a kassai VIII. kerületben: Miklós Antal törzsőrmester és Fekete József csendőr együtt 15 P, Bajó Lajos törzsőrmester, Tokodi Lajos és Hidvégi Sándor csendőr együtt 68 f., tettenérői és feljelentési jutalékban részesültek. A jutalékokat valamennyien felajánlották a csendőrségi jutalmazási alapra. A felajánlott összegeket a honvédelmi miniszter úr elfogadta.

A Horthy Miklós Nemzeti Repülő Alap támogatásával szerkesztett repülésügyi folyóirat, a *Magyar Szárnyak* júliusi új száma ismét a szokott bő tartalommal jelent meg. A szé-

**MEZ HIMZŐFONALAK
SELYEMFÉNYŰEK ÉS
KIVÁLÓAN SZINTARTÓAK!**

**Mez-Cameza
Mez-Meridían
Mez-Gyöngyfonal
Mez-Horgoló**

Gyártja

MEZ R-T.

**BUDAPEST
NAGYATÁD**

Kisörssy Aladár

VARTA accumulatorok autóhoz, rádióhoz.
PERTRIX szárazelemek 1 e r a k a t a.
BOSCH autóvillamos berendezések javítása.

BUDAPEST, IX., Lónyay-utca 7.

Sport
felszerelések
szaküzlete

Maurer István

Bpest, vi., Teréz-lkt 4, Tel.: 118-194

Felten és Guilleaume

kábel- sodrony- és sodronykötélgyár rt.
Bowden fékpázmák és spirálisok.

Budapest, XI., Budafoki-út 60. sz.

pen illusztrált folyóirat vezető helyen emlékezik meg a Kormányzó Úr tiszteletére rendezett légi felvonulásról, majd a szokásos repülőkrónika, gépismertetés, műszaki, ifjú repülői és regényrovat mellett érdekes még *Bisits Tibor* repülőőrnagy beszámolója a nyugati háborúról, *Jánosy István* főszerkesztő ismertetése az olasz légiflottáról, *Sebosics László* cikke a nemzetközi hírirodák „vadászáiról”, *Prugberger* főmérnök ismertetése a folyadékűtéses motorok fejlődéséről. A lap hozza e számainál kezdve, mint hivatalos lap, a *Magyar Aero Szövetség* közleményeit is. A nagy terjedelmű lap ára 60 fillér. Mindenütt kapható. Mutatvány-számmal a kiadóhivatal (Üllői-út 12) kívánatra ingyen küld.

Csendőrségi Közlöny 14. szám. Szabályrendeletek. Az ország faszükségletének biztosítása, Cukorfejadag kiegészítése szükségességének orvosi igazolása. A közúti közlekedésrendészeti szabályzat némely rendelkezésének értelmezése tárgyában kiadott rendelet egyes rendelkezéseinek módosítása. Szerelvényi, löszserelvényi cikkek és ágyaneműek központi nyilvántartása. Ágyaneműek, szerelvényi és tömegbeli cikkek selejtítésének újbóli szabályozása. Balatonmenti fürdőszolgálat megkezdése 1940. évben. Harkányi fürdőkülönlítmény működésének megkezdése. Öltözeti módosítások a csendőrtisztek öltözetében. A honvédelemről szóló 1939. II. t.-c. végrehajtására vonatkozó utasítás III. Rész 3. Cím kivonata. Kesztyű viselésének szabályozása a nyári időszakban. Cukor forgalmának és fogyasztásának szabályozása. Gázvédelmi és légoltalmi eszközök előállításának szabályozása. Gyapjú forgalmának korlátozása.

Ki tud róla? Baumann Ferencet, aki 1890/92. évben Krassószörénymegye Rudabányán született és a m. kir. csendőrségnél teljesített szolgálatot, keresi Pinkó Róbert, Miskolc, Csillag-u. 3. alatti lakos.

SZEMÉLYI HIREK.

Elöléptek őrmesterré: a pécsi IV. kerületben: vitéz Csepregi István és Kálmán József V. csendőrök.

Véglegesítették a budapesti I. kerületben: Molnár József, Urbán Adorján, Kómár József, Pintér István I., Szabó Miklós, Kovács M. Lajos, Csonka József, Pető Ferenc, Béres József, vitéz Gartai Ernő, Solyom István, Biczó József, Várszegi József, Laposa Géza, Kőpataki Bálint, Szalontai József, Kelemen Sándor, Kóbor József, Károly István I., Menyhárt János, Kerek János, Kálmán Győző, Vizi Kálmán, Finta Benecsek, Koltai Imre, Gombás István, Hős Károly, Selmeczi Lajos, Rátkai László, Mentés Sándor, Bognár Gyula, Sági Sándor, Bedők Dénes, Kecskés József, Tóth Károly I., Zatykó Károly, Békefi Imre, Ivanics Sándor, Kovács György, Boda Ferenc, Bujtor Ferenc, Rosta József, Jakab Gyula, Targya Ferenc, Lelkes József, Horváth László I., Kuti Domokos, Dezső Béla, Klenyár János; **a szegedi V. kerületben:** Vass Mihály, Gálósi István, Bánszegi István, Nagy Sándor, Dolmány Mihály, Mágori Sámuel, V. Szabó Lajos, Varju László, Várszegi Lajos, Béres Lajos, Nyikor Lajos, Józsa János, Tóth János, Tóth József, Ádász István, Altordai László, Baráth János, Gyuris Ferenc, Molnár Imre, Pató Mihály, Répás Gáspár, Szilágyi István, Szilágyi József, K. Szűcs Sándor, Onodi János, Czírok István, Eánfal Lajos, Farkas Imre, Skapér Kálmán, Kristóf Lajos, Kadarkuti Sándor, B. Kovács István, Milai István, Veisz János, Ádám Mihály, Molnár János I., Széles Mihály, Abafalvi József, Báufalvi Béla, Kerepesi József, Kelemen Sándor, Sárai Pál, K. Kovács Sándor, Karcos Sándor, Kovács Lajos, H. Hegedűs Mátyás, Lévai Ferenc, Budinszki János, Herczeg Imre, Hugyecz György, Oláh János, Molnár György, Sárai Szabó Károly, Juhász István, Szórá János, Varga Ádám, Markot István, Nyikos József, Pethő József III., Kajdi Sándor; **a miskolci VII. kerületben:** vitéz Rimaszécsi Barnabás, Körtési Ferenc, Nagy Sándor, Révész Gábor, Rátkai Sándor, vitéz Karakó József,

Elöléptetéséhez gratulálunk!

További gyors előrehaladást és eredményes munkát kívánunk Önnek, amelyben megbízható hűséges munkatársa lesz Önnek Continental írógépünk, melyet mérsékeltén szabott, kedvezményes árban, kényelmes részletfizetésre is megvásárolhat.

GOY és KOVALSZKY

Budapest, V., Nádor-utca 11.

MIÉRT

választja a legtöbb
vevő a

CONTINENTAL

hordozható (portable) írógépet?

MERT:

megbízható és elpusztíthatatlan;
nemes - pótanyagoktól mentes -
acélból készült alkatrészeit gondos
munkáskezek alkotják tökéletes
géppé; nemcsak ujkorában ír szépen,
de írása hosszú esztendőkre erős
használata után is tiszta és egyen-
letes. Járása halk.

MÉGSEM DRÁGABB, amellet igen
kedvező részletfizetésre is kapható.

ÁRA SZIGORÚAN SZABOTT!

Kapható igen sok megbízható író-
gépkereskedőnél és a magyar-
országi vezérképviselőnél:

GOY és KOVALSZKY

Budapest, V., Nádor-utca 11. sz.

Kereszturi Bertalan, Vallus József, Jacsman József, Gulyás Bertalan, Juhász József; a kassai VIII. kerületben: Erdei György, Lázár János, Bojtos-Szabó Mátyás, Ivanics Pál, Molnár Béla, Fenyves Mihály, Nazon János és Szilágyi László próbacsendőrt a próbaszolgálati idő letöltése után.

Házasságot kötöttek, *Fekete László* II. százados Szilcz Ágnes úrhölgygel Kőrmenden; továbbá a budapesti I. kerületben: *Révész János* tiszthelyettes Szedlacek Ilonával Dombóváron, *Horváth Gábor* II. tiszthelyettes Orosz Juliannával Dömsödön, *Bak József* őrmester Hatvani Máriával Nagykőrösön; a pécsi IV. kerületben: *Patinai István* őrmester Sebők Piroskával Hatvanban, *Varga Gyula* őrmester Papp Saroltával Hetsen, *Ladi Ferenc* tiszthelyettes Tóth Erzsébettel Kálmáncsán; a szegedi V. kerületben: *Kemény Márton* tiszthelyettes Csernák Máriával Mezőberényben, *Orosz János* törzsőrmester Gutai Matildával Kecelen, *Laskai Mihály* törzsőrmester Vince Máriával Soltvadkerten, *Utasi László* tiszthelyettes Vági Rozáliával Sándorfalván, *Farkas György* törzsőrmester Csesznegi Krisztinával Jánoshalmán, *Szabados Sándor* II. őrmester Maczkó Máriával Bácsbokodon; a debreceni VI. kerületben: *Maklári Mihály* törzsőrmester Hegedűs Emmával Püspökladányban; a miskolci VII. kerületben: *Solymosi András* őrmester Vass Annával Nyékládházán; a kassai VIII. kerületben: *Békefi József* törzsőrmester v. Budai Ilonával Felsőpásán, *Németh Sándor* őrmester Biczó Ilona Jolánnal Királyházán.

Született a budapesti I. kerületben: *Házi Pál* tiszthelyettes feleségének Piroška Margit Magdolna leánya; a szombathelyi III. kerületben: *Papp István* I. törzsőrmester feleségének László István fia; a szegedi V. kerületben: *Kovács Sándor* III. őrmester feleségének Mária Ilona leánya, *Nagy Ernő* törzsőrmester feleségének Terézia Róza Julianna Ilona leánya, *Kiss Sándor* tiszthelyettes feleségének Sándor János fia, *Kutasi Imre* törzsőrmester feleségének Katalin leánya; a kassai VIII. kerületben: *Lantos István* tiszthelyettes feleségének Éva Mária leánya, *Darvas Sándor* tiszthelyettes feleségének Sándor István András fia, *Orbán Lajos* tiszthelyettes feleségének Lajos József fia, *Harmati Károly* törzsőrmester feleségének Ferenc fia, *Balogh Géza* törzsőrmester feleségének Géza fia, *Várnagy Imre* II. törzsőrmester feleségének Imre fia, *Kövári Ferenc* tiszthelyettes feleségének Éva Szilvia leánya.

Halálozás, *Marsi Tamás* törzsőrmester felesége Derecskén meghalt.

Szerkesztői üzenetek.

Közleményt nemcsak a csendőrség tagjaitól, hanem bárkitől elfogadunk, de tizenöt gép- vagy kézírással hasábnál hosszabbat csak előzetes megegyezés után. — A közlemények fogalmazási átcsiszolásának és — ha szükséges — tartalmi módosításának, valamint a törlés és a kiegészítés jogát fenntartjuk magunknak.

A kéziratot kérjük a papírlapnak csak egyik oldalára és félhasábosan lehetőleg írógéppel írni. Olvashatatlan, vagy névtelen kézirattal nem foglalkozunk. Kéziratok sorsáról szerkesztői üzenetben adunk választ és csak akkor küldünk vissza kéziratot, ha a szerző megcímzett és válaszbellyel ellátott borítékot mellékel ahhoz. A megjelent közleményeket tiszteletdíjban részesítjük.

Fényképfelvételek beküldése alkalmával csatolni kell a felvétel készítőjének nyilatkozatát arról, hogy a felvételek közléséhez — a szokásos tiszteletdíj ellenében — hozzájárul.

A megjelent közleményekre, fényképekre, rajzokra tulajdonjogunkat fenntartjuk, azokat tehát beleegyezésünk nélkül nem szabad másutt közölni, sem pedig utánnyomatni.

Közlemények különnyomatait a nyomda a velünk kötött szerződésben megjelölt árszabás szerint köteles elkészíteni.

Minden hozzánk intézett levélre a szerkesztői üzenetekben válaszolunk, jellege alatt. Jeligéül legcélszerűbb kisebb helység nevét, vagy ötjegyű számot választani. Aki jeligét nem jelöl meg, annak neve kezdőbetűi és állomáshelye megjelölése alatt válaszolunk.

SZÉKESFEHÉRVÁR:

ZALKA LAJOS

EGYENRUHÁZAT

FELSZERELÉSI CIKKEK

URI SZABÓSÁG

SZÉKESFEHÉRVÁR, Színház épület.

— TELEFONSZÁM: 8-12. —

A magyar királyi csendőrség tagjainak kedvező fizetési feltételek.

Divatárukat, szövetet, vásznat, női és gyermekkabátokat, szőnyeget és függőnyt

DEÁK TESTVÉREK cégnél

Székesfehérvár, Károly király-tér 2. vásároljunk.

Szabott árak, Kedvező fizetési feltételek, Alapítási év 1843.

Kerékpárt, írógépet, rádiót, csillárt

A L K A T R É S Z T

NAGY LAJOS-NAL

SZÉKESFEHÉRVÁR, KOSSUTH-U. 8.

Megbízható keresztyén cég.

A m. kir. csendőrség tagjainak kedvező fizetési feltételek.

REGÉNYI óra REGÉNYI ékszer REGÉNYI javítás

MEGBÍZHATÓ!

Alpakka evőeszközök és ajándéktárgyak. Kedvező fizetési feltételek.

KERESZTÉNY CÉGI

SZÉKESFEHÉRVÁR, Kossuth-u. 2.

Mi **BÚTORT** a legegyszerűbbtől a különleges kivitelig
FEKETE VILMOS bútortasztalosmester
bútorasarnoktárolt vásárolunk

Székesfehérvár, Színház épület
A m. kir. csendőrség tagjainak kedvező fizetési feltételek
Mélynyos árak! Kiváló munka!

Fényképészeti cikkek

és minden drogériai áru

ALBA drogériában

SZÉKESFEHÉRVÁR.

Magánlevelet nem trunk, akkor sem, ha a beküldő válasz-bélyegget mellékel.

Közérdekű kérdésekre nem szerkesztői üzenetben, hanem a Csendőrségi Lapok rovatban felelünk.

Minden levelet teljes névvel és rendfokozattal alá kell írni és az állomáshelyet is fel kell tüntetni. Hozzáunk intézett levelet szolgálati útra nem terelünk és azok tartalma, vagy beküldőinek küldte felől senkinek sem adunk felvilágosítást.

Előfizetést csak a csendőrség nyugállományú tagjaitól, továbbá a honvédség és a m. kir. rendőrség, a bíróságok, igazságügyi és közigazgatási hatóságok tényleges és nyugállományú tagjaitól fogadunk el, mástól nem. Előfizetési díj a nyugállományú csendőrtisztek, valamint a honvédség, rendőrség, bíróságok, igazságügyi és közigazgatási hatóságok tényleges és nyugállományú tagjai részére évi 12 pengő, a nyugállományú csendőrtiszt részére pedig évi 8 pengő. Legkisebb előfizetési idő: fele év. A nyugállományú csendőrtiszt részére az előfizetési díjat negyedévi 2 pengős részletekben is fizetheti.

A pénzküldeményeket kérjük a Csendőrségi Lapok 25.342. számú postatakarékpénztári csekkszámjára befizetni.

Címváltozását mindenki maga köteles velünk közölni, kérjük, hogy ezt a borítólapon 3. és 4. oldalán nyomtatott levelezőlapra tegyék.

Rába. A folyó évi június hó 18-i ünnepi számunkból még van néhány példányunk. A címlapról külön fényképünk nincs, tegyék keretbe a címlapot. A lap árát nem kérjük, de szeretnénk, ha ellenérték fejében 1-1 pengőt a Vörös Kereszt céljaira befizetnének.

M. J., Kiskundorozsma. Köszönjük az erdélyi viszonyokról küldött leírást. Elég közismert dolgok, helyet nem szoríthatunk ennek a lapban, nemsokára úgyis látni fogjuk.

T. B., Kenderes. A feljelentés áttekinthetőbb, ha a címszavakat aláhúzzák. Ezért ez a helyes.

11.921. 1. Megfelel. 2. A zárócsapót a „Tüzeld!”-re kell kinyitni. Így mondja ezt az E-alap. 91. pontja, 3. Az E-alap 618. és 619. pontja harcalakzatban tüzelő rajra vonatkozik. „N. örs. Tüzet szüntess!” helytelen parancs, mert az örs nem zártrend. Ehelyett „N. raj!” megszólítás a helyes. Zártrendben a csendőrök nem kiáltják tovább egymásnak a „Tüzet szüntess!” parancsot. Úgy látjuk, hogy igen járátlan

ezekben a dolgokban. Forduljon idősebb bajtársaihoz, de ha figyelmesen tanulmányozza a szabályt — mint ahogyan arra szükség van, — maga is rájön mindenre. 4. Olvassa el lapunk ezévi 11. számának 387. oldalán „Többeknek” jelíges üzenetünket. 5. Ez a mai időkben bizonytalan.

Vitás. Olvassa el folyó évi 12. számunk 422. oldalán „Vezénylés”, 1939. évfolyamunk 172. oldalán „F. M. örm., K. Vajda”, a 427. oldalon „Igazság” és a 725. oldalon „Thymusz” jelíges üzenetünket. Ezekből tájékozódhatnak a napibetétnek 20 százalékkal való felemelteni fizetése és a napibetét visszafizetése kérdésében.

Fsz. tanfolyam. Előléptetés szempontjából a csapatszolgálatot teljesítők megelőzik a szakszolgálatosokat. Ennek az a magyarázata, hogy a csapatszolgálatot végzők vállain nyugszik a legnagyobb teher és felelősség. Ezek viselik a külszolgálatnál járó fáradalmakat, aminek alávetik egészségüket, testi épségüket s ha a helyzet úgy hozza, az életüket is. A velük szemben támasztott követelmény a legnagyobb és a legáltalánosabb. A szakszolgálatosok — amint azt az elnevezés is mutatja — csak egy bizonyos szakban dolgoznak s ha sok törődéssel, gondnal és felelősséggel jár az is, mégsem a csapatszolgálatos terhes munkája az. Értékes és szép a szakszolgálatos munkája is. A nagy gépezet nélkülözhetetlen kereké ő is, de a legnagyobb kopásnak mégis csak a külszolgálatos van kitéve. Ezt méltányolja az előléptetési szabály s ezt tudták bizonyára Önök is, amikor a fegyverszaki tanfolyamra jelentkeztek. Ebben sérelem nincs s épp ezért orvoslást sem kérhetnek.

Szurony. Rokkant és beteg tisztek részére orvosi bizonyítvány alapján a csapatparancsnokság oldalfegyver nélkül való megjelenésre vagy szurony, esetleg bot viselésére ad engedélyt. (Öltözeti táblázat VII. rész és Szolg. Szab. I. Rész. 330/13. pont.) A kengyellel ellátott altiszti szuronyra arany tiszti kardbojtot kell kötni. (A—26., 3. Függelék, 21. pont.)

Duna. A Cs—20. Határozványok 106/d. alpontja értelmében a külszolgálatból bevonuló járőr részére csak akkor kell étkezést készíteni, ha a bevonulása az étkezési időt követő két órán belül várható. Ez azt jelenti, hogy ilyenkor a járőr részére is elkészítik az ebédet, vagy vacsorát s azt elteszik bevonulásáig. Ha étkezést nem készítettek a részére, mert a bevonulása bizonytalan időre, vagy étkezési időtől számítva két órán túl várható, ilyenkor rögtönzött étellel kell ellátni bevonulása esetén. Természetesen a rögtönzött

TÁMOGASD A **HANGYA** SZÖVETKEZETET, MERT EZZEL **magad és családod** JÓLÉTÉT MOZDÍTOD ELŐ

MAGYAR-SIEMENS-SCHUCKERT-MŰVEK Villamossági Részvénytársaság
Budapest, VI., Teréz-krt. 36. Tel.: 120-739

Tichler János papíráru, papírzacskó és gyógyszerészeti papíráruk gyára
Budapest, VI., Ó-utca 37. Tel.: 129-748

Böröcsök Mihály TAKARÉKTÜZHELYEK MESTERE
HADIROKKANT EMLÉKLAPOS FŐHADNAGY
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI-ÚT 109/c. ÜZEM: VIII., KOSZORÚ-U. 18. Tel. 13-88-44.

BOROSS JÁNOS ALAPÍTVA: 1918. EVBEN. TAVBESZÉLŐ: 18-82-18.
BUDAPEST, IX. ERKEL-UTCA 17/B. (Kálvin-térnél.)
LUXUS ÉS ÁRUSZÁLLÍTÓ KAROSSZÉRIÁK,
ÜZLETI REKLÁMKOCSIK ÉPÍTÉSE ÉS JAVÍTÁSA
AUTÓKAROSSZÉRIA ÜZEME

étel alatt nem kell rendes ebédet vagy vacsorát érteni. Egy karéj kenyér, egy pohár tejjel, vagy szalonna, tepertő, esetleg tea, szóval, ami a háznál van, megfelel. Hiszen a járőr kint is evett. Amint már mondtuk egyszer, a közigazgatás nem vendéglő vagy kifőzde, hanem az őrsbeli család gazdálkodása. Külön igényekkel egyik családtag sem léphet fel s ha éjjel megy haza valamelyik, nem kívánhatja, hogy külön süssön-főzzön neki a gazdasszony. Senkinek sem törle a keze, ha ilyenkor maga melegít magának valamilyen ételt, vagy vág kenyeret, ha éppen éhes s a következő étkezési időt túlságosan távolinak érzi.

Bácsfa. 1. A Kormányzó Úr Ó Főméltósága 20 éves országzászlának évfordulója alkalmából kibocsátott kegyelmi rendelkezés (5/1940. H. K-ben közzétett 10.244. eln. 13., 1940. sz. H. M. körrend.) a csendőrség tagjainak fegyelmi fenytitéseire is vonatkozik. Eszerint az 1938. december 31-ig bezárólag kiszabott fegyelmi fenytitéseket — kivéve a lefokozásokat és elbocsátásokat — a büntetési jegyzőkönyvből törölték. Ennélfogva az Ön 1937-ben kiszabott fenytitését is. 2. Hogy joga van-e egyik őrsnek kérni a másiktól, hogy egy gyanúsítottat őrizetbe vegyen és a megkereső őrsre kísérjen, arra nincs utasítás. Nem is kér ilyent egyik őrs sem, ha embere van, hanem maga küld járőrt a gyanúsítottért. Ha valamilyen oknál fogva a legénység huzamosabb időn át távol van és sürgős esetről van szó, megkereshető az idegen őrs is a területén tartózkodó gyanúsított elővezetésére. A közbiztonsági szolgálat az életnek dolgozik, ha mindenre paragrafust keresünk, lemaradunk.

Egervölgye. 1. Az A—57. Nősülési szabályzat 52. pontjának utolsó bekezdése szerint csak akkor kérheti a régi sorszám megtartását, ha az új kérvény benyújtását nem a csendőr hibája idézte elő. A leírt esetben a csendőr határozatlan magatartása volt a házasság megkötésének az oka, meg is fenytitették ezért. Így a régi sorszám megtartását nem is kérheti. 2. Foglalkozási idő után a nagy nyári melegben kényelembe helyezkedhetik az őrs legénysége is. Levetheti a zubbonyt, papucst is húzhat, de az őrsön megjelenő panaszosokat, érdeklődőket így nem fogadhatja. Másik kérdésére később válaszolunk.

Kard. 1. Bonaparte Napoleon régi előkelő polgári család sarja. Ajaccióban, Korzika szigetén született 1769-ben, atyja ügyvéd volt. 2. Lovasszolgálatban a kardkötőre nincs szükség. Elvinni nem kell. Szolgálatba indulás előtt, amikor a kardot a polcos fegyver- és köpenyfogasról leakasztjuk, hogy a nyeregbe fémálhazzuk, a kardkötőt üresen ugyanoda és ugyanúgy tegyük vissza, ahol a karddal együtt volt.

K. I. Pusztamérges. Ideje után kérheti, ha egyébként is megfelel. Olvassa el lapunk 1939. évfolyamának 137. oldalán „Balaton”, 760. oldalán „Madár” és „99.999”, valamint a 393. oldalán „A munka nemesít” jelíges üzeneteinket.

B. B. Hmvhely—Kutas. A legközelebbi tisztii szemlén jelentsek, hogy kérelmüket még nem intézték el.

Virág. A vezénylési és vezényeltetési pótdíjak kérdése rendezés alatt áll. Ennek keretében a polgári ruhában vezényelt csendőrök pótdíja is szabályozást nyer.

Felvilágosítás. 1. Előléptetési ügyekben — amint írtuk — nem adunk felvilágosítást, mert nincs módunk minden oldalról kellően megvilágítva látnunk a körülményeket. 2. A rendelet azt mondja: ha az időjárás megengedi, a foglalkozást a szabadban kell megtartani. Széles időben persze nem lehet írásbeli munkát végezni, ennélfogva ezt a szobában teszi.

Kassa. A Cs—20. Határozványok 14. pontja értelmében elvileg egy összegben kell befizetni a vagyonsrészt. Már ebből is következik, hogy a belépéskor fennálló helyzet az irányadó akkor is, ha a belépő részletben fizet s közben csökken vagy emelkedik a vagyon. Olvassa el a mult számunk 455. oldalán „Hámoz” jelige alatt közölt üzenetünket is.

Románia. Oroszországtól 44.442, Ausztriától 10.441, Magyarországtól 102.787 négyzetkilométer területet kapott a „békeszerződés” révén Románia.

Jó erkölcs. Fürdőhelyeken rendszerint szabályrendelet intézkedik afelől, hogy hol lehet megjelenni fürdőruhában. Általában csak a fürdő területén szabad. Országosan nincsen szabályozva ez a kérdés. A lehetőség azonban mindenütt megvan arra, hogy a csendőr az utca erkölcsét megvédje magukról megfélemedezett emberekkel szemben. Aki a józólést és szemérmét sértő öltözetben jelenik meg nyilvános helyen, az szükség esetén a közérkölesiség védelméről szóló rendelet alapján feljelenthető. A rendőri hatóság intézkedik, hogy bizonyos

**FÉNYKÉPEZŐ
GÉPEK**

**ÉS KELLÉKEK
SZAKÁLGÉZA**

SZAKÜZLETÉBEN
V. DOROTTYA UTCA 11.

FOTO—KINO
Laboratóriumi munkák
PEJTSIK
BUDAPEST IV., VÁROSHÁZ U. 4.
TELEFON: 18—93—14.

FÉNYKÉPEZÉSHEZ

KODAK FILM

MINDIG A LEGJOBB ÉS LEGMEGBÍZHATÓBB!

területen kívül ne járjanak a fürdőzők fürdőruhában. Szem előtt kell tartania a csendőrnek azt, hogy a városi ember üdülni megy a vidékre s ezt teszi nyáron a ráérő vidéki ember is. Az üdüléssel, nyaralással együtt jár a kényelmes öltözet s ha ez az öltözet kifejezetten nem szemérmetséért, tilos az üdülők zaklatása.

39.315. Forduljon felvilágosításért a budapesti tankerületi főigazgatóhoz (Budapest, VIII. ker., Szentkirályi-u. 11) és mutassa be előző bizonyítványát is. Ajánlott levélre elegendő bélyeget is mellékeljen.

Balaton. Rövid közléséből úgy ítéljük meg, hogy az illető a kaposvári lakbérre jogosult. Mint nyugállományú honvéd altisztnek, a H. M. úrhoz kell benyújtani a kérvényét. Okmányt esatolni nem kell.

Maros-Tisza. Forduljon felvilágosításért a községi jegyzőhöz.

Arad. Az ara házasságkötés esetén is megtarthatja állását, de ezt be kell jelenteni a gazdasági hivatalnak. Az állásban lévő feleség lakáspénzének csak a felét kapja meg. A csendőr természetesen nem számíthat arra, hogy szolgálati beosztásánál figyelembe vegyék felesége szolgálati helyét, mert a beosztásnál elsősorban a szolgálati követelmény irányadó. Férj, feleség különélése pedig nem élet, nem csendőrnek való.

Remény. A magasabb havizolt-fokozatba való besorolás csak május 1. és november 1-én történik. Ha e két időpont között töltötte be az előírt várakozási időt, akkor az ezt követő május, illetve november 1-én sorolják be.

55.555. Jelentse be az esetet a budapesti közjegyzői kamarának (Budapest, V. ker., Gróf Tisza István-u. 16.) s kérjen intézkedést. A követelhető munkadíjak pontosan meg vannak állapítva.

T. K. T. A községi közmunkában való kötelező részvételre nézve olvassa el lapunk ezidei évfolyamának 169. oldalán „G. G. ny. törm.” jelű üzenetünket. Árvíz esetére külön is intézkedik a közmunka kötelező végzése tárgyában az 1885. évi XXIII. t.-c. 151. §-a.

Vizhordás. Azt írja, hogy a levelek hullását, az őszt várják, mert virágoskertjüket — bekapcsolt zubbonyban kell locsolniok, ... a laktanyában lakó egyik nő leányaira sértő, ha a csendőr ingben végzi e munkát... Elsősorban azt üzenjük; illet kívánni egyenlő a kiskirálykodással és Önöknek azonnal jelentést kell tenniük, orvoslást kérniük. Csudáljuk, hogy ezt eddig nem tették! Másodszor azt mondjuk: a lak-

tanya virágoskertje a laktanyában lakó valamennyi csendőré, beleértve a családtagokat is, annak gondozása, rendbentartása egyformán kötelessége mindnyájuknak, nem csupán a nőtleneknek! A laktanya csinosága, otthonossága mindenütt, főként azonban községekben, ahol a csendőr élesen szemelődött van, — nem egyéni tetszés vagy nemtetszés dolga, hanem a testület érdeke. Aki ezt nem érti, aki nem fogja ezt így fel, annak ezt meg kell mondani! Mindenütt van parancsnok, annak kell ezt megtennie. Harmadszor azt mondjuk: aki nem tekint magáénak is a laktanya virágoskertjét s nem vesz részt annak gondozásában, az ne merészeljen onnan egyetlen szál virágot elvenni, ajándékbaadni, mert ez — lopás! Negyedszer azt mondjuk: sok furesaságot hallottunk már, de illet még nem!

KÉZIRATOK. FÉNYKEPEK.

Fényképpályázatunk állandó!

K. I. Szombathely. Részletes átnézés után nem találjuk közölhetőnek, mert hiányzanak belőle azok a részletek, melyek a tanulságot szolgálnák. Pl. kié volt hát és hogy került a helyszínre a gyanúsított kezdetűivel ellátott dohánytárcs; ha annyi bizonyíték volt ellene, miért bocsátotta mégis szabadon az ügyészség; a valódi gyanúsított nézve ennyi bizonyíték sem volt, mégis elfogadta az ügyészség?, stb. Szóval: tanulságos nyomozások leírásánál a kiderítést, a bizonyítékok összegyűjtésének munkáját kell kidomborítani és részletezni, mert éppen ebben van a tanulság.

Hangya. Sorra kerül.

P. J. K. Az álmai szépek, de a vers nem jó.

P. J. Lajosmizse. Jó csendőri munka volt, de túlságosan egyszerű ahhoz, hogy tanulságos nyomozásként közölhető legyen.

L. I. Óhaj. Jó kép, közöljük.

T. B. Kenderes. Ilyesmire nincs helyünk. Kár, hogy nem a kastélyról vagy a laktanyáról készítette, de aki ilyen jó éjjeli felvételt tud készíteni, az tud mást is. Várjuk!

I. I. Lábod. A gépe jó, a pillanatot is jól elvette, ha több helyünk lenne, közölnénk is. Így várunk még jobbra. Csak próbálkozzék.

O. L. törm. Mulatságos dolog, de nem a lapba való.

B. J. Berecl. Jól megírta, érdekes is, csupán a tárgya miatt nem közölhetjük. Szívesen látjuk máskor is.

Igyunk Kneipp malátakávét!

Ezt Kneipp maga adta az emberiségnek

DOXA

A TÖKÉLETES, MEGBÍZHATÓ SVÁJCI ÓRA.

DOXA órát vegyünk.

ÜGYELJÜNK AZ ÓLOMPLOMBÁRAI

FLORA

FEST, TISZTIT

O Z E M I

BUDAPEST, VI., VILMOS CSÁSZÁR-ÚT 4. Telefon: 180-222.

BUDAI KÖZPONT: II., TÖRÖK-UTCA 2. Telefon: 366-656.

Nedves falak

száraztételéhez

„SANIT”

habarcsztömítő

Posnansky és Strelitz R. T.

BUDAPEST, V., ZSITVAY LEÓ-UTCA 13. SZÁM. TELEFON: 12-28-29; 12-82-85.

Megfejtések.

I.

Árvíz és hó

pusztította az országot ez év elején s hogy még nagyobb rombolásainak elejét vegyék, a nemzet egyetlen emberként állott eléjük. Életek, vagyonok pusztultak s hogy az ország

Dákai tthts.

Bolla tórm.

Bódi tórm.

keveséből nem veszett oda még több, azt a hatalmas összefogásnak, segítségnek lehet köszönni. A nagy összeadásban ott volt szerényen, hangoskodás nélkül, bátran és pihenés nélkül minden csendőr... Erről a hareről írtak bajtársaink az április 1-i számunk pályázatára küldött dolgozatokban. Amint akkor mondtuk, nem hivalkodásból kívántunk foglalkozni a csendőri árvízi munkával, hanem tanulás, ta-

Székely tórm.

Ujjalussy tórm.

Nagyréti cső.

nítás azok közzétételének célja. Ebből a szempontból igen sok és szép leírást kaptunk, a legjobbakat közöljük, amint helyünk lesz s azokat jutalmazzuk is. Sorshúzás útján jutalmat kaptak a következők:

Bence József cső. (Ujszász), Bódi Gusztáv tórm. (Jászberény), Bolla Mihály tórm. (Lillafüred), Dákai Péter ttht. (Perkát), Nagyréti János cső. (Kiskunhalas), Székely Sándor tórm. (Alsódabas), Ujjalussy János tórm. (Kőlece).

Bence cső. fényképét nem kaptuk meg.

II.

A levelezőintézmény

az 1939. évi II. törvényekkel lett valóban azzá, aminek lennie kellett, a katonai szolgálat előiskolájává. Mi csendőrök ismerjük a teljes életét; ott állottunk másfél évtizeddel ezelőtt a születésénél, segítettük erősödni, talpraállani s hogy e nemzetet erősítő munkából kivettük a részünket, annak bizonyítékul előtarthatnánk a számszerű nyilvántartásainkat az elővezetésekről... Mily óriási fejlődés a tökéletesedés felé az, amit a honvédelmi törvény óta látunk! A május 15-i számunkban megjelent pályázatunkra beküldött dolgozatok egyhangúan arról írnak, hogy ezt az esztendőt kiválóan használták fel fiatal bajtársaink, az intézmény teljes virágzásban él és az ifjak büszkén tisztelegnek a csendőrnél „Szébb jövőt!” köszönné. Az elővezetések ritkultak és a bűnözők között nem akad levante. Köszönjük pályázóinknak — az ország minden részében — hogy ennyire megörvendeztettek

Nagy cső.

Kerekes tórm.

Ádám tthts.

mindnyájunkat, bár tudtuk mindezt, de nagyon jó volt hallani felőle... A legjobb, legérdekesebb leírást Ádám Jenő tiszthelyettes (Tardoskéd), Benedek Lajos tiszthelyettes (Kemece), Dömötör Lajos őrmester (Kapolcs), Elekes János törzsőrmester (Oroszka), Gyurka József tiszthelyettes (Curgó), Kerekes Ferenc őrmester (Abony), Nagy József I. csendőr (Kerekegyháza), U. Nagy József tiszthelyettes (Hajdudorog), — küldték, közülük sorshúzás útján jutalmat kaptak Ádám Jenő tiszthelyettes, Kerekes Ferenc őrmester és Nagy József I. csendőr.

Maradjon a csendőr a levante legközelebbi és legkésőbbi bajtársa mindenben; adjon jó példát azoknak magaviseletével, szavaival, tetteivel. Bajtársak ők, akik ott harcolnak majd mindenütt, ahol a honvéd, a csendőr...

A szerkesztésért és kiadásért felelős:
Besenyői BEÖTHY KALMAN őrnagy.

Stádium Sajtóvállalat Rt., Budapest, V., Honvéd-utca 10.
Felelős: Győry Aladár igazgató.

KERÉKPÁR (alkatrészek) **RÁDIÓ**, (összes márkák) **CSILLÁR**
Kedvező részlettel! Megbízható kiszolgálás! Szakszerű elismert javítóüzem.
Viczena Sándor
VESZPRÉM, Kossuth Lajos-utca 3. • Telefon: 47.

MAGYAR PAPIR- ÉS ÍRÓSZER SZÁLLÍTÁSI VÁLLALAT
SCHULER ISTVÁN ÉS FIAI
BUDAPEST, V., SZALAY-UTCA 3. SZÁM.
TELEFON: 12-43-08, 12-96-76

BUTORT csak **ROYALNÁL** végy
Baross-utca 34.
Részletre is! Budapest

MEGBÍZHATÓ! KÉNYELMES! ELŐNYÖS
„TAKARÉKOSSÁG”
R.-T DEBRECEN
BEVÁSÁRLÁSI RENDSZERE
124 üzletben nyújt vásárlási lehetőséget.
1 helyen jelent fizetési kötelezettséget, a havonta megújuló törzsvásárlás jogával!
FELVILÁGOSÍTÁST, VÁSÁRLÁSI UTALVÁNYOKAT KÉSZÍTÉSGEL NYUJT A KÖZPONTI IRODA DEBRECEN, DEÁK FERENC-U. 6.

ARCHÓ IRODAGÉPEK SZAKÜZLETE
OLÁH MIHÁLY BUDAPEST, V., SZALAY-U. 5/a Tel: 118-995.
Az összes rendszerű író és számológépek és kellékek raktáron Köztisztviselőknek nagy fizetési kedvezmény.